

ఓమ్.

వివేక సందర్భ రత్నావళి యన్య

జీవేశ్వర సంయోగ రహస్యము.

శ్రీ మద్దారీపుత్ర వంశ పయః పారావార రాకానుధా

కర్ణాయమాన శ్రీవిష్ణుగోత్రసంభూత మాత్యాల-

అత్ర హృదయమస్వామి యోగీంద్రుని పుత్రుండును, కుప్ప

మాంబాగర్భశుక్తి మాక్తిక ప్రాయుండును

శ్రీలక్ష్మీ సృసింహస్వామి వరప్రసాద

లభుండును, అధ్యాత్మ విద్యా

విశారదుండును,

శ్రీమాన్. దైవశిఖామణియను

దిగంబరేశ గురు ప్రియ శిష్యుండును

నెల్లూరు నిడిముసలిగ్రామ నివాసస్థుండునగు

నారసింహయోగీంద్రునిచే.

రచియింపఁబడి

కందుకూరి. గోవింద - సోమయాజి పుత్రుండగు

యజ్ఞశర్మగారిచే పరిష్కరింపఁబడినది.

చెన్నపురి: వాతచాకలపేట

శ్రీరాజరాజేశ్వరీ నికేతన మద్రాసుర శాలాధికారియగు

పమ్మి - త్యాగరాయ సెట్టిగారిచే

ముద్రించి ప్రకటింపఁబడియె.

1915.

కాన్సైల్.]

—

[వెల. రూ. 1.

పూర్వ-శ్రీ. పృథివి- మునుస్వామి శెట్టిగారు. పాతచాకలపేట ముద్రాశాఖ

డిటూ - పద్మ - గౌరవానుశ్రితిగారు. డిటూ డిటూ

డిటూ - అమర్త్య - గౌరవానుశ్రితిగారు. నిడిముసలి నెల్లూరు.

డిటూ - గాదిరాజు - బ్రాహ్మణగారు. పాలకోడేరు భీమవరం క్రీష్ణా,

డిటూ - కొత్తపల్లి - గంగరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - సీతారామరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - రామచంద్రరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - శ్రీరామరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - రామరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - వెంకటపతిరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - కొత్తపల్లి - తిరుపతిరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - బాపిరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - సింగరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - నారాయణరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - రామరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - లక్ష్మీపతిరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - చిన్నతిరుపతిరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - గాదిరాజు - సుబ్బరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - గొట్టెముక్కల - వెంకట్రాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - సుబ్బరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - సీతారామరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - కొత్తపల్లి - వెంకటపతిరాజుగారు. డిటూ

డిటూ - యీ - సర్రాజుగారు. డిటూ

పై సుదహరించిన సాక్షిప్రవర రాజయోగీంద్రులు అధ్యాత్మ ప్రత్యక్ష పరిశివ చిదానంద ప్రసన్నచిత్త భరితాంతరంగులరై అపైశ్వ ర్యతేజో విభవాతిశయములతో నాయురారోగ్యులై జీవీతుచు సదా మనమయ బ్రహ్మానంద ప్రమనస్కులరై ప్రకాశించుచుండెదరు. ముత్యాల - నారసింహాచార్య

విజ్ఞప్తి:—ఆర్యులారా?

శ్లో॥ ఆత్మనాత్మ వివేకేన పునస్సంసారి నిర్వృతిః ।

తద్విద్యానా జన్మకోట్యాపి బంధచ్ఛేదో నసిద్యతి॥

అనగా, ఆత్మనాత్మ వివేకములేనివారు కోటిజన్మము లెత్తినను మోక్షము జెందంజాలరు.

సాత్త్వికబ్రహ్మ ఆత్మనారాయణః పరిః) అనుశ్రుతిరీతిగా (అత్మయే బ్రహ్మమని దెలిసి) ఆత్మసంభవము బొందనివారు వసవాసముజేసి తలక్రిందులుగా నిలిచి అన్నాహారములులేక (తపస్సు) జేసి యెంతెంత కష్టములు పడినను ముక్తిని జెందక జాలరు.

శ్లో॥ దేహమా దేవాలయః ప్రోక్తో జీవోదేవ స్సనాతనః ।

త్యజేదజ్ఞాన నిర్మల్యం సోహం భావేన పూజయేత్ ॥

అనగా, సీదేహమే దేవాలయముగాను నిందువాసము జేయువాను ఆత్మయే సరిబ్రహ్మముగాను దెలిసి యెవ్వని బహ్యైక్యానుభవమును పొందుచుండునో వాడే పుణ్యములేనివాడై నిత్యము కీచి బొందంగలను. తక్కినవారు ఎంతకష్టపడినను ముక్తిపొందంజాలరు. జీవాత్మ పరమాత్మ యొక్క భావమును శ్రీగురుజడేశంబుచే ఈశ్వరునియందు భక్తిగలిగి ఈశ్వరారాధన గావించువారలకు దయాసముద్రుండగు పరిమేశ్వరుని అనుగ్రహంబుచే తన నిజనివాసంబగు కైలాసంబునకు జేర్చుకొనుబుద్ధి గలుగం జేయుచుండునుగాక సగుణోపాసన జపపూజధ్యాన సత్కర్మాచరణంబులు సమస్తపాపంబులు దొలంగించి ప్రపంచ సుఖంబులయందు గోరికెలుపెగించి పరమార్థమునెరుంగి గోర్కులు పుణాత్మలకు అద్వైతపరిపూర్ణ భావమునందు ఆనందమనోల్లాసము బుట్టించుచుండునని వసిష్ఠులు శ్రీరాములకు బోధించిన మోక్షమార్గము జన్మనివృత్తిపేక్షించుచుండువులు సవికల్పక నృత్తివదలి నిర్వికల్పకసమాధికి ఆశ్రయింపవలయును (యం యం వాపి స్మరన్నాపం త్యజత్వంతే

కళేబరమ్ తలంతుమేవేతి కాంతేయ) అనగా దేహమును విడుచునప్పుడు ఏభావము తలంచుచుండునో మరణానంతరము అదేభావమును పొందునని భగవద్వాక్యముగలదు. అందు వలననే జ్ఞానసంపన్నుడైన (భరతరాజు) దేహవసానంబున జంకనున్న రించి జంకజన్మ మెత్తవలసినని భాగవతోక్తముగాన [విషయసంగమే జన్మ మనుట] (త్రిశివావరేతాగ్ సిపితా పుత్రః పాత్రః పితా పుత్రేణ పితృయాన్యోనియోనా నానేదవిన నుతేతర్థ బృహంతం) శేతస్సు మూఢురూపములైనవి తండ్రి కొడుకులైనవనుట ఇట్టి పితృపుత్ర పౌత్రులయందు తండ్రి కొడుకుచేత తండ్రిగలవాడగును (అనకొడుకే) తండ్రి తండ్రి యగును యిట్లు ప్రతిజన్మమందు శేతపరిమాణములు గలుగుచుండును. నేదార్థమునెరుంగనివాడు ఈ గొప్ప విషయమును తెలిసికొనిపాలడని వేదాభిప్రాయము. ఈ జన్మమున తల్లియైనది పూర్వజన్మమున తనకు భార్యగానుండును. యీ జన్మమున భార్యయైనది పుత్రజన్మమున తల్లిగానుండును. తండ్రి అంగమునుండి కుమారుని అంగములును పుత్రుహృదయమునుండి పుత్రుడు పుట్టును. అట్టి పుత్రుడే ఉత్తరజన్మమున (పుత్ర అనియెడి సరికమునుండి) తండ్రిని రక్షించువాడగునని స్మృతినిర్ణయము. మృత్యువును తప్పించుకొనుటకు దేహభిమానముగలవారికి సాధ్యముకాదు. బ్రహ్మలైక్య జ్ఞానముగలవానికి మృత్యువులేదు. (నర్వం విష్ణుసుయం జగత్) అనిన్ని శివుని శరీరమే ప్రపంచమని జెప్పియున్నది. (యత్రతత్ర మనోయాతి తత్రతత్ర పరంపదం) మనసు దేరియందులయమైతే అదేపరిమిని దేహభిమానమువిడిచి నిర్గుణ బ్రహ్మదైవిత ప్రాప్తిపొందువారికే (విదేహముక్తి) దేహమును జ్ఞానాన్ని చేత కాల్చుకొన్నవాని కేవిధమైన పిండదానతిలోకాద్య పరిక్రియలు అవస్యములేదు. బ్రహ్మవేత్తకు చేయవలసినపని ఏమియులేదు (శుద్ధాదైవిత కేవల పరబ్రహ్మప్రాప్తి) (జీవన్ముక్తిగానున్నా విదేహముక్తిగానున్నా) చెప్పం బడు (మోక్షమును) గురుమూలకముగా సాధించి పుట్టిపోయినవారికే మోక్షమును విదేహముక్తి కై వల్యముగలుగుచుండును.

నా ప్రియ సహోదరులారా! నాయందు మీరందరు అతిప్రీతితోడ
 సీగ్రంథమునజేర్చియుండు తొమ్మిదిసద్ధతులున్నూ సవరత్నములుగానెంచి
 (బ్రహ్మవిద్యప్రైక్షాభవతి) అనునీతిగా బ్రహ్మమునెరిగినవాడు బ్రహ్మమే
 యగుచున్నాడనియును (అహంకారం నివర్త్య అహంబ్రహ్మేతి చింత
 యేత్) నేనునాదియును దురహంకారమువిడిచి అద్వైతులు జీవుడగు
 నేనే ఆత్మ సగ్రహాభావగు బ్రహ్మమనియెరిగి బ్రహ్మైక్యము బొందుచున్నా
 రనుట, సత్త్వమని వేదములుజెప్పుచుండుట, గురుక్తిచే నెఱిగి ఈ పాప
 నమైన సీతత్త్వరహస్యమును సంపూర్ణచిత్తులరై చదివి వినినను, చది
 వించి వినినను, చదివి యితరులకు బోధించినను, సునాయాసముగా
 బ్రహ్మైక్యమును బొందంగలననే తలంపుతో వాగ్మృదుమథుర రసోక్తు
 లునిండించి భగవంతుని హృదయాంభోజమునందు తేజరిల్లక స్థిరిం
 పుచు రచియించి సంపూర్ణమైన నీ భూమండలంబున నాచంద్రతారా
 ర్కమై వెలయు నట్లుగా నీ (వివేక సందర్భ రత్నావళి) యను, జీవేశ్వర
 సంయోగ రహస్య గ్రంథమును) జెప్పి ప్రకటింపఁబూనినాడ నిట్టియనుభవ
 వసారం బధిగమించి అసదృశానుభవమందెడి యుద్వలంబున నంగుమీరి
 నియ్యకొనువారలు నాశ్రమకు సార్థికంబుగా నుత్కృష్ట పరిపూర్ణ బ్రహ్మ
 చంద సుఖమనుభవించెదరు గావుత.

విషయసూచిక.

విషయము.	పుట.	విషయము.	పుట.
సద్రూప చిద్రూప సందర్భము.	౯	కైవల్య సంభోగము.	౯౯
చిత్కళాసంపత్తి.	౨౩	జీవేశ్వర సంయోగము.	౧౧౫
అధ్యాత్మ విద్యాసంసిద్ధి.	౭౧	అనుభవ సాక్షాత్కారము.	౧౨౪
పరబ్రహ్మ సంక్షేపము.	౮౦	ప్రేరింగనాదాప్తకము.	౧౬౫
పరబ్రహ్మ సంహితము.	౯౦	నిర్వాణమట్కములు.	౧౬౭

విషయసూచిక సమాప్తము.

వేమన జ్ఞానమార్గపద్యములు. (300-౨) ఇందు నీతి, ఆచారము, ధర్మము, వేదాంతము మొదలగు పలువిషయముల గురించి వేమన గారిచే రచియింపఁబడి మేలయిన దశసరి కాగితములయందు పెద్ద అక్షరములలో ముద్రింపఁబడి నీమ కాలికోగల మేలైన బైండు చేసియున్నది. ౨ ౦ ౦

వేమనయోగివిరచిత వేదాంత సిద్ధాంతము. పద్యములును తాత్పర్యమును కలది, ఇందు ౫౦౦ పద్యములు కలవు, వేదాంతోద్భవమునంతయు విస్తరముగా దెలియులాగున దేటతెనుఁగున వ్రాయఁబడియున్నది. ౦ ౧౪ ౦

వేమనపద్యములు. ఆయా జాతులయొక్కయు ఆయా విషయములయొక్కయు వివరణములు వెవ్వేరుగా దెలియుపట్లు విభజింపఁబడియున్నది, (౧౮౦౦) పద్యములుండును. ౦ ౧౨ ౦

గురుశిష్యసంవాద వైద్యచింతామణి. ఇందు సవనాధ సిద్ధక్రియలు, ద్రవ్యశుద్ధి, రసయోగ కషాయంబులు తైల లేహ్య ఘృత చూర్ణంబులు, నస్య ఘాతీతి భేషజ్య క్రమంబులు, మొదలగు నారతమాంశంబులు విపులంబుగ విశదీకరింపఁబడియున్నది. ఈ యొకగ్రంథము చేత సకల వైద్యవిషయము లెరుంగగలదు. ౦ ౧౨ ౦

దళావతారచరిత్రము పద్యకావ్యము. ౧ ౦ ౦

శ్రీమదామానుజ చరిత్రము. ౧ ౦ ౦

అవఘాతగీత. ఇది మూలమును దానికి సరైన నటీకయు తాత్పర్యమును గల్గి అవరోక్షజ్ఞానమంతయు విస్తరముగా బోధించుచున్నది. ౧ ౦ ౦

ఆనందరామాయణము పంచనకావ్యము. ఇందు రామాయణ కథయంతయు సమగ్రముగనున్నది. ౧ ౦ ౦

శ్రీసుదర్శన రామానుజదాసు కీర్తనలు. ౧ ౦ ౦

సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయంబను బ్రహ్మగీతారహస్యము. ౦ ౫ ౦

నిర్గుణాత్మజ్ఞాన సంయోగ కందార్ధరత్నావళి అనేను, అచల ప్రబోధము. ౦ ౬ ౬

సీతారామాంజనేయ సంవాదము. పద్యం తాత్పర్యము.	౧	౪	౦
జీవతత్త్వప్రబోధ కుసుమావళి.	౦	3	౦
దేవాంగ పురాణము. శ్లో. తా.	౦	౧౪	౦
తత్త్వార్థముక్తాకలాపం వచనకావ్యము.	౦	౨	౦
వేమర సీతపద్యములు (౨౭౭) గలది.	౦	౨	౦
కోడల రామదాసుచరిత్రము.	౦	౨	౦
సందేహనివారణ ప్రకాశిక.	౦	౨	౦
శ్రీరామయోగానంద తత్త్వములు.	౦	౨	౦
అర్థపంచకము.	౦	౨	౦
వేదాంతజ్ఞానబోధిని.	౦	౫	౦
అశ్వర్యకథారంగిణి.	౦	౬	౦
దశవింశతి తత్త్వకందార్థములు.	౦	౧	౦
శుద్ధనిర్గుణతత్త్వ కందార్థములు తాత్పర్యసహితము.	౦	౧౨	౦
భల్లాణరాజచరిత్ర వచనము.	౦	౪	౦
వినోదకథామంజరి.	౦	౪	౦
కై నల్యామృత యోగానుభవ ప్రకాశిక.	౦	౫	౦
వేదరహస్య సిద్ధాంత గురుబోధామృతము.	౦	౬	౦
శ్రీపరమేశ్వరశతకము.	౦	౧	౦
శ్రీవిల్లూరు పార్వతీశసీసశతకం చన్నకందశతకము.	౦	౨	౦
వేదాంతరత్నాకరము. శ్లో. తా. శంకరాచార్యవిరచితం.	౦	౮	౦
శ్రీలక్ష్మీస్తోత్రరత్నప్రయము, టీకాతాత్పర్యసహితము.	౦	౧౨	౦
అధ్యాత్మరామాయణము, టీకాతాత్పర్యసహితము.	౮	౦	౦
అమృతబిందోపనిషత్తు. శ్లో. తా.	౦	౨	౦

ఇంకను అనేక సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు దొరకును. వలయు వారు దిగువ విలాసమునకు వ్రాసికొనవలయును.

ప మ్మి - త్యా గ రా య సె ట్టి.

శ్రీరాజరాజేశ్వరీ నికేతన ప్రెస్,

పాతచాకలవేట మద్రాసు.

ముత్యాల - నారిసింహయోగి.

ప్ర క.ట న,

సకలమైన సంస్కృత, ఆంధ్ర గ్రంథములు వలయు
వారలు ఈదిగువ కనబడచియుండు పైవిశాసదాగ్లకు వ్రాసి
తెప్పించు కొనవచ్చును.

ప మ్మి - త్యా గ రా య శే ట్రి,

శ్రీరాజరాజేశ్వరీ నికేతన ప్రెస్,

పాతచాకలపేట, మద్రాస్.

ఓమ్.

శ్రీరామచంద్ర గురుపరబ్రహ్మణేనమః.

వివేకసందర్శ రత్నావళి

జీవేశ్వర సంయోగ రహస్యము.

౧. సద్రూపచిద్రూప సందర్శనము.

మం గ థా చ రణ ము.

శ్లో॥ గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణు గురురేవ మహేశ్వరః।

గురుసాక్షాత్ పరబ్రహ్మ తస్మై శ్రీ గురవేనమః॥

తా. బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వర స్వరూపుఁడును, సాక్షాత్ పరబ్రహ్మ మునైన శ్రీగురుస్వామికి నేను నమస్కరింపుచున్నాను.

శ్లో॥ వందేహం సచ్చిదానందం శేదాతీతం సదాగురుం ।

నిత్యం పూర్ణం నిరాకారం నిర్గుణం సావిత్య సంస్థితమ్॥

తా. సచ్చిదానందస్వరూప శాశ్వతిమైన శరీరము, సావిత్యయం దున్నట్టి పరమాత్మ సుగూర్చి నమస్కరింపుచున్నాను.

ఇట్లు శాస్త్ర పురాణాగమములలో వ్రాయంబడియుండుటగాక పెద్దలున్నా వొప్పుకొని యున్నారుగదా.

భగవత్సహిమ.

శ్లో॥ ఆదినరే మహావిష్ణు స్సప్తప్రకాశో జగన్తయః।

గుణభేద మధిష్ఠాయ మూర్తిత్రయ భవాత్తవా॥

తా. ఆదిస్వప్నియందు స్వప్రకాశముగను, జగద్రూపముగనుండు (నారాయణుడు) సత్వరజస్తమములనెడి గుణభేదములచేత విష్ణుబ్రహ్మ రుద్రులై నారు.

గురుశబ్దార్థము.

శ్లో॥ గురుశేవ పరంబ్రహ్మ గురుశేవ పరాగతిః।

గుశబ్ద స్వంధకారస్యాత్ రుశబ్దస్తన్నిరోధకః।

అంధకార నిరోధత్వా ద్గురుత్వభిధీయతే॥

తా. గురువే పరబ్రహ్మము, గురువే సద్గతి, గు వర్ణము అంధకారము, రు వర్ణము అంధకారం నిరోధించునది, అజ్ఞానాంధకారమును బోగొట్టుటవలన గురువని జెప్పంబడును.

శ్లో॥ గుకారశ్చ గుణాతీతో రుకారో రూపవర్జితః।

గుణాతీతమరూపంచ య త్తత్త్వం సగురుఃస్మృతః॥

తా. గు, అనుసత్తురము గుణాతీతమైన పరమాత్మ; రు, అనునక్షరము నామరూపవివర్జితము, అట్టి గుణాతీత నామరూపసహిత తత్త్వమే గురువని చెప్పంబడును.

విశేషార్థము. — గురువనెడి పరమాత్మ నామరూపసహిత శిష్యుని తద్రూపముగాజేయును, అనగా జీవబ్రహ్మైక్యస్థితి నొసంగును. అట్టి (నివృత్తిజ్ఞానము) బోధించుటలో (జ్ఞానం వినా మోక్షోనసిద్ధ్యతి) య నెను న్యాయంబుగా దృఢజ్ఞానముగల్గిన మోక్షమనియు కలుగనియడల మోక్షము గలుగదనియు బోధించును.

శ్లో॥ అజ్ఞాన కలుషం జీవం జ్ఞానాభ్యాసా ద్వినిర్మలం ।

కృత్వాజ్ఞానం స్వయం నశ్వేత్ జలే కతకరేణువత్॥

తా. జీవుడు అజ్ఞానుడగును, జ్ఞానాభ్యాసమువల్ల నిర్మలుడగును, జ్ఞానము సిద్ధించిన అజ్ఞానమడంగును, బురదనీరుయిండువగింజచే నిర్మలమగునట్లుగా శుద్ధుడగును.

వి.—అట్లే పరమగురుడు పూర్వజన్మ కర్మఫలములను సో
యింపజేసి తమవలెనే స్వయం ప్రకాశముగా జేయుచుండును. కాబట్టి
మన కామక్రోధ లోభ మోహ మధమత్సరాది వృత్తుల జయించుటకు
నిజగురుధ్యానమే సాధనముగా నియమించి తివ్యాగా ఈశ్వరునిగా తమ
తమ స్వగురుమూర్తిని సర్వకాల సర్వావస్థలయందు మానసింబునవిల్పి
పూజింపజేసి మోక్షార్హులుగ మ్మన గురువులు బోధించెదరుగాదా అట్లా
పరమశివుడు పార్వతీదేవికి యుపదేశించిన విధానం బెట్లున.

శ్లో॥ ఉపదేశ మయాదేవి గురుమార్గేణదర్శితః।

గురుభక్తి స్థదాధ్యానం సకలం తవకీర్తితః॥

తా. ఓపార్వతీ గురుస్వామివల్ల దృఢమై సబోధ భక్తిచేత సదా
ధ్యానమును దర్శనమును నెఱుంగనగును.

శ్లో॥ దుర్లభం త్రిషులోకేషు తచ్చృణు ష్వనదామ్యహం ।

గురుబ్రహ్మ వినానా సత్యత్యం సత్యం ఏరాననే॥

తా. ఓపార్వతీ మూడులోకములకు దుర్లభమైన సోహస్యమును
నీకొరకు చెప్పుచున్నాను, గురువనే బ్రహ్మముగాక వేరేమియు సత్యమై
నదిలేదు ఇదేసత్యం ఇదేసత్యం.

శ్లో॥ గురుం పరాత్పరం ధ్యేయం నిత్యమాచందకాంకం ।

హృదయాకాశమధ్యస్థం శుద్ధస్ఫటికసన్నిభం ।

స్ఫటిక ప్రతిమాయాపం దృశ్యతే దర్పణేతథా॥

తా. బ్రహ్మరుద్రాద్యఖలదేవతలును, ధ్యానముచేయుట కర్హ
మైనట్టి హృదయాకాశ మధ్యభాగమున పరిశుద్ధ స్ఫటిక మణికాంతితో
చేయబడిన బొమ్మరూపు దర్పణమందు ప్రకాశించునట్లు నిర్మలమదిలో
ధ్యానించతగ్గది.

శ్లో॥ తథాత్మానం చిదాకారం ఆనందం సోహమిత్యతః।

అంగుష్ఠమాత్రః పురుషైర్ధ్యాయతే చిన్మయేయథ॥

తా. అంగుష్ఠ ప్రమాణమై ముముక్షువులచేత ధ్యానముచేయ బడు స్వరూపము, సోహంబనెను ధ్యానమువల్ల చిదాత్మాకారమగు ఆనందమయకోశమున నాత్మైక్యమును బొందుదురు.

వి.—లోకంబున సద్గురువులు తమశిష్యుల హృదయగుహయందు ఈశ్వర తేజస్సును చూపించి ఆయీశ్వర శక్తిని సదా ధ్యానించమని బోధించెదరు. వారివారిధ్యానమందు (యద్భావం తద్భవతి) అనేడి న్యాయంబుగా ఫలముబొందంగలరని ఏకనిష్ఠయందు ధ్యేయమూర్తిని ధ్యానించి తన్మయమందుచుండెడి జీవులు పునర్జన్మ ములకురారనిన్ని, అపరిపూర్ణులు జన్మములకు నచ్చుచుండెదరనిన్ని, సగుణధ్యానమున దృఢమైసవారలు నిర్గుణ బ్రహ్మపందమందెదరని బోధించెదరు.

శ్లో॥ న కాష్టే విద్యతేదేవో న పాపాణమృణ్యయే ।

భావేతు విద్యతేదేవ స్తస్మాత్ భావే భావ్యతే॥

తా. దేవుడు కట్టెయందును, తాతియందును, మంటియందును లేదు. భావమునందు (హృదయ గుహయందు) తెలియును. కాబట్టి మనస్సుచేతనే దేవుని భావించవలయును.

శ్లో॥ తీర్థేదానే తపోయజ్ఞో కాష్టే పాపాణకేనదా ।

శివం సశ్యంతి మూఢాత్ శివోదేహే ప్రతిస్థితః॥

తా. తీర్థములయందును, దానములయందును, యజ్ఞములయందును, కట్టెలయందును, శిలలయందును, మూఢులు శివునివెదకెదరు. (సరమాత్మ) తనదేహమందే యున్నాడు.

వి.—జ్ఞానియగువాడు పునర్జన్మముబడయకుండుటకు తనయొక్క హృదయమందే పూజించవలయును. భావ్యాపూజ నిగ్రహించవలెను (ఆత్మ స్వరూపము) నుపాసించతగినది ఎంతవరకు ఆత్మ తత్త్వము నెఱుంగబడదో అంతవరకు అనేక కర్మలను మనస్సును శుద్ధిపరచుటకై దేహ శుద్ధికై జప తప యజ్ఞములు తీర్థయాత్రలుచేయవలయును. తనవివేకము

చేతనే మనస్సును స్వాధీన పరిచుకొనందగు, స్వాధీనమైన మనస్సుగల యోగీంద్రులు మనస్సును సేవకుఁగను మంత్రివలెను మండలాధిపతిగను మనస్సును స్వాధీనములొ నుంచుకొందురు. అట్టి స్వాధీనమైన జ్ఞానులు మరణానంతరము స్థూలశరీరమునదలి సూక్ష్మ శరీరములతో భువన్లోకమున పరిపూర్ణ బ్రహ్మచంద సుఖమునుభవించుచుండుదురు. అపరిపూర్ణులు భువన్లోకమున యాతనా శరీరములతో తమతమ ధ్యానసంకల్పములకు తగినట్లు సంభవించెను సరికమనుభవించి బిరుగా జన్మించెదరు.

స్వప్నోపనాశము.

శ్లో॥ జ్ఞానిన స్వపాపాని వ్యక్తే నాత్రిచంశయః।

క్రీడన్మపి స్నప్తవిసేరే పాపే న్నావిష్టరసః।

తా. జ్ఞానికి సకల పాపములును నశించుచున్నవి సంశయము లేదు. వానికి పూరితమునైన పాపములు నిద్రాస్థానమున నిల్చి భక్తుడగుటచే అవి నానినట్లు.

శ్లో॥ మనవప మనుష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోః।

బంధాయ విషయాన క్తం ము త్యై నిర్విషయం స్మృతమ్॥

తా. ఈ సకల ప్రపంచమున్ను మనస్సే, మనుష్యునియొక్క బంధమునకీడ్చు శత్రువును మనస్సే, మోక్షమునకు కారణమైనది మనస్సే, విషయాశక్తితో గూడినది బంధమనియును, నిర్విషయమనస్సు ముక్తిగా నెఱుంగనగును.

వి.—మనస్సునడంచుటకు అధ్యాసముజేయవలయును. నెట్టివారిని మదియందునిల్పి పూజంతమో వారితేజస్సు మదియందు ప్రవేశించి ఆయాస్థితికి దెచ్చుచుండును.

గురుస్తుతి.

శ్లో॥ గురుచరణం భవవారం శరణగతాభరణమాత్మ సుఖకరమ్ ।

మరణభయాదుత్తరం తరుణారణ కిరణమహమీడే॥

తా. సంసారదుఃఖమును (సాపమునులేక జన్మమును) బోగోట్టుపదియును, ఆశ్రీతులను (శరణాగతులను) సంరక్షణము చేయునవియును, (పునర్జన్మము నశింపజేయుచదియును) అగు గురువుయొక్క చరణకమల బాలారుణ ప్రకాశముచేత నావరింపబడిన నేను (అట్టి చరణములను) స్తోత్రము చేసెదను.

వి.—భక్తిపురస్కరముగా గురువునునాశ్రయించిన శిష్యునికే సదుపదేశమును గురుప్రసాదంబునులభించును. సద్యోముక్తియొనగూడును.

చ. తలపగమూలదుంప పరమార్థము దెల్పును శక్యమేభువిఁ|

బలిమిని యాత్మగుట్టు మదిభావనసేయగ బ్రహ్మతత్త్వముఁ|

గలుగుచు ముక్తిప్రసాదకు కావున నాత్మనిధానదృశ్యమి|

సలలిత సత్త్వరూపమని చాటుచు వేమచ లోకమెల్లెడఁ||

తా. వేమచయను యోగివర్మకు లోకులెల్లరును మాయలో దగిలియున్నారని దెలసి పరిబ్రహ్మముయొక్క నిశ్చయము దెలియుటకు ఆత్మవిచారము చేయవలయుననియును, ఆత్మవిచారముచేతనే ముక్తికలుగుననియును, ఆత్మయెరుగవలయుననియును, యిదితప్ప అనాదిగా యుండుమూల కందమైన కర్మనుగూర్చి విచారించి ప్రయోజనములేదనియును, మఱియు దానిదెలసికొనుటకు ఎవ్వరికి సాధ్యముకాదనియును, బోధించెను. (మాయాచావిద్యాచ స్వయమేభవతి) అనిజెప్పియున్నది.

భగవద్రూప వివరణము.

శ్లో॥ నారాయణో యోగోసంత సర్వవ్యాపి నిరంజనః|

తేనేద మఖిలం వ్యాప్తం జగత్సావర జంగమమ్||

తా. నాశరహితుడును, ఆద్యంతములులేనివాడును, సర్వవ్యాపియును, పరిశుద్ధుడును అగు నారాయణుండు స్థావర జంగమాత్మక ప్రపంచంబంతయు వ్యాప్తమైయున్నది. భగవంతుం డొక్కడే సకల ప్రపంచమై యున్నాడని భావము.

శ్లో॥ యథాశీవ స్తథావిష్ణు ర్యథావిష్ణు స్తథాశీవః।

అంతరం శివవిష్ణోశ్చ మనాగపి సవిద్యతే॥

తా. శివుండెట్లో అట్లు విష్ణువు, విష్ణు వెట్లో అట్లు శివుడు, శివ విష్ణువులకు కొంచమైనను భేదములేదు.

శ్లో॥ ఏకమేవా ద్యయం బ్రహ్మ నేహ నానా స్తికించన॥

తా. రెండవదిలేని బ్రహ్మ మొక్కటేయున్నది ఇచ్చట వేరే మియు కొంచమైననులేదు.

శ్లో॥ బ్రహ్మస్వమిదం విశ్వం విశ్వతీతంచ తత్పదమ్।

వస్తుత్వం జగన్నాస్తి సర్వం బ్రహ్మైవ కేవలం॥

తా. ఈ సకలప్రపంచమును బ్రహ్మమే, ఆ బ్రహ్మమే ప్రపంచము నందు శ్రేష్ఠమైనది వాస్తవముగాఁజూడ తానుగాక జగత్తులేదు సర్వమును బ్రహ్మరూపముగానున్నది.

వి. బ్రహ్మము అనిర్వాచ్యము, అఖండస్వరూపము, పరబ్రహ్మము, అట్టి పరమాత్మ స్వరూపమును (గుడ్డివాడు తనముందరియుండు వస్తువులను చూడంజాలడుగదా) అట్లుగురుశిష్యుండనివాడు బ్రహ్మము నెఱుగం జాలడు.

శ్లో॥ తపేద్వర్ష సహస్రాశి ఏకపాద స్థితోసరః।

ఏతస్సధ్యాసయోగస్య కలాం నార్హంతఃఖండశిమ్॥

తా. మనుష్యుడు ఒకకాలితో నిలచి వెయ్యిసంవత్సరములు తపస్సుజేసినను అది అత్తధ్యాసముయొక్క పదునొంట నొకభాగము నకు సమముకాదు.

చిత్తసంసార కారణము.

శ్లో॥ చిత్తాంతరేవసంసారః కుంభాంతః కుంభఖం యథా।

చిత్తనాశేన సంసారః కుంభనాశేన కుంభఖమ్॥

తా. ఘటమున ఘటాకాశమెట్లు, అట్లు చిత్తమునందు సంసారమున్నది, ఘటమునాశనమైన ఘటాకాశములేనట్లు, చిత్తమునాశమైన మీద సంసారము నశించుచున్నది.

శ్లో॥ సర్వచింతాం పరిత్యజ్య సావధానేనచేతసా ।

నారాయణాను సంధ్యయో యోగసాంబ్రాజ్య విచ్ఛత్తి॥

తా. యోగసాంబ్రాజ్యమును గోరినవాడు సమస్తమైన చింతలనువిడిచి సావదాన మనస్కుడై నారాయణ శబ్దబాహ్యుడైన పరమాత్మ (నారాయణ) అని అనుసంధానము ధ్యానముచేయవలయును, జీవుడుతన్ను సకలభూతములయందును, సకలభూతములుతనయందును, జూచుచుండువాడు బ్రహ్మమును బొందుచుండును. నాపరబ్రహ్మము నిత్యముగను శుద్ధముగను జ్ఞానస్వరూపముగను అద్వితీయుండుగను తురీయమైనదిగను నుండు బ్రహ్మము (నేనై యున్నానను) సదే పరమపదము (మోక్షస్థానము) అని యెంచుండును.

శ్లో॥ మనస్థం మనమధ్యస్థం మధ్యస్థం మనవర్జితం ।

మనసా మచమాలోక్య స్వయం సిద్ధయంతియోగినః॥

తా. మనస్సు మనస్సుచేతనే యోగులుజయించుచుండవలెను, జయించువారలు అర్చరాదిమార్గంబగు శుక్లపక్షమియను (జ్ఞానమార్గమున) బోవుబ్రహ్మాపాసకులుక్రమముగాను క్రితజెందెదరు. ధూమార్గంబగు కృష్ణపక్షమియను (అజ్ఞానమార్గమున) బోవు కర్మయోగులు చంద్రలోక (స్వర్గమున) కర్మక్షయముచరకునుండి తిరుగా జన్మమునకు వచ్చుచుందురు. నిస్సంకల్పయోగీశ్వరులు యీశ్వరాంశమునందు గలియుదురు. నిష్పనందు వెడలు మిణుగురులు నిష్పేయగుచుండునుగదా అట్లే లాండద్రునందుండు అద్దములమరికినితుడిపించిన స్పష్టముగా ప్రకాశించును గదా, అట్లే మనకామక్రోధ మధమాత్సర్యాది మాలిన్యగుణములఁ బోగొట్టుకొనిన ఈశ్వరాంశమగు తేజంబున గలియవచ్చును.

సర్వం మనోమయము.

శ్లో॥ మనవప జగత్సర్వం మనవప సదాఋపుః।

మనవప హి సంసారో మనవప జగత్ప్రాయమ్॥

తా. ఈ సకల ప్రపంచమును మనస్సే మనస్సెపునును (శత్రువు గానున్నది) సంసారముగానున్నది త్రిలోకములు మనస్సే యగుచున్నది.

ప్రపంచము సద్రూపము.

శ్లో॥ అస్తిచేద స్థితాయాపం బ్రహ్మైవాస్తిత్వే లక్షణమ్।

అస్తిత్వైక్యే జగత్సర్వం సద్రూపం బ్రహ్మతద్భవేత్॥

తా. ఉన్నదియనెనువస్తువు ఉండునెడల అట్లున్నదనెడి లక్ష్యము బ్రహ్మమే, జగత్తువున్నదనగా అట్లుండుజగత్తు మొదలగునవి యన్నియు సద్రూపమైన బ్రహ్మమేయగును, సమస్తము బ్రహ్మమేయనిభావము.

ప్రపంచము చిద్రూపము.

శ్లో॥ భాతీయైక్యే జగత్సర్వం భానం బ్రహ్మైవకేవలమ్।

మరుభూమా జలం సర్వం మరుభూమాత్రమేవ తత్॥

జగత్ప్రాయ మిదం సర్వం చిత్తాత్రం స్వవిచారతః॥

తా. జగము కనుపడుచున్నదికదా, యనగా అట్లు కనుబడునదియును (బ్రహ్మమే) మరుభూమియందుతోచుచట్టి జలమంతయు (విచారించగా) మరుభూమిగానేయున్నట్లు (జలముకానట్లు) తనస్వరూప విచారమువల్ల త్రిలోకములును చిత్స్వరూపముగనే యున్నది అనగా బ్రహ్మమే ప్రపంచముగా గనుపడుచున్నదని భావము.

ప్రపంచానందరూపము.

శ్లో॥ దృశ్యతే శ్రూయతేయద్య ద్భ్రహ్మణో న్యన్నతద్భవేత్।

నిత్యశుద్ధ విముక్తైక మఖండానంద మద్వయమ్॥

తా. ఏదేది కనుబడుచున్నదో ఏదేది వినుబడుచున్నదో అవి యంతయు బ్రహ్మముతప్ప వేఱుకాదు అబ్రహ్మము నిత్యమై శుద్ధమై బంధరహితమై అఖండానందమై రెండవది లేనిదై యున్నది.

సర్వశబ్దవాచ్యుడు పరమాత్మ.

నారాయణ శ్చివోవిష్ణు శ్శంకరః పురుషోత్తమః।

ఏతేషు నామభిద్యుష్టా పరంప్రోక్తం సనాతనమ్॥

తా. నారాయణుడు శివుడు విష్ణువు శంకరుడు పురుషోత్తముడు అను నీ నామములయందు ఏనామముచేతనైనను శాశ్విత పరబ్రహ్మముగా చెప్పబడును.

వి. జగత్కారణమైన పరమాత్మ గుణరహితుడైనను రజోగుణమును స్వీకరించి బ్రహ్మసిత్తినిబొంది సృష్టి చేయుచున్నాడు సత్యగుణ ప్రధానుడై విష్ణుసిత్తినిబొంది దర్శాధర్మములను పాలించుచున్నాడు తమోగుణప్రధానుడై రుద్రుడు ప్రపంచమునంతయు నశింపజేసి త్రిలోకములను స్వప్నమువలె జేయుచున్నాడు నిర్గుణుడైనను త్రిగుణములతో గూడి యున్నాడని భావము. త్రిలోకములు స్వప్నమువలె మిథ్యయని, పరమాత్మ మొక్కటే సత్యమని యెంచనగు, అట్టి కేవలబ్రహ్మము మనోజయముచేసిన యోగీంద్రులు పొందుచుండెదరు.

మనోజయోపాయము.

శ్లో॥ ఆభ్యాత్మ విద్యాధిగమ స్సాధుసంగతిరేవచ।

వాసనాసం పరిత్యాగః ప్రాణస్పంద నిరోధనమ్॥

ఏతస్తాయుక్తయఃపుష్టా స్సంతిచిత్త జయేక్రమాత్॥

తా. బ్రహ్మవిద్యాభ్యాసము ౧, సాధుసంఘము ౨, వాసనాపరిత్యాగము ౩, ప్రాణస్పందనిరోధము ౪, (అనునీనాల్గుసాధనములు) పుషాయములు మనోజయముకు తగియున్నవి. శాస్త్రములు జదువుట ౧, సద్గురువుల నాశ్రయించుట ౨, మలినవాసనలనువిడుచుట ౩, వాయువు యొక్క చలనమడ్డగించుట, ౪.

వి. మనస్సుశాంతివలన ధర్మపత్ని వలెనగును ఆత్మ సంరక్షణార్థమై తండ్రివలెనగును మనస్సు ఉత్తమపథము నొసంగుటకు సుహృత్తమగుచుండును.

జీవన్ముక్తులు.

శ్లో॥ జీవన్ముక్తా నజీవంతి సుఖదుఃఖ రసస్థితే ।

ప్రకృతే నాధకార్యేణ కించిత్కర్వంతిహివావా॥

తా. జీవన్ముక్తులు సుఖదుఃఖములయొక్క అనుభవములందుండురు అయినను ప్రకృతి సంబంధమైన కార్యములు కొంచముచేయుచు న్నారు కొంచముచేయరు జీవన్ముక్తులు ముష్టాచిష్టములనుగూర్చి సంగోషమును దుఃఖమును బొందరనియును ప్రపంచసంబంధమైన కార్యములు కొన్నిటినిచేసియు చేయకయుండురు.

వి. సంసారమం దిచ్చలేనివాడును, సంసారావస్థయైన సుఖదుఃఖములు బొందనివాడును, సంతోషము, అసూయ, భయము, కోపము, కామము, కార్పణ్యము, మనస్సు, ఆకాశమునలె నిర్మలముగా యుండువాడును, చింతాతమై పరమపావపదమందు నిశ్చలమనస్కుడై యుండువాడును, మనోవృత్తినిద్రయందున్నట్టి వానివలె నుండువాడును, స్వస్వరూప, సహజమనస్క, లక్షమందుండు వాడును, అనన్తమనస్కడై యుండువాడును.

విదేహముక్తి లక్షణము.

శ్లో॥ జీవన్ముక్త పదం త్యక్త్వా న స్వదేహే కాలనాత్మ్యతే ।

విశత్యదేహ ముక్తత్వం పవనోఽస్పందతామిన్॥

తా. జీవన్ముక్తుడు తనశరీరమును కాలాధీనముజేసి చలన స్వభావముగల వాయువును స్తంభించి మైత్రాదిగుణ సంహితంబైన సత్యోపాధిని విడిచి విదేహముక్తిని పొందును.

వి. — సత్యోపాధికలవాడు జీవన్ముక్తుడు, సత్యోపాధి లేనివాడు విదేహముక్తుడు, విదేహమనగా దేహములేనివాడు, దేహములేనివాడనగా జననమరణము లేనివాడు, అనగా వాయువును స్తంభించు యోగమువలన దేహశుద్ధినిబొందుచుండునని తెలియందగును. విదేహముక్తుడు

శరీరోపాధులులేవు గనుక నీవు నేననువాడు అనెడి వ్యవహారములులేవు
కాబట్టి తురీయాతీతదశయని యెఱుంగునది.

మహావాక్యమహిమ.

శ్లో॥ వేదాంతానాం మహావాక్య శ్రవణేన తక్షణేనచ|

మననేన తథాదేవ ధ్యానేన పరమార్తసః|

ప్రత్యక్ బ్రహ్మైక్యతా జ్ఞానం లభ్యాయాతి పరం పదమ్॥

తా. వేదాంతముయొక్క మహావాక్యమును విచుట వలనను,
మననము చేయుట వలనను, ప్రకాశ స్వరూపియైన పరమార్తయొక్క
ధ్యానము వలనను, జీనబ్రహ్మైక్యమునొంది ఉత్తమమైన పదమును
(మోక్షమును) బొందుచున్నాడు.

శ్లో॥ మహావాక్య ప్రకరణం సాక్షాత్ చిచ్ఛనమయం పరమ్|

ముముక్షూణాంచ వత్తవ్యం నాన్యేషాంచ కథంచన॥

తా. శ్రేష్ఠమైనదియునునగు మహావాక్య ప్రకరణమును ముము
క్షువులకు (మోక్షాపేక్ష కలవారలకు) చెప్పదగినది ఇతరులకు ఎప్పు
డును చెప్పగూడదు.

మహావాక్యచతుష్టయము.

శ్లో॥ ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మచేత్యాది మహావాక్య చతుష్టయమ్|

మహావాక్య చతుర్వాక్యం ఋగ్యజుస్సామసంభవమ్॥

తా. ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ అను నీ మొదలగు నాల్గువాక్యములు మహా
వాక్యములనఁబడును. ఋక్, యజుస్, సామము, అను వేదములయం
దుండి పుట్టినవి.

౧ ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ శ్రేష్ఠమైన జ్ఞానమే బ్రహ్మము.

౨ అహం బ్రహ్మస్మి నేను బ్రహ్మముగా నున్నాను ఇది గురూ
పదేశమొందిన శిష్యుడు నేనే బ్రహ్మమును బొందినానని భావించునట్టి
వాక్యము.

౩ తత్త్వమసి అదిసీనై యున్నావు అట్లుగురువు శిష్యునకు దేహ మందున్నట్టి నీయాత్మబ్రహ్మముఅనిగుర్తించి తెలియజేయునట్టివాక్యము.

౪ అయమాత్మా బ్రహ్మము ఈఆత్మబ్రహ్మమని గురువు శిష్యు నకు దేహమందుండు నీయొక్క ఆత్మయే బ్రహ్మముఅని గుర్తించి తెలియ జేయునట్టి వాక్యము.

వి.—పరబ్రహ్మము ప్రతినిత్యము అభ్యసించుస్వభావముగలవా నికి చక్కగాదెలియును, ఆ సనాతనమైన పరబ్రహ్మము సూక్ష్మముగానుండుటవలన ఇట్టిదని చెప్పటకు సాధ్యముకాదు, సంయోగమువలననే ఆ బ్రహ్మమును చక్కగా దెలియదగినది, స్వానుభవంబుచేతను, యోగంబు చేతను, బ్రహ్మం బెఱుక పడవలయునేగాని చెప్పటకు సాధ్యము కాదని భావము.

ప్రణవధ్యాసము.

శ్లో॥ ప్రణవోహి పరబ్రహ్మ ప్రణవః పరమం పదమ్॥

ప్రణవం సర్వతేవాద్యం సర్వదేవ మయం విదుః॥

సర్వేషాంచైవ మంత్రాణాం ప్రణవః ప్రాణఉచ్యతే॥

తా. ప్రణవమే పరబ్రహ్మము, మోక్షపదము, సకలవేదములకు మూలము, సకలదేవతలకు సకలమంత్రములకు జీవమైయున్నట్లు జెప్పఁ బడుచున్నది.

వి.—ఓంకారమునందు నాల్గువేదములు కలిగెను, సకల స్వరములు కలిగెను, సర్వమును చూచరింబులు ఓంకారముననే కలిగెను, ఓంకారమువిల్లుగాను, ఆత్మ భావముగాను, బ్రహ్మముగుఱుగాను, చెప్పఁబడెను. యుక్తమైన మనస్సుచేతను, సూక్ష్మ దృష్టిగల వారిచేతను, (బ్రహ్మము) చూడబడుచున్నది.

శుద్ధరాజయోగధ్యాసము.

శ్లో॥ సోహం చిన్మాత్రమేవేతి చిన్త్రితం ధ్యాసముచ్యతే॥

తా. చింతితంబైన బ్రహ్మమేనేనుఅని చింతించుటె ధ్యానముని చెప్పబడును.

వి.—ఈకనుపమకట్టి ప్రపంచము లేనిదియు, రాగద్వేషనాశన మును జ్ఞానముచేత కలుగుచుండగా బుట్టెను ఆపందము సమాధియని జెప్పబడును. సంకల్పవికల్పములు సశించివమనస్సు ఆత్మయందు ఏకమగుట సమాధి, బ్రహ్మమే నేను భావించుటవల్ల ఆత్మశక్తి స్వరూపావస్థ కలుట సమాధి, అట్టి సమాధిలో గాలితేనిస్థామందలి దీపముమాట్టి నిశ్చలమైనచో నిర్వికల్పసమాధియగును అదయె (శుద్ధబ్రహ్మనందస్వరూపసమాధి) యగుచుండునని గ్రహించందగు, ఇట్టి మర్త్యములు మహేశ్వరుండు మాదేవికి తెలియం జేయుటగాక గురుగీతలు ఉపనిషత్తులు యోగశాస్త్రములు తేటతెల్లంబుగాబోధించుట మద్గురు సాంప్రదాయ కంబుగా ఏనెఱింగి లోకంబునభక్తులకై సులభోపాయంబుగా తాత్పర్య విశేషార్థములతో జెప్పియున్నాడను, గాన మనదననమరణ ప్రవాహంబు దాటించునద్గురునివెనకి శరణమొందినచో ప్రతిఫలమునందవచ్చుంగదాయనెను శలంపే నెదనుంకించి నీగ్రంథముచే తత్వజ్ఞాన మంకురింపజేయుటకుం గొన్నిసులభోక్తులు శ్లోకములు పద్యములు తాత్పర్య విశేషార్థములు జెప్పియున్నాడ నిందలి తత్వజ్ఞాన మార్జింపం దొడరు సుజ్ఞానులకు తత్వజ్ఞానోదయము సహృదయమున బ్రకాశించి ప్రసన్నచిత్త భరితాంత రంగులరై యుత్కృష్ట పరిపూర్ణ బ్రహ్మనంద సుఖమనుభవించుచుండుటలు జేయుటకై భగవంతుని హృదయాం భోజమునందు దేజరిల్లక స్మరించుచుండెద.

క॥ ఇది జదివిన ఆనందం బిది పరమ సుఖంబు వినుట కిది మేలునుమీ ।

ఇది సద్బ్రహ్మనందం బిదియమృతపదమునిచ్చు నిలభ క్తులకు॥

సద్రూప చిద్రూప సందర్భనము.

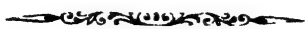
సమా పము.

శ్రీరామచంద్ర గురు పుట్రహ్మణ్యే నమః

శ్రీ రస్తు.

శ్రీ గణేశాయనమః.

శ్రీరామచంద్ర గురు పుట్రహ్మణ్యే నమః.

౨ చిత్తశాంతి సంపత్తి.

దేవ గురు పండితుల స్తోత్రము.

సీ. శ్రీవిష్ణురాజును చిత్తాబ్జముననుంచి బ్రహ్మనుమదిజేర్చి ప్రస్తుతించి ।
 పరమేశునెప్పుడు బాయకపూరించి విష్ణుమూర్తినిచిత్త వీధినిల్చి ।
 కాళికాదేవిని కన్దేహిలోనెంచి తాతతల్లినివేడి తలపునించి ।
 భారతిసోహుర బల్కుటకర్చించి పై వశేభామణి దలచిగురుని ।
 పండితవిధేయుడై యేను భాసితిముగ ।
 సీసతకంబుజెప్పెద నాసిగాను ।
 వసుధ మూత్యాల వంశ సావరవికాస ।
 చిత్తశాంతి భోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

అనుభవానందచరుల స్తోత్రము.

సీ. బ్రహ్మహమస్మియ న్బ్రాహ్మణోత్తములకు
 ప్రణతులు పల్కారు సరిగణించి ।
 యదైవతభావంబు నాత్మసమాధిలో
 నందుచుంచెడివారి నాత్మ దలచి ।
 తత్సార్థములనెల్ల తరచితత్తయులై న
 తాపసోత్తముల చిత్తముననుంచి ।
 నాచార్యులనుజేరి యభ్యాసయోగంబు
 నాచరించెడివారి కందముగను ।
 జెప్పబూనితి గురుకీలు మెప్పుగాను ।
 వినయ భయభక్తులందున విశ్రుతమగు॥

వసుధ॥

కవులస్తోత్రము.

సీ. ఆంధ్రలక్షణగతు లభ్యసింపగలేదు గణయతిప్రాసాది గతులెఱుంగ |
 శబ్దార్థ దోషము ల్చదివియుండగలేదు శాస్త్రార్థనిర్ణయ సరణులెఱుంగ |
 కవితాప్రసంగంబు కలనై న నెఱుగక కృతిజేయబూనితిహితవుగాను |
 తప్పలున్న నుజాచియొప్పుగాదిద్దుట గురుభావమైయున్దుగొరతలేదు |
 ప్రజ్ఞనూహింప దగునార్య విజ్ఞకోటి |
 లోక హితమాచరించితి శ్రీకరముగ |
 వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస |
 చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి ||

శివుడు భవానికుపదేసించుట.

సీ. శ్రీకంఠదీవివ్య జెప్పెభవానికి కృపను దుక్కిణికి శ్రీకృష్ణునిసగె |
 శ్రీరామమూర్తియు సీతకుబోధించె వాయుజనకుసీత వరుసడెల్పె |
 శంకరాచార్యులీ శాశ్వతగురుబోధ జిజ్ఞాసులకుడెల్పె జితపడంగ |
 సద్గతికొరకేను మద్గురుప్రార్థించి మానసగురునిష్ఠ బూని నిలిచి |
 యుత్తమజ్ఞాన నిలయమా యుక్తిదగిలి |
 పూర్ణ భావంబు ప్రకటింప బూనినాడ ||

వసుధ

సీ. సకల వేదాంతార్థ సారమా జ్ఞానంబు
 కాళికాంబకు చంద్రమాళిడెల్పె |
 గురుతుగా పరతత్వ గోప్యంబు గనుమని
 కోర్కెలు దొలగించె కుదురుగాను |
 యిదియోగరాజంబు నీప్సితార్థమునిచ్చు
 తెల్విలో తెల్విని తేటపరచు |
 భుక్తిముక్తులకిదే యుక్తిమాసుమ్మని
 శ్రీరామతత్వంబు గొరికొసగె |
 పరచిదాకాశ కై వల్య ప్రాప్తిపొందు |
 మనుచుబోధించె నిలబాటు డద్భుతముగ ||

వసుధ ||

సీ. శ్రీమనోరాముని చిన్మయాకారుని స్థిరమతిగీలింప జేసెళివును ।
 దేవుడుజగమెల్ల దేదీప్యముగవెల్లు ధీజితాంతరివిద్య దెల్పెళివును
 ఆదికనాదియా ననుభవభావంబు నందుచుండెడిసౌజ్ఞ నాటెళివును ।
 యెండమావులతీరు నెఱిగెడిలోకంబు నేమిలేదనిజెప్పి యేలెళివును ।
 పట్టులోపట్టు నిలకడ ప్రతిభజూపి ।
 జెప్పి నిర్దోషగమ్యంబు జేర్చెళివును॥

వసుధ॥

విశ్వరూప సాక్షాత్కారము.

సీ. విశ్వరూపబ్రహ్మ వేదాంతవేద్యంసు
 విశ్వమయంసుగా వెలయుచుంసు ।
 విశ్వమయబ్రహ్మ వేద్యమాగురిలోన
 విజ్ఞానసమదృష్టి విడుగుచుంసు ।
 వినయవిధేయుడై వివరించి గురునంజ్ఞ
 బ్రహ్మతన్మయమాని ప్రబలుచుంసు ।
 దృక్స్వరూపముమది దృఢముగాచింతించి
 జూచెనుదానినే జూచుచుంసు ।
 నచల పరిపూర్ణ బ్రహ్మం బనాతరుంసు ।
 నూడనూడంగ నిర్వాణ సుఖమెయగును॥

వసుధ॥

పరమాత్మ విచారణ.

సీ. మన్వజీవులయందు సాక్షియైపరమాత్మ
 యేకరూపంబున నెడపకుంసు ।
 పంచభూతములకుఁ ప్రాపగుదేహంబు
 పుట్టుచావులయందు బొడలుచుంసు ।
 పుట్టుచావులులేని పూర్ణ సుజ్ఞానియై
 దిట్టరియైయుంసు ధీజితంసు ।
 ఫాలమందునబ్రహ్మ పదవియేచింతించి
 పట్టువిడనియోగి పరముగాంచు ।

సద్భుతాకారవిశ్వేశు నాత్మనిలిపి ।
 నిత్యపరిపూర్ణ బ్రహ్మమే నిబ్బరించు ।
 వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।
 చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

గురువిచారణ.

సీ. గురుడనగాబ్రహ్మ గురుడనగావిష్ణు
 గురుడనరుద్రుండు పరమగురుడు ।
 గూయనగామాయ రూయనగాబ్రహ్మ
 గురుసంజ్ఞ లోనుండు గోప్యమిదియె ।
 గూయనగాజీవి రూయనగాబ్రహ్మ
 బాయనియొక్కంబు బరగుగురుడు ।
 అజ్ఞానమెజగత్తు సుజ్ఞానమేబ్రహ్మ
 మొనటియ పరములో మూలమాత్మ ।
 ఇట్లు గురుగీతలందున యింపుమీర ।
 జెప్పియున్నట్టిభావంబు జెందవలెను॥

వసుధ!

ఉపదేశ ప్రభావము.

సీ. ఉపదేశమనుమాట నూహింపదగునిట్లు
 లర్థవిశేషంబు నాత్మయందు ।
 ఉపమననద్గురు నుపక్రియలందుట
 దేశమనక మనో నాశముక్తి ।
 వెలిప్రపంచక్రియ తెలివిచేగుర్తించు
 తెలివియేగురుశక్తి తెరపుపరము ।
 చిత్కళాపూర్ణమై చిదచిద్విలాసమై
 గోచరించెడియుక్తి గోప్యమంది ।
 పట్టుప్రసమను తన్మయ పట్టువిడక ।
 తత్వమస్యాదిలక్ష్యుడై తగుటెముక్తి॥

వసుధ!

ఆత్మపూజా విధానము.

సీ. హితమతిని నేను పతితపావనురాము

సుతులొనర్చెడిభక్తి నుడివినాను ।

రామునిమదిలోన రమ్యంబుగానుంచి

పూజించుక్రమమిందు బూన్చినాను ।

విశ్వరూపమునంటి వితరణజ్ఞానంబు

తెల్వి తెల్వికిసాక్షి దెల్పినాను ।

విజితహాసనభక్తి విశదీకరించితి

నతిపథగురుమంత్ర మంకురించి ।

జన్మమరణాద్యవస్థల జాడమిరి ।

బ్రహ్మమందై కృత్యమగుటయే పరిమపదవి॥

వసుధ॥

సృష్టిప్రభావము - పంచరత్నములు.

సీ. బ్రహ్మంబునెంచగా బహిరంతరాత్మయై

బయలందుపూర్ణుడై బరగుచుండు ।

బ్రహ్మమాకాశ సద్భ్రష్టా నిరవధిక

ఖం బ్రహ్మమనిశ్రుతు ల్లజపుచుండు ।

ఆకాశమునవాయు వసుగతమైబుట్టె

నానాయువందున యగ్నిబుట్టె ।

నగ్నియందునజల మనుమేయముగబుట్టె

జలమునపృథివియు జాతమయ్యె ।

పృథివియం దోషదులుబుట్టె సధిగతముగ

నోషధిరసంబుజీవులై యొప్పెజగము॥

వసుధ॥

సీ. సృష్టికాదిని పరమేశునం దొకశక్తి

త్రిగుణకల్పనవల్ల త్రివిధమయ్యె ।

రాజసశక్తిలో రంజిల్లుబ్రహ్మయై

సృష్టించు భువనముల్ శ్రేష్ఠముగను ।

సాత్వికశక్తిలో సంభవమైహరి

సాలించుభవముల్ ప్రభువునగుచు ।

తామసశక్తిలో తక్కినిరుదుండు

లయకర్తగానుండు నియతిగాను ।

సృష్టియును స్థితిలయములు న్యష్టియందు ।

బుట్టి నాశముగుచుండు పాలుపుమీఱు ।

వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।

చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

సీ. విత్తనమెఱుగునే వృక్షంబు బుట్టుట

వృక్షంబుజగమున వృద్ధిజెందె ।

విత్తులోసారమే వినరింపజీవులు

స్త్రీపుంసబీజమై చెలగుచుండు ।

బీజమేజీవాత్మ బిలముశరీరంబు

సంసారమందుండి హింసకోర్చె ।

పలుతెఱంగులకర్త సాకంబులనుజిక్కి

ప్రారబ్ధములయందు స్రవణుడయ్యె ।

చావుపుట్టువు నీరిమై జగమునిండె ।

జీవినకల్పమునజిక్కి దోవగనడు॥

వసుధ!

సీ. పుట్టినపసిబిడ్డ పుడమిగాంచుటలేదు

లట్టియాజగమున నెట్లుపెరిగె ।

జీవుడుదేహంబు జెలువొంద మనసును

నాదినీమూడున్న యర్థమయ్యె ।

నివియుండిజగముతా నెఱుగకున్నందుకు

నేమికారణమొ నీవెఱుగుమింక ।

కొన్నిదినములుతా కొనసాగిజగమున

వితవితలువిన విశదమగును ।

యిట్టిగోప్యముగురుజేరి ముట్టిగనిన
యతివరేణ్యుడు కై వల్య మంచుచుండు|| వసుధ||

సీ. మాయయేజగములు మాయయేజీవులు

మాయయే మంత్రముల్ మది నెఱుంగు ।

మాయనెల్లగురుండు మాటుచూయముగజేయు

మార్గముమదిజూపి మమతనడచు ।

మంత్రతంత్రములచే మదిపడంచినతోడ

మనసుధ్యానమునందు మహితమగుచు ।

మహితమానిజడ్డపి ముట్టిగినతోడ

మదిలోనివృత్తులు మాటుమఱుగు ।

వృత్తులుడిగినతిచ్చలో మత్తునగుచు

శుద్ధచిన్మాత్రుడై యుంట సుఖమువడయు|| వసుధ||

సంసార సంగ్రహము - నవరత్నములు.

సీ. సతిపతులిలలోన సౌఖ్యంబుగానున్న

కామాదిభోగముల్ గలుగుచుండు ।

సతిపతులేకమై మతిగూర్చియుండిన

పుత్రమిత్రాదుల పొందుగల్గు ।

సతిపతుల్గురుభక్తి సాక్షాత్కరించిన

స్వర్గాదిభోగము ల్పంచుగల్గు ।

సతిపతుల్ధర్మంబు సమకూడినంతట

మోక్షసుఖంబులు మొనరుగల్గు ।

నందె సారాంశపరతత్త్వ మందిజ్ఞాన ।

మనుభవించిన సాపంబు లంటబోవు|| వసుధ||

సీ. ధరపతివ్రత ప్రభాతమునందు మేల్కొంచి

పతియై దె వంబని భ క్తిసేయు ।

తనభర్తసుఖముకై తగునుపచారంబు

పతికిహితంబుగా పరిణమించు ।

పతివాక్యములనెల్ల సతముగా నెంచును

పదసడిమేలుకై పాటువడును ।

పతికిష్టమెనటి పనులు జేయుచునుండు

పతిపాదములనొత్తి పరిచరించు ।

కలిమిలేములు నొకరీతి గడుపుచుండు ।

కాంతగలయింటి పురుషుడేక స్తిపడడు ।

వసుధముత్యాల వంశపావనవికాస ।

చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

సీ. పతికష్టసుఖములు సతియెంచగాభోదు

పతిమాటకెదిరించి బల్కుచుండు ।

ఆర్జనదాపెట్టి యవ్వజూపించెడి

యాలుగల్గిరయింట మేలులేదు ।

పతికిసాఖ్యముజేయ మతికింపుగానట్టి

సతితనసాఖ్యమే చక్కబెట్టు ।

తనపతియెదురైన తలత్రిప్పవలుకక

పతిపై సతస్సలు నెతుకుచుండు ।

నట్టిసతులను విడనాడి రట్టుపడక

తెలియు దెల్పినవ ర్తించు ధీరులెపుడు॥

వసుధ॥

సీ. స్త్రీలకోర్కులెవడు చెల్లింపగోరునో

వానికి కష్టంబు వచ్చుచుండు ।

స్త్రీలచిత్తముశాంతి చేయంగఁబూనిన

వానికి కష్టంబు వసుధయందు ।

స్త్రీలుకోరినకామ చింతదీర్చనివాడు

ప్రాణసంకటముల పాలుపడును ।

స్త్రీలపై భ్రమచేత చిక్కిన పురుషుండు
దుష్టుడై సజ్జన దూరుడగును ।
సతుల మోహంబుచల్లార్చి సాధ్యపడదు
సతి మతికినెక్క బ్రతికెడి బ్రతుకెబ్రతుకు॥

వసుధ॥

సీ. సంసారియగువాడు సద్గురుజేరక
సంతతిపై చింత సంతరించు ।
సంసారియగువాడు సంకులచిత్తుడై
మనసు నిల్పగలేక మందగించు ।
సంసారియగువాడు సద్గోష్ఠిబూచక
స్థిరమని ధనకాంక్ష స్వీకరించు ।
సంసారియగువాడు సర్వేశునెంచక
ముక్తిమార్గముబూచ ముష్కరించు ।
కర్మ సంసారిమోక్షంబు గనఁసుమ్మి ।
జన్మమరణాద్యవస్థలే చక్కియగును॥

వసుధ॥

సీ. ధరణిలోబుట్టిన తనువు శాశ్వతమని
గురుభావమెరుగరు క్రూరజనులు ।
పారమార్థికబుద్ధి పౌరుషమెడలించి
పాపకార్యముజేయు పట్టువిడరు ।
స్త్రీలపొందుచుగోరి సిగ్గిడిపలుమారు
మోహసాగరమంచు మునుగుచుండ్రు ।
సద్గురువులగోష్ఠి సమ్మతించనివారు
గురువుల నిందించి మొరుగుచుండ్రు ।
జన్మదుఃఖంబులోబడి జచ్చిపుట్టి ।
నరకకూపంబులోబడి నలగుచుండ్రు॥

వసుధ॥

సీ. చిత్తసాధనలేని రిత్తగురులచెంత
జేరినవారికి చెడునుమనసు ।

దొంగత్రోవలుజూపి భంగపెట్టుటెగాని

దొరకదుమోక్షంబు దొరలకైన ।

మాటలఁబుత్రాల మరిపింతుగన్యుల

నీత నేరకనది యీదనగునె ।

మనసులో గురుసంజ్ఞ మాయలడంచును

మాయలుడిగినంత మహిమయగును ।

మహిమ జూపును గురుసేవ మననమందు ।

మననమందిన భక్తుడే మాన్యుడగును ।

వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।

చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

సీ. నియమించిశిలలను నెక్కినిజనులెల్ల

నేర్పుతోపూజించి నీతిగనరు ।

చపలత్వమునబుట్టి జచ్చెమజ్జవులు

వేడితంత్రముమాయ చాడగనరు ।

నిర్మలహృద్వీధి నిలకడమనంబు

నిగదమాగురుజ్ఞప్తి నెమ్మిగనరు ।

తత్పదగురునాజ్ఞ తలపుననుంచరు

తథ్యమాగురుపూజ తావుగనరు ।

గురుముఖంబునసాధింప గోప్యమమరు

గానబ్రహ్మైక్యసంధాన కాంక్షగోరు॥

వసుధ॥

సీ. సకలవిద్యలుభక్తి చదివిన నేర్పున

తత్త్వంబుగనరాదు తలపునందు ।

గురుకీలుడలియక గుర్తించిగనరాదు

తనుదెల్పుగురువుచే తలపునందు ।

మేలుగాత్రిపుటిలో మెలగెడుసూత్రంబు

తక్కినిగనరాదు తలపునందు ।

వాదభేదములకు వశపడికనరాదు

తన్మయగురుజ్ఞుఁ ప్పి తలపుచందు ।

కోటివిద్యలుకూటికే కోరిగించు

నేర్చుగురుసంజ్ఞ దాటుట నిత్యముక్తి॥

వసుధ॥

సీ. మనసుకీదేహంబు మనికిగానున్నది

గురుశిక్షపొందగ కుమరుపడదు ।

సతతమీమనసుచే సదృశిగావింప

సాధనలోగాని సఖ్యపడదు ।

సఖ్యమేవురికొల్పి సంయోగమొనరించి

నిత్యసమాధిలో నిలువవలెను ।

నిలిపితోడ్తోడ నిర్మలతేజంబు

శుద్ధమై వెల్లెను సూత్రమెఱుగు ।

సూత్రమెఱిగినహృదీవృథి గాత్రమందు

నాతడాత్మ స్థితప్రజ్ఞ డనగనొప్పు॥

వసుధ॥

ప్రత్యగాత్మ విచారణ.

సీ. పలుమారుమదిలోన పట్టునీడనిజ్ఞుఁ ప్పి

దలచుటగురుసూత్ర ధారణంబు ।

తెలివిగురుఁ క్తిచే దెలసినమర్మంబు

ధీజితంబునగాని తేటపడదు ।

కనుమూసిగమనించి కనుపాపలోనున్న

కళచిదాకాశంబు గలియనొక్కి ।

ఫాలభాగమునందు ప్రజ్వరిల్లెఱియొత్తు

పరిపూర్ణమందున ప్రతిభగాంచి ।

కేవలాకార పరమాత్మ కీలుదెలసి ।

ప్రత్యగాత్మను ధ్యానించి ప్రాజ్ఞుడగుము॥

వసుధ॥

సంకర చిత్తులు.

సీ. సంకరచిత్తులు సహజదుర్వృత్తులు
 సాధునిండకులు దుస్సంగపరులు ।
 పరహింసకులు మధుపానమత్తులుశిష్టు
 బుద్ధిహీనులును విరుద్ధమశిలు ।
 సద్గురుప్రోహులు సంకులచిత్తులు
 గురునాస్తికులు సదా గోప్యహరులు ।
 జానదోరాసక్త క్రూరమనీషులు
 పాతకంబులుజేసి ప్రబలువారు ।
 భక్తివైరాగ్యయోగము ల్పట్టువడక ।
 జన్మమరణాద్యవస్థల చక్కివిడరు ।
 వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।
 చిత్తభాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

భక్తిత్రయములు.

సీ. భక్తిత్రయంబుల యుక్తిగామదినెంచి
 రక్తిమించెడువాడు రాజయోగి ।
 పాపాణమృణ్మయ ప్రతిమలర్పించుట
 ప్రథమమైయుండెడు బాహ్యభక్తి ।
 తనువనిత్యంబని తలచియన్నింట
 తిలీక్షుడై యుంట ద్వితీయభక్తి ।
 ధీవృత్తిసాక్షిగా దివ్యచిన్మాత్రుడై
 దీపింపనొంటి తృతీయభక్తి ।
 మర్మముల నెల్లశోధించు మండితుండు
 బహ్మమైపోవు పాడగాన బడసుముల॥

వసుధ॥

గురూపదేశప్రభావము.

సీ. గురునేవజేయక కుదురపుగుణములు

మాయలుపదివేలు ముక్కొంచు ।

కనుదానిగవలేక కావించిరలుగట్టి

బూదిబూసిననేమి బొందవచ్చు ।

తన్నుదాగవలేక తాంకొనిగాలిని

గనునరై బిగబట్టి గాంచు తేచు ।

అతిపథమెంచక నాలుబిడ్డలుబాసి

చిక్కులుపడనేమి దక్కవచ్చు ।

గానదుర్వేషభావల గాసిపడక ।

గురుకటాక్షంబు గనువాడె గోప్యజనుచు॥

వసుధ॥

నిజభక్తులు.

సీ. చిత్తవృత్తినిజక్కి తత్తరపడనేల

పుత్తదిభ్రమలన్ని మిత్తియగుచు ।

గాఢతామసమందు గలిగెనీజగమని

తపసుకౌగురుజేరి దగ్ధమగుచు ।

అజ్ఞానతమమూడ్చి సుజ్ఞానమందిర

ప్రజ్ఞానబ్రహ్మంబు ప్రత్యేగాత్మ ।

అతదర్శనమందు సపరోక్షమందిన

చిత్తమేనిర్మల చిత్తమగును

నిర్మలంబె న చిత్తమే నిరుపమంబు

నిరుపమానంద మననమే నిత్యపదవి॥

వసుధ॥

గురూపదేశము.

సీ. చిత్తమందుచమోక్ష చింతచేభక్తులు

యంతరాశమునందు స్వాంతముంచి ।

య హ్యశ్రమోగింబు ననువొందగావూని

భక్తిచేగుణములు బొందోలి ।

హృదయమధ్యంబున శ్రీగురుబూజించి

రక్తిసుంచెడుజ్ఞప్తి యుక్తిపంది ।

సంతతాభ్యాసియై సాధించిహంసను

విమలమా కళలంటి విజ్ఞాడగుచు ।

నీల జలదశటిల్లతా నియతమంది

వాటమై మున్నబ్రహ్మంబు బొలవిడరు ।

నసుధముత్యాల వంశపావనవికాస ।

చిత్కళాభోగి శ్రీనాసింహయోగి॥

భక్తిలేనివారు.

సీ. వేదాంతమెఱుగక విపరీతములుబల్కు

బుధుడౌనె నద్గరు బోధలేక ।

యుక్తిచేష్టాంగి యోగనదానంద

మంసునేనద్గరు నండలేక ।

ధంమదగ్గర్ సంతతిబాసి మోక్షంబు

బొందునేనద్గరు పూజలేక ।

నేర్పుచేతనవిద్య నిరిసించివిజ్ఞాన

ఘుచుడౌనెనద్గరు కరుణలేక ।

దేశికోత్తముడాత్మలో దెలుపకున్న

నిరితశయసౌఖ్యరూపమా పరముగనదు॥

వసుధ॥

సన్యాసులు.

సీ. సంధ్యాద్యనుష్ఠాన సహితసద్విజ్ఞులై న

సకలయూత్రలుజేయు స్వాములై న ।

బ్రహ్మగుద్రేంద్రాది ప్రముఖదేవతలై న

లపమాచరించెడు ధన్యులై న ।

సన్యాసులై పరి సంవిత్తులై నను
 శాస్త్రపురాణ స్రవేస్తులై ను ।
 అన్నదానఫలంబు లెన్ని పొందిననై ను
 నిజమార్గగురుజ్ఞు ప్తి నెఱుగకున్ను ।
 ముక్తిగనబోరు మదిలోని రక్తిబూని
 దేశికస్వామిక్యసలేక తెలియబోరు॥

ననుభ॥

తర్కవాదముల నెప్పు యోజనము.

సీ. వేదశాస్త్రములెల్ల నెదకిచూచి గాదు
 విజ్ఞానగురుసంజ్ఞ వేద్యమగును ।
 వేషభాషలనేర్పు విద్యలంబు గాదు
 విమలనివ్రజ్యలో విదితమగును ।
 మంత్రతంత్రములై ను మాయలుగి నరాదు
 మైమఱపురజ్ఞు ప్తి మఱుగకును ।
 జపమాలద్రిప్పెడి యుపముచేగ నరాదు
 గురుభక్తియాత్మలో కుదురినలెను ।
 తర్కవాదంబులనుగాదు తలపరాదు ।
 భావనాతీతబ్రహ్మంబు భాటయగును॥

ననుభ॥

మోక్షసిద్ధి.

సీ. సతతంబు శ్రీగురుస్వామిని మది నెంచ
 కరతలామలకంబు గాదెముక్తి ।
 నియమనిష్ఠలుచూని నిజగురుసేవింప
 కరతలామలకంబు గాదెముక్తి ।
 పలుమారుసంయోగ పరిపూర్ణమందిచ
 కరతలామలకంబు గాదెముక్తి ।
 కడుప్రియమాత్మలో గదసినిర్భయలంద
 కరతలామలకంబు గాదెముక్తి ।

అట్టిగురునిష్ఠసంయోగ మందిపట్టి
నిట్టనిలువగుమోక్షంబు బట్టుమెప్పుడు |
వసుధ ముత్యాల వంశ పాపనవికాస |
చిత్కళాభోగి శ్రీనారిసింహయోగి ||

జన్మదుఃఖనివారణ.

సీ. దూషణభూషణ తొట్టదేహముదాకు
నాత్మకేషిటికై న సంటబోదు |
ఆత్మకేషినిమది యగునమైనచో
నాత్మకుహంబు నాచిలేదు |
స్వదూషణములు స్వదుఃఖంబులు
దేహంబులందును దృఢముగాను |
గానదేహములోని బూనుముగురుసంజ్ఞ
ధ్యానముముక్తికై దగులునాత్మ |
యమృత మయమైన ధ్యానాత్మ ననుసరించి |
జన్మదుఃఖనివారణ జాడగనుము ||

నసుధ ||

సద్భక్తి.

సీ. మనసునివాసంబు మర్మమెంచెమయోగి
గురుముఖంబునజూడ గుర్తుగాంచు |
సతతమచ్చటనిల్వ సద్భక్తియనదగు
సద్భక్తిగలిగిన సత్యమమరు |
సత్యసాంబ్రాజ్యంబు స్యాధీనమైనచో
నిత్యమానందంబు నిలచియుండు |
ఆనందమేతన కనుభవమందిన
యదియిదియనిజెప్పు నలవిగాదు |
చూచిచెప్పుగరానిది శుద్ధతత్త్వ |
మంతటను నొక్కరూపుగా నమరియుండు ||

నసుధ ||

భవభయహరం.

సీ. కోటిపూర్వలకాంతి కూడిహృద్యధి

సూటిపొందించుచు వీటిగురుడు ।

విద్యుల్లతా పరివేష్టితంబగు బయ

ల్లనచిత్తకాశంబు డచుపుగురుడు ।

ప్రణవాంతమైనట్టి స్రజ్జలవెలిసూసి

బ్రహ్మతస్మయమని బలుకుగురుడు ।

గురుకృపచేగన్న గోప్యమే సనబయ

ల్లణశూన్యనిష్ఠుని గూర్చుగురుడు ।

ఆదిమధ్యాంతశూన్యంబు నందజూసి ।

భవభయంబులనెల్లను బాపుగురుడు॥

వసుధ॥

ఈషణత్రయములు.

సీ. భవభాన్యములమీద దగులుచి త్తమ్ము భ

నేషణమ్మంప్ర మనీషిజనులు ।

పుత్రులపైయాశ పూనియుండుటజూడ

పుత్రేషణంబని బుధులెంతురని ।

భార్యపై భ్రమచేత పరితపించుటజూడ

చారేషణంబని దలతురార్య ।

లిటిదుఃఖదములు నీచాక్రతంబులొ

నీషణత్రయముల నీడ్చిపట్టి ।

పట్టవనలేని పెనుబయ ల్బాకనేర్చి

అచల సంపూర్ణత త్త్వంబు నందవలెను॥

వసుధ॥

రాజయోగము.

సీ. తీర్థావగాహము సార్థకమన్నచో

జలచరంబులుబుట్టి చచ్చునందె ।

వేషభాషలుదండ కాషాయములుగట్టి

రోషభీషణముల రోతనడచె ।

అన్నముదినక సర్ణాశనులగుటేల

మేకలాకులుమేసి మేలుగ నెనె ।

ఫలములుదినుటేల ప్రబలునామోక్షంబు

పక్షులుదినుచుండు ఫలముగ నెనె ।

ముక్తిగల్గించు గురుభక్తి యుక్తిబూని ।

రక్తిమించిన నాడెహో రాజయోగి ।

వసుధ ముత్యాల వంశ పాననవికాస ।

చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

మాయావిచారణ.

సీ. ఎంచరానివ్రతంబు లెన్నిజేసికాని

మనసులోనున్నట్టి మాయవిడదు ।

అన్నాదిదానంబు లెన్నిజేసినతన

మనసులోనున్నట్టి మరులువిడదు ।

యజ్ఞ యాగక్రియల్ యజ్ఞయైమొసిన

మనసులోనున్నట్టి మంతువిడదు ।

తీర్థయాత్రలుచేసి దేశముల్లిగించ

మనసులోనున్నట్టి మయిలవిడదు ।

మనసుమనసున గురినిల్పి మట్టుబెట్టి ।

మానితంబైన మననంబు బూననగును॥

వసుధ॥

జీవన్ముక్తుమ.

సీ. బుద్ధిసూహించెడి పూర్ణ సమాధిలో

ప్రణనంబువినిదాని ప్రతిభగాంచి ।

సచ్చిదానందాత్మ సన్నతోర్ధ్వద్వార

సౌధమధ్యస్థిత చంద్రకాంత

బ్రహ్మవీరంబుపై ఎదిలంబుగా నెక్కి-

తన్మయసంయోగ తలపుచుంటి

పట్టుగాలత్యంబు బరికించిమించిన

పరిపూర్ణమచలంబు ప్రాప్త్యమగును ।

అంతటనుయొక్కరూపుగా నెలరిజూచు ।

నట్టివాడె జీవన్ముక్తుడనగజెల్లు॥

విసుధి॥

మోహపాశము.

సీ. మూలమేమియులేని మూలప్రకృతియందు

ప్రణవనాదముబుట్టి ప్రజ్వరిల్లె ।

దానియందొకశక్తి దాన్కొనిమాయగా

బుట్టెనులోకము ల్పూర్తిగాను ।

లోకమహంకృతి పాకమైయభిమాన

రాగాదిగుణములు రహిజనించె ।

కోర్కులుకర్మము ల్కొనసాగిచేవులై

జీవులేజగమందు దోవగనరు ।

తనువు మొదలగునవి నిజమనుచునమ్మి

మోహమునజిక్కి మృత్యువుమొనయుచుండ్రు॥

విసుధి॥

ఎఱుకనుమరచుట.

సీ. వేదాంతమననంబు విజ్ఞానయోగంబు

నాదాంతగురుమర్మనావయెఱుక ।

సాధులహృదయంబు సంపూర్ణ తేజంబు

జోధలోగురిమించ బాలియునెఱుక ।

ద్విదళాబ్జమధ్యమం దుదయమైబ్రహ్మంబు

తెలియు తెల్వీకిసాక్షి డెల్పునెఱుక ।

అఖిలప్రపంచంబు నద్వయోహమ్మని

నిష్కళపరిపూర్ణ నిగదమెఱుక ।

మేరుశిఖరంబుపై జేర్చి మెచ్చునెఱుక ।
 కీయుతంబగు కిచ్చలో తెలునెఱుక ।
 వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।
 చిత్కల్పభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

అజ్ఞాన క్రతువులు.

సీ. కలలోని దేవుని తరిచిచూడగలేక

దేశయాత్రలుజేసి గానివడుట ।

అనిలోని ప్రణవంబు తానిననేరక

పుష్కలములనుబడి నొక్కినవడుట ।

మదిగోనగురుసంజ్ఞ మర్మంబుబూనక

మనసువృత్తులు మానకుండుట ।

విమలమనస్కుడై నమమడించగలేక

నేషభాషలువాల్చి నెఱుగనడుట ।

శ్లోకైశ్చాజ్ఞానక్రతువులు వట్టిభ్రమలు ।

మాకుసాధనగురుజేద ముక్తువగును॥

వసుధ॥

బ్రహ్మవిద్యరునిక్రమము.

సీ. కర్ణ ముల్కాసియు క్రమముగ వినుచున్న

ప్రణవనాదముబుట్టి ప్రజ్వలిల్లు ।

ఘోషంబుఘోష శ ఘోషంబులై దోచు

నాదమేబ్రహ్మం బనాదియగును ।

నాదమంనుచిందు నాటించిలయమైన

నదిక శాకూపమై యమలమగును ।

నాదబిందుకలు నయమారిజాచితె

యింద్రియంబులుతన కెఱుకబడవు ।

యెఱుగరానిదాని నెఱుగుటే బ్రహ్మంబు ।

బ్రహ్మవిద్యరుండు బడయుచుండు॥

వసుధ॥

ఐక్యభావము.

సీ. విన్నప వినుకెంపు వేంచేయుటకును
 నీరుహంబులు నిరీక్షించునట్లు |
 చెరుకువిల్లునిమామ కొరికుచకోరముల్
 కువలయనివహము ల్లోరునట్లు |
 ముక్తాగ్రహమ్ములు మోదంబుతోమరు
 ద్వృష్టిరాకలగును వేడునట్లు |
 అహమస్మిగురిబూని యంతర్ముఖంబున
 జీవబ్రహ్మలక్ష్మై క్య భావమునకు |
 గురుకృపాదృష్టి తస్మాద్య గోపకొసంగ |
 మోక్షమపచేతి దైయుండు ముఖ్యముగను.

వసుధ

బ్రహ్మవిదుండు.

సీ. అదై నైవాక్యము కర్థంబుదెలియక
 యపరోక్షభావంబు నందరామ |
 ముందునకారంబు పొందుగానున్నది
 దానినిర్ణయమెంచ తరముగాదు
 ద్వయమనరెండని తలపోసినంతట
 నారెండుయేవేనో యరయరాదు |
 దేహిదేహముమధ్య తెరబయలుగానుండి
 స్థిరహావశివుడని జెప్పరాదు |
 శివుని జేరిన జివుడే శ్రేష్ఠుడైన |
 బ్రహ్మవిద్యయ దదై నైత బ్రహ్మవిదుండు

వసుధ

మనోభ్రమ.

సీ. పలురోగములచేత బాధింపబడుచున్న
 పాపిష్టిఘటమున పాపమునను |

కలిమిలేములకోర్చి కష్టముల్పుడుచున్న
 పాపిష్టిఘటమున పాపమనను ।
 దారానుతులనమ్మి దలగనిదుఃఖాభి
 పడిమున్నుచున్నది పాపమనను ।
 యెప్పుడుజూచినగాని ఇహచింతలోబడి
 పరచింతబూనదు పాపమనను ।
 నమ్మరానట్టిఘటమును నమ్మినమ్మి ।
 దృఢతరాదై నైత జ్ఞానంబు దెలియనివదు ।
 వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।
 చిత్తశాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

ముక్తిభావము.

సీ. తారకగురుమాత్ర తపమాచరించిన
 తత్పదంబునయుక్తి దనరముక్తి ।
 అననంబుబువేసి ఆయానపడరోత
 అంత గాత్రజ్ఞాన మందముక్తి ।
 కనురెప్పయక క ననిబయలంది
 కంటి కంటికిమ స్య గనుటముక్తి ।
 ఆకాశహ ద్వీధి న త్మలోకై వల్య
 మంద గాండెడిప్తి యందెముక్తి ।
 పననయోగంబుముక్తికి ప్రాభవంబు ।
 భాసముశుద్ధ బ్రహ్మమై దనరుముక్తి॥
 ముక్తసంగుడు.

వసుధ!

సీ. అణువుకణువుగాన నాధారకమలంబు
 నందిపట్టినయోగి యమలుడగును ।
 కంటిమింటికిమధ్య కన్నాపలోజ్యోతి
 ఖం బ్రహ్మనుయముగా గనుచుయోగి ।

గురుపాదసేవచే గుణసూత్యమగుభక్తి
 పట్టుబట్టినవాడు పరిమయోగి ।
 ముక్తిభావమునంటి మురియుచుండెడిజ్ఞాని
 ముక్తసంగుడుయోగ మూర్తిఘనుడు ।
 మొదలుతుదిలేక వెల్గెడు మోక్షమంది
 నిట్లనిలువగు పరమంద నేర్చుయోగి॥

వసుధ॥

అచలవృత్తం.

సీ. సూన్యతబ్రహ్మాంబు సూక్ష్మమైయుండెడి
 జాడనద్గురుసంజ్ఞ జూడవచ్చు ।
 కనువిచ్చిచూచిన కనుమూచిఁచిన
 తత్పదగురునిష్ఠ దశరవచ్చు ।
 వెలిలోనవూర్ణమై వెల్గుచున్నదియాత్మ
 బ్రహ్మస్మిచిచ్చక్తి బడయవచ్చు ।
 చిత్తవిశ్రాంతిని స్థితమగుప్రజ్ఞ చే
 అహమస్మిభావంబు నందవచ్చు
 నచలుడై కొండవలెనిండి యమరవచ్చు
 గలసిమదిలోనహంసను గదియవచ్చు॥

వసుధ॥

దేహత్రయ విచారణ.

సీ. స్థూలదేహమనంగ సూక్ష్మదేహమునాగ
 కారణతనువునా గలవుమాను ।
 యీమానుదేహము లెంచిచూచినలోడ
 మూటికవస్థలు మొనసియుండు ।
 స్థూలముజాగ్రత సూక్ష్మముస్వప్నంబు
 కారణంబునుష్ఠ ప్తి గలిగియుండు ।
 స్థూలదేహమునందు సూక్ష్మంబుగనరాదు
 సూక్ష్మంబునందు సుష్ఠ ప్తిగనదు ।

కారణంబునరెంటిని గనుటలేదు ।

గాన గురుబోధ నెఱిగిన ఘనతజెందు ।

వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।

చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

జాగ్రత్తన్న సుషుప్తుల క్రమము.

సీ. ధీనహాయముచేత దినచర్యలెల్లను

జర్పుచుండుటగ నా జాగరంబు ।

నిద్రలోగనుచున్న నిజబుద్ధిచర్యలు

కల్పనలవిచూడ కలయనంగ ।

నిద్రజాగ్రతలందు నెఱుగకజ్ఞప్తి సు

షుప్తిగా నెఱుగుట సూక్ష్మబుద్ధి ।

సరవితోసీమూఢు నంజ్ఞలుమదిలోన

నెఱిగెడియెఱుకయే యిరవుగాను ।

యెఱిగి మఱిగెడి ట్టచ్చయే యేకతంబు

సనుభవజ్ఞానదృష్టిచే నందవలెను॥

వసుధ॥

నిశ్చలసమాధి.

సీ. తపముజేయుచువస ముపగమించినగాదు

వసుపడగురుకీలు బట్టవలెను ।

యోగమార్గముబూని రాగమందుటగాదు

మదిసంశయంబులు మాన్పవలెను ।

గుడిగుహనుతముల కూరుచుండినగాదు

మననశుద్ధోహంబు మహతీయగును ।

సకలశాస్త్రములెల్ల చదివినగనరాదు

నికరమౌగురుశిక్ష నిగదమగును ।

గాన గురుమర్మ ధర్మంబు బూనివిడక

నిశ్చల సమాధినిష్ఠలో నెఱుకగనుము॥

వసుధ॥

ఆత్మసమాధి.

సీ. ఈలోకసుఖమును నీసాంపు పెంపును
 లోలోనగనిదాని లోతెఱింగి ।
 నానాగుణన్యాయ నటచలుతలపోసి
 చేటానరైచుదాని చేరననుచు ।
 ఉదరపోషణకొర కుద్యోగములుజేసి
 భయదమాక్రియలలో స్ట్బుబడక ।
 వాదభేదంబులు వాంఛచేబూనక
 బూటక ప్రజ్ఞలు కూడికనుచు ।
 సతతమాత్మసమాధిలో సంచెఱింగి ।
 వాటమైయున్న బ్రహ్మంబు భాటగనుచు॥

వసుధ॥

గురుశిక్ష.

సీ. భక్తులరక్షించు పరమాత్ముగనలేక
 భ్రష్టులై తిరిగిన ఫలములేదు ।
 దుర్బుద్ధులడచెడు దొంగురుగానక
 జపమాలత్రిప్పిన జాడగచరు ।
 సర్వజీవులయందు నాక్షినిగనలేక
 యువవాసముండుట తపముగాదు ।
 యెందుజూచినగాని పొందియుండెడియాత్మ
 గురుశిక్షనందక కుదురబోదు ।
 భ్రాంతిజశరీర బంధంబు బాపిగురును ।
 నిరతిశయ బ్రహ్మ సూత్రమా పరముజూపు॥

వసుధ॥

మాయగురు లక్షణము.

సీ. బూరుగ మానిపై జేరి యాసక్తిచే
 ఫలముగాననియట్టి చిలుకరీతి ।

తనయిల్లునతమని ద్వారముల్బంధించి
 పొద్దుచుమ్మతిబొందు పురుషురీతి ।
 యెండమావులుమంచి నీరనిభాగ్గీతీచే
 నమ్మిపద్యలుబారు నరునిరీతి ।
 విషయాదిలోల్కుడై విరివిగావర్తించి
 కడగానరానట్టి కలుషురీతి ।
 మాయ గురుజేరినంతట మదిగలంగు ।
 మోస పోవుట గురుభక్తి మొక్కచెడుట ।
 వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।
 చిత్తభాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

ముక్తిలక్షణము.

సీ. చీకటితనువులో జీవాత్ముడున్నాడు
 వెదకిజూచినగాని వేద్యపడడు ।
 అంధకారముజేరి యగచ్ఛాటుపడరాదు
 యెఱుకగుదీపంబు గురుతుబెట్టి ।
 భ్రామలన్నితరిగియు భాటచక్కగజేసి
 గురుకీలుమదినిల్పి కుదియబట్టి ।
 యచటపరంజ్యోతి యానందభావంబు
 పట్టపగటనుండు పట్టువిడక ।
 నిశ్చలత్మానురాగుడై నిలచిజూడ
 ముక్తిసంయోగ సరతత్త్వ మూలమగును॥

వసుధ॥

తెన్నయత్వము.

సీ. జగమువిచిత్రమా సరణివర్ణింపంగ
 హరిహరబ్రహ్మాల కలవిగాదు ।
 పలువిధ జన్మము ల్పలువిధరూపము
 ల్పలువిధ నామము ల్బలుకరాదు ।

పలువిధవర్ణము ల్పలువిధశబ్దము
 ల్పలువిధవృక్షము ల్లలయరాదు ।
 పలువిధపక్షులు పలువిధమృగములు
 బరికింపవేర్వేర దెలియరాదు ।
 అలవిగానట్టి చిత్రము లాత్మయందె ।
 గలసి తన్మయ తత్త్వమై యలరుచుండు॥
 జీవవిచారణ.

ననుభ॥

సీ. తనువనుగుహయందు తగిజీవుచున్నాను
 మనసురాజై యుండు మహిమగనుము ।
 నదులకడ్డముగట్టి నడిపించుచున్నాము
 మనసును బంధించి ముఖపలేము ।
 పర్వతంబులనెల్ల పడగూల్చుచున్నాము
 మనను పొయ్యెడిపోక మార్చలేము ।
 వనమృగావళులను వధియించుచున్నాము
 మనసులోవృత్తులు మాన్పలేము ।
 మనసు గురుకీలు మరపిన మాయయడగు ।
 మాయ యడగిన తోడ్తోడ మహతియగును॥
 జీవసంయోగము.

వనుభ॥

సీ. దేహరాజ్యముజేరి సోహం స్వరూపమై
 పరిపాలనముజేయు ప్రభువుజీవి ।
 తనువునగురుకీలు దలచినెమ్మదిసాక్కి
 సాధనాతీతమా సాక్షిజీవి ।
 కాలత్రయములందు గలసియన్నిటనిండి
 విజయుడై మెలగెడు విభుశుజీవి ।
 స్వాత్మానుసంధాన సారాంశమెఱుకచే
 శేషించకనువెల్లు శివుడెజీవి ।

యంతరాత్మాను గతమఖిలాత్మజీవి ।
 బ్రహ్మమందున సంయోగ పరుఁడవి ।
 వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।
 చిత్క-భాభోగి శ్రీనాసింహయోగి॥

తత్త్వవేత్త.

సీ. సకలశాస్త్రంబులు చదివెచ్చగనచ్చు
 గురుకీలుమదిలోన గూర్చిరాదు ।
 దివ్యస్థలములెల్ల నిరుగాడగావచ్చు
 పుష్పాభావంబు బట్టరాదు ।
 తీర్థయాత్రలుజేసి తిరిగి ద్రిమ్మరించుచు
 దేహకృష్ణవిభజన దెలియరాదు ।
 అకలంకమూర్తిని ప్రకటింపగావచ్చు
 అనునన్యభావంబు నెందరాదు ।
 గురుని ద్విరూపమాత్రైక్య గోప్యమంది ।
 అన్నితా దెలియుచునుండు తత్త్వవేత్త॥
 అచలగురుఁడు.

వసుధ॥

సీ. ఆశ్మలోగురినూని యానందమొందించు
 సచలప్రపూర్ణుడౌ నాశ్మగురుఁడు ।
 భద్రంబుగానిద్ర భ్రమలచిన్ముద్రచే
 బ్రహ్మముఞ్చనిజాపు భవ్యగురుఁడు ।
 వాయురేచకమూని వరుసన్ముగించి
 కుంభకాత్రైక్యంబు గూర్చుగురుఁడు ।
 మేరుశిఖరిపైని మెలగెడుజ్యోతిని
 మిన్నకమదిజూపి మెచ్చుగురుఁడు ।
 ఆత్మసేవింప జూపున యచలగురుఁడు ।
 అనుభవాగ్మ్యుడై యుండు నమలగురుఁడు॥

వసుధ॥

నిరతిశయము.

సీ. తపముకై కొండగు తలక్రిందులై పోరి
ముక్కులుబిగబట్టి మూర్తిగనరు |
దొంగలై గురులని బంగిదాగెనువాగు
వాయుసంభవమును వార్తగనరు |
మాంసుద్రలుబూని మాటలాడినివారు
మదిలోని నిజరూపు మంత్రుగనరు |
పూరించికేదించి పూర్తిగాబిగబట్టి
కుంభించిగాలిలో గుణముగనరు |
జవనమరణంబు లొంచని బాడగనరు |
నిరతిశయ బ్రహ్మభావంబు నెఱ్ఱగనరు |
రేచనప్రాక కుంభకములు

సమాధి ||

సీ. పవ్వానసస్థుడై పట్టిరేచకమూని
పూరకంబులవాయు పొందునాచి |
కుంభకజ్ఞు పిల్లో కుడురుగా నెఱుకను
గుర్తించిహంసను కుదురునాచి |
నిర్వికల్పసమాధి నేర్పునగురించి
తస్మయబ్రహ్మంబు తలపుచుంచి |
గగనాదిభూత సంఘాత నమోపహ
వహ్నియై బ్రహ్మ భావంబునొంది |
యన్నయోగి తస్మయ్యుడై యెప్పుడుండు |
చిత్స్వరూపమునంటిన చిన్మయుండు ||

ననుభవి

బ్రహ్మైక్యము.

సీ. ఎఱుకయుదోదీపంబు నెరలోన వెల్లింప
నేదేదో గురుకీలు యెంచనగును |

సుషిరమధ్యమునందు సూక్ష్మంబుపాడగాంచి

సారగితన్మయమంది సాక్కనగును ।

చంద్రకాంతినిజూచి చలపట్టిరేచించి

పూరించికుంభించి పొందనగును ।

ఆత్మానురాగుడై హంసయోగముపూని

అసిపదసంయోగ మందనగును ।

ముక్తిజీవికి బ్రహ్మైక్య మూలమగును

భక్తిబ్రహ్మైక్య సంధాన భావహము ।

వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।

చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

సర్వము బ్రహ్మమయము.

సీ. కామాదిరాగ సంకల్పనర్జనముగ

స్వాంతంబునెఱిగియు స్వస్థపఱిచి ।

యనిలమానసముల హంసనిర్ణయమూని

హృదయనభంబున హృద్యపఱిచి ।

సర్వదృశ్యములకు సాక్షియనానెఱుకను

నేకాగ్రచిన్మొంట పాకపఱిచి ।

రూపురేఖలులేని రూఢితత్త్వముజూచి

తానుదానైయుండు తలపుమఱిచి ।

భ్రాంతి దొలగించి సర్వంబు బ్రహ్మమనుచు ।

శ్రుతులుజెప్పెడి వృత్తిలో సాక్షియుండు॥

నిత్య సన్యాసము.

సీ. ద్వేషంబుమదిలోన తెగటార్చియోగులు

నిత్యసన్యాసులై నెగడువారు ।

సంస్మృతిబంధము ల్గుమయించు యోగులు

నిత్యసన్యాసులై నెగడువారు ।

వసుధ॥

కాంక్షయించుకయైన గలుగనియోగులు
నిరుపమానందులై నెగడువారు ।
బ్రహ్మచిత్తమునందు బరికించుయోగులు
నిజమన్మయంబంది నెగడువారు ।
తనువు నిండియ మానసాద్యములుజ్ఞాన ।
వహ్నితోగాల్చి బ్రహ్మ భావముననుద్రు॥
జీవేశ్వరై కృత్యము.

ననుధ॥

సీ. జీవేశ్వరై కృత్యంబు భావించుయోగులు
సర్వేశ్వమననంబు సంజ్ఞ విడరు ।
అట్టిసుజ్ఞానులు యనుభవాగమ్యులై
బాలురపోలిక బటగుచుందు ।
రొకచోటనాడుచు నొకచోటసాడుచు
నొకటమై మఱచితా మొదగియుందు ।
రాత్మపరాత్మల యైక్యంబుగానెంచి
పరిపూర్ణ భావంబు పట్టువిడరు ।
హరిహరాదులకై నను నలవిగాని
బ్రహ్మతన్మయపరులగు బ్రహ్మవిదులు॥
తన్మయము.

ననుధ॥

సీ. అన్నియోగములకు నాధారమననంబు
దెలిసెడిదృక్కులో తెలివివీపు ।
సర్వేంద్రియములకు సాక్షియైసుజ్ఞాన
మొలుగుచున్నట్టియా మొలుకనీపు ।
పంచకోశములను పలుమారుచింతించి
గోచరించెడిదాని గూడుమీపు
వముద్రలుమది బరికించినిజజ్ఞ పి
సాక్షియాతన్మయ సాక్షివీపు ।

గుర్తులన్నియు నెఱిగెడి గుర్తునీవు ।
 సర్వమందునీవగు సత్యమీవు ।
 వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।
 చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

చిత్సుకము.

సీ. సంయోగమందెను సదనద్వినేకంబు
 సంపూర్ణచిత్సుఖ సాధంబు ।
 శివజీవులేకమా చిత్తససూత్రంబు
 భవహంబగుచట్టి బ్రహ్మబోధ ।
 బ్రహ్మభావమునుచి ప్రబలగాంచెనుజ్ఞుఁ
 నికరమైవెల్లుచు నిరుపమంబు ।
 నికరమాజ్ఞాపిల్వో నిండియుండెడిజ్యోతి
 సత్యస్వరూపమై నిత్యమగుచు ।
 నిత్యమారీతిరభ్యాస నియతినడక
 పక్షమై మనంబడగును బ్రహ్మమందు॥

ససుధ॥

నాల్గు మహావాక్యములు. పంచరత్నములు.

సీ. మూడారుత్రోవలు మునునిమెచ్చి మహా

వాక్యములునాల్గు సర్థిమెఱిగి ।
 కుండలిఢేదించి గురుసంజ్ఞలోనెంచి
 బ్రహ్మహమస్మియ న్భాషమంది ।
 ఆరుచక్రములకు సందనిపరమాత్మ
 గోప్యమునంజెను కుహరమంది ।
 ప్రజ్ఞానకళలందు భావించిచిత్మయ
 మండితాకాశంబు మఱుగుజేరి ।
 హరిహరహిరణ్యగర్భుల కందరాని
 సమరసజ్ఞాన సంయోగ సహితుడగుము॥

వసుధ॥

సీ. యోగసాధనజేసి బాగై నచి త్తంబు
 చపలత్వముడిగిన చక్కబడును ।
 చపలత్వముడిగి పి దపహరమునంటి
 కేవలపరిమాత్మ భావమమరు ।
 భావమున్ననిజేర్చి పరికించునీలోన
 హక్యముల్నాలుగు వరుసగాను ।
 లక్ష్మ్యలక్ష్మ్యార్థంబు లక్ష్యుడై కోధించి
 సర్వాత్మసంయోగ సరణిగాందు ।
 నాల్గువాక్యార్థములసిద్ధి నుండిపోంది
 సాధనంబేమియునులేక నాక్షిణగువను

వసుధ॥

సీ. వేదశాస్త్రపురాణ వేద్యమైనాధ్యమై
 బోధ్యమైయున్నట్టి భూతిగాంచి ।
 సకలచరాచర జంతుజాలములందు
 వెలసిప్రకాశించు నెల్లగాంచి ।
 ద్విదళసారసమధ్య సదయుడై నెల్లెఱు
 హృదయాంతరంగుని వెలికిచూచి ।
 దేహేంద్రియస్వాంత ధీచిత్తములకెల్ల
 గోచరించనిశుద్ధ గోప్యమూని ।
 జ్ఞాతయైయుండు నిష్కళభూతిగాంచు ।
 లదియై శైవోహమనియెంచు మాత్మయందు॥

వసుధ॥

సీ. లోకంబులెల్లను లోవెలిపూర్ణమై
 చైతన్యశూన్యమై చెలగునాత్మ ।
 అశివదాతీతమై యాదిపరంజ్యోతియై
 యకళంకమై యమరునాత్మ ।
 భవరోగశూన్యమై ప్రకృతిద్వయాంతమై
 బరగెనునాత్మయే ప్రత్యగాత్మ ।

గురుభావకల్పంబు గుణరహితాంతంబు

గురుజ్ఞప్తి చిత్పర గోప్యనూత్మ ।

నిరుపమానంద భావమే నిర్మలాత్మ ।

నిష్కళానందపూర్ణమై నెగడునూత్మ ।

వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।

చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

సీ. తెలివిగురుక్తిచే తెరచాటుమించెడి

తెల్వితన్మయతీచ్చ తేజమాత్మ ।

తెల్వికన్నావలో దెలిసెడిలోకంబు

తెలివిసాక్షిజ్ఞప్తి తేజమాత్మ ।

తెలివిరూపముగాంచ తెలియదుకంటికి

తెట్టతెఱగుబయల్ తేజమాత్మ ।

తెలివిమాయలలోన తెందెప్పలై దోచు

తెల్వి తెల్వికిసాక్షి తేజమాత్మ ।

తెల్విలోనున్న తెల్వికి తేజమాత్మ ।

ధీజితాంతర పరమాత్మ తేజమాత్మ॥

వసుధ॥

చిద్బ్రహ్మము.

సీ. భానుకోటిప్రభా భాసితహృద్యమై

నిగమాంతవేద్యమై నిత్యమగుచు ।

ఆదియంత్యములేక నమరిచిన్నింటను

యమలమైనత్యమై విమలమగుచు ।

స్వప్రకాశాత్మయై స్వజ్యోతిరూపమై

సర్వాత్మయైబ్రహ్మ సాక్షియగుచు ।

వేదాంతవేద్యమై విద్యోతపూర్ణమై

నిర్గుణానందమై నిజమునగుచు ।

భావనాభావ్య శూన్యచిద్బ్రహ్మమగుచు ।

నున్నపరమీత్మ సంయోగ మెన్నుచుండు॥

వసుధ॥

మానముద్ర.

సీ. తానుతానగునట్టి తలపుహృదీవ్ధిని
తన్మయపురిజేర్చి తాకుచుండు |
తనలోనిగురికీలు దలపోసిత త్త్వంబు
నెఱిగెడుదాని నీనెఱుగుచుండు |
మరణభయంబును మదిలోననుంచక
నిజసమాధిమనసు నిల్పుచుండు |
అంటియుండుమునిత్య మంతర్మఖంబున
మానముద్రాత్ముడై మఱిగియుండు |
పరమపరిపూర్ణ సుఖిత ప్రజ్ఞుడగుచు |
నీలతోయద విధ్యుద్వ నియతకాంతి||

సువధ||

జీవన్ముక్తుడు.

సీ. ఎవనిభావనగీవి నెనగుదీపముమాట్కి
దేహములోపల తేజరిల్లు |
హృదయపంకజవర్తి విదితతేజస్సూర్తి
నదమలగుణమూర్తి సత్యకీర్తి |
నెంచిసౌఖ్యమునోసి మించినయోగియై
యతినిర్మలుండై న యాత్మగురుడు |
బ్రహ్మమయుండై న పరిపూర్ణచిత్తుండు
ఆనందరూపుడై యలరుననెను |
నట్టివాడై జీవన్ముక్తుడనగనొప్పు
బ్రహ్మవిద్యర్యుడనెను సద్బ్రాహ్మణుండు |

వసుధ||

విశ్వభావము.

సీ. పరిపూర్ణలమటంచు భ్రమపడిపల్కేరు
పరిపూర్ణత త్త్వంబు బడయుటరుదు |

మనసు నిల్చెనటంచు మడియలుబల్కేరు
 మనసు నిల్చినతోడ మాయయరుదు ।
 మాయదాటితిమంచు మంకులుబల్కేరు
 బాగై న యమచస్క భావమరుదు ।
 అమనస్కభావుల మనిజమల్చల్కేరు
 అమనస్కపరిపూర్ణ మందుటరుదు ।
 అందిమచ్చయమానుట యరుదునుమ్మి ।
 అందిసొందెను వారై కృత్యలనగ జెల్లు
 వసుధ ముత్యాల వంశ పావపవిత్రాన ।
 చిత్తకాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

జాగ్రత్తస్థ ఘఘవులు యింద్రజాలము.

నీ. జలదర్పణామల చెలగెడిరూపము
 లగుటకుచిత్రమై యణగుచందె ।
 యింద్రజాలములందు సాంద్రమౌక్త్యలన్ని
 మాయకుమాయయై మహిమదోచు ।
 స్వప్నంబులోపుత్ర సాంగత్యముననుండి
 మేల్కొన్నతోడనే మిణుకెంచు ।
 జాగ్రత్తలోపల జరిగినవార్తను
 ఘృప్తిలోనిజముగా తృప్తిపడవు ।
 రెండవదిలేని బ్రహ్మంబు నిండుమతిని ।
 యుండగనుమింక నిచ్చలు నుండబోవు॥

వసుధ॥

ప్రత్యేకాత్మానుభవము.

నీ. రాకపోకలులేని రాజయోగముపూని
 పట్టుగానచలంబు మట్టుచుండు ।
 నామరూపములేక నడయాడుతత్త్వంబు
 భూతంబులై తోచు పుడమియందు ।

వెల్లులోహృద్విధి వేద్యమాగురుసంజ్ఞ
యాద్యంతశూన్యమై యలరుచుండు |
మచసమందై క్యంబు మఱగించిగురునాజ్ఞ
మన్తయమగునాత్మ మంగియుండు |
నట్టిచిచ్చుకీ జ్ఞ పిలో ముట్టికాకి |
ప్రత్యగాత్మనుయెన్నుట నిత్యసుఖము.

వసుధ||

త్రిగుణ నిరసనము.

సీ. త్రిగుణంబులందుచ దృఢమతిశోధించి
సాధుస్మృతినిబూన సత్వమబ్బు |
రాజసగుణమంద రజ్జులాడించుచు
తామసగుణమంద తమకమబ్బు |
నీమూటిలోపల నియమించినాత్మీక
యోగమందిచగాని బాగుగాదు |

రాజసతామస రహితుడౌనుజ్ఞాని
తత్పరగురియందె దగిలిజ్ఞ ప్తి |
తనరుసాత్మీకరాజస తామసముల
బొందిపొందకు నిర్గుణాచందపరుడు||

వసుధ||

విక్రయసంధానము.

సీ. అంతరాత్మజ్ఞాన మందగోరుచువిశ్వ
మయునినిరంజను మదినినిల్పి |
భావనాతీతుని దేవాదిదేవుని
స్వప్రకాశుని శివు శాశ్వతుచజు |
నిఖిలాంతరాత్మను నిర్ణయప్రజ్ఞలో
నిజముగాధ్యానించి నిర్గుణంబు |
చాకితన్మయమందు తలవునై క్యముజేసి
పరిపూర్ణుడై యుండు భావమందు |

తాను దసలొస హంసను దసరజూచు ।

నట్టివానికిమరుజన్మ మవనిలేదు ।

వసుధ ముత్యాల నంశ పావనవికాస ।

చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

సీ. పాత్రలలోనీరు బరికించవేర్వేరు

నీరుదానొక్కటై నిండియుండు ।

బంగారుసాములు శృంగారముల్వేరు

బంగారమొక్కటై బరిగుంచుండు ।

దీపముల్వే నేర్వరు దేదీప్యమైనెల్లు

వెలుగుదానొక్కటై వెలయుచుండు ।

ఘటములువేర్వేరు గన్పించుచుండును

మృత్తికయొక్కటా యత్తమగును ।

దేహములుచూడ వేర్వేరు దేహియొకడు

ధ్యానమున జీవుడేకమై దసరుబ్రహ్మ॥

వసుధ॥

సీ. లేదులేదనిజూడ లేకపోవుజగంబు

కద్దకద్దనిజూడ గలుగుజగము ।

కలయందువోచెడి గజతురగాదులు

లేచిచూడ మతిదోచవయ్యె ।

మెలకువలోనున్న మేలై నసంపద

ల్నిద్రలోనప్తమై నిలువవయ్యె ।

యీరెండవస్థలు యెవినిజమనిచూడ

కలయెరెండును చెల్లవెచట ।

భ్రాంతిలేనట్టిపరమాత్మ భావమెత్తిగి

భ్రాంతిశూన్యంబెఱుంగుటే బ్రహ్మమయము॥

వసుధ॥

యోగప్రభావము.

సీ. సుస్థిరప్రజ్ఞలో సారగుచుండెడిజ్ఞప్తి
 పాదుజూచినవాడె పరమయోగి ।
 బోధహాపములగు బుద్ధ్యాదులకుసాక్షి
 నియమించుహంసను నిత్యయోగి ।
 నేననుగురుకీలు గావంగరానిది
 తనకుతానై మించు తత్త్వయోగి ।
 అన్నిటిలోనుండి యెన్నఁడుమాంస
 రాణించుహృద్వీది రాజయోగి ।
 మొదలుకొనలేక వెల్గుచు ముక్తయోగి ।
 బ్రహ్మమయమంద గోరుచు భవ్యయోగి॥

వసుధ॥

హంసజపము.

సీ. నిర్వికల్పసమాధి నిర్గుణధ్యానంబు
 నియతదప్పనిజ్ఞప్తి నిజముగనుము ।
 బుద్ధిబుద్ధినిజేర్చి పూర్ణ సమాధిలో
 నచలుడై యుండు హంసజపము ।
 మాటలింకినతోడ మన్తయగురునిష్ఠ
 బ్రహ్మహమస్త్రియ స్వరమపదము ।
 వెలివిషయమునాపి విజ్ఞానదృష్టిలో
 నిజమూర్తిగనుచుంట నిత్యతపము ।
 సర్వదృగ్దృశ్య ములకెల్ల సాక్షివగుము ।
 కొండవలెనిల్చి నచలుడై యుండగనుము॥

వసుధ॥

అవ్యయ బ్రహ్మము.

సీ. పరమైవబ్రహ్మంబు గురిదాటిచూడగా
 తరముగాకెదియుండు స్థిరమదేను ।

బోధరూపంబున బుధ్యాదులకుసాక్షి
 జరకాలమొకరీతి స్థిరమదేను ।
 నేనునేననుజ్ఞ ప్తి నెక్కొనియున్నది
 తరచిచూడగరాని స్థిరమదేను ।
 అన్నిరూపులయందు యమరియేయున్నది
 నిరుపమంబై సర్వస్థిరమదేను ।
 పరమచిదచిద్విలాసమా స్థిరమదేను ।
 బ్రహ్మమద్వయమనియొప్పు బలుకుశ్రుతులు ।
 వసుధ ముత్తాల వంశ పావనవికాస ।
 చిత్కళాఘోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

బ్రహ్మమేనీననుభావము.

నీ. ఆశువారెవ్వరు పాశువారెవ్వరు
 గూశువారెవ్వరో గుర్తుగనుము ।
 జూశువారెవ్వరు బ్రోశువారెవ్వరు
 వినెశువారెవ్వరో వెదకిగనుము ।
 తిరుగువారెవ్వరు తినెశువారెవ్వరు
 యెరుగువారెవ్వరో యెఱకగనుము ।
 పలుకువారెవ్వరు పలికింతురెవ్వరు
 స్వప్రకాశంబైన సాక్షిగనుము ।
 ఏది సంతోషదుఃఖంబు లేకమగునా ।
 యదియెబ్రహ్మంబునీవని యందిగనుము॥

వసుధ॥

తన్మయ బ్రహ్మము.

నీ. సకలయోగీంద్రుల సన్మనోనిలయుని
 సంచెఱింగినజ్ఞాని సత్యసముప ।
 జాతినీతులురోసి జన్మదుఃఖముబాసి
 జటిలుడై తిరుగును జైత్రుడెపుడు

పంచవింశతితత్త్వ పరచిదాకాశంబు

ప్రతిభగాంచెమహాని ప్రాజుడతమ ।

యెప్పుడు పరిపూర్ణ మిరవుగానెంచెడు

యెఱుకబుచ్చినవాడు ఏధిముడు ।

ఘనసభోజ్యోతి బెంగెడు ఘనుడతండు ।

తన్ను తాజూచి తన్మయం బెన్నుచుండు॥

మనుధ॥

అద్వయాయనము.

సీ. దేహపంజరమందు ద్రిప్తురైయొక్కీ

తత్త్వంబుమఱిచితా నెఱుకుజీవి ।

విమలజోధాకార వృత్తిచేకేసల

పరమాత్మ సంయోగ పరుడజీవి ।

భూమధ్యదేశ నభోవీధి చిత్కళ

విశ్వరూపాత్ముడై నెలయుజీవి ।

పరిపూర్ణ దృఙ్మయ బ్రహ్మంబు హృన్మధ్య

తన్మయాయనమై దనరుజీవి ।

వివిధ విషయేంద్రియములకు వితిజీవి ।

యద్వయాయనంధ పూర్ణుడై యలరుజీవి॥

మనుధ॥

హంసమహిమ.

సీ. లయమంత్రసాంఖ్యాది లక్షణంబులకంటె

నధిక ఫలంబిచ్చు హంసమహిమ ।

శివవిష్ణుబ్రహ్మల చేరిమొక్కుటకంటె

నధిక ఫలంబిచ్చు హంసమహిమ ।

సకలతీర్థస్నాన సంకల్పములకంటె

నధిక ఫలంబిచ్చు హంసమహిమ ।

తలక్రిందులై యుండి తపముజేయుటకంటె

నధిక ఫలంబిచ్చు హంసమహిమ ।

ప్రజ్ఞలోజెలిపూర్ణమో బయలుహంస ।
 భావనాతీత చిద్బ్రహ్మ పరమహంస ।
 మనుష ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।
 చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

బ్రహ్మనందము.

సీ. ఉత్కృష్టమగువేద ముంభితజ్ఞానంబు
 సరయబ్రహ్మనంద మందిపొందు ।
 వృదితమై వేదము బుద్ధాధముగజెప్పు
 నాప్రజ్ఞ నిలయమే సధిగమించు ।
 స్వాత్మైక్యమననంబు సత్యవ్రతంబుగా
 వెలియైజగమునకు వెలుగుపొందు ।
 సర్వమునీలోన సాధించిహృన్మధ్య
 పరిపూర్ణచిద్బ్రహ్మ ప్రతిభనెంచు ।
 నిన్నునీలోనగనిమెల్లు నిగ్గుమనసు
 పోలియుతనయందె యిందనాలముపగిది॥

వసుధ॥

పరిపూర్ణము.

సీ. నిర్మలాకారమో నిగమాంతవేద్యంబు
 నిత్యసత్యజ్ఞాన నిర్ణయంబు ।
 నిష్ప్రీపంచజ్ఞాన నిష్క్రియాసంపూర్ణ
 నిష్కారణంబైన నిర్గుణంబు ।
 నిస్సంగనిర్మోహ నిష్కళాజ్ఞానంబు
 నిగమాంతవేద్యమో నిరుపమంబు ।
 నిర్మత్సరంబైన నిజగురుభ్యాసంబు
 నిర్వికల్పంబగు నిర్మలంబు ।
 ఆత్మకై వల్యపరిపూర్ణ మనుభవంబు
 గలసియొక్కటియైమించు ఘడియలోన॥

వసుధ॥

మహావాక్యవిచారణ.

సీ. నేను నీవనుజ్ఞ ప్తి నెమ్మినాలోచింప
 నేనుప్రజ్ఞానంబు నీవుజడము ।
 నేనసజ్జవాత్మ నీవన దేహంబు
 నేను ఈశ్వరుడై తె నీవుమాయ ।
 నేనుపరబ్రహ్మ నీవుమాయాశక్తి
 వద్యయద్వయముల నమరజూడ ।
 నేనులత్యార్థంబు నీవువాచ్యార్థంబు
 గనుమీమహావాక్య ఘటితసరణి ।
 నీవు నీవగువాచ్యార్థ నియతిమాని ।
 నేను నేనగు లత్యార్థ నేతవగుము॥

వసుధ॥

సీ. తత్త్వమే నిత్యమా తాత్పర్య మరయంగ
 సోహమస్మైక్యంబు సూత్రమయ్యె ।
 ప్రజ్ఞానమేబ్రహ్మ సంజ్ఞ గాగొనిన జీ
 వోహమస్మియన బ్రహ్మహమయ్యె ।
 అయమాత్మయనుబ్రహ్మ మంతరాత్మజ్ఞాన
 మన్మయసంయోగ మహిమయ్యె ।
 అహమస్మిబ్రహ్మ తదంతరాశముజూడ
 కంటిమింటికిమధ్య ఘనమదయ్యె ।
 నిర్గుణానంద పరిపూర్ణ నిష్కళంక ।
 భావమందిన బ్రహ్మంబు బట్టబయలు॥

వసుధ॥

తస్మయ బ్రహ్మము.

సీ. గురుభావమెఱుకచే గు ర్నిందిమిందిన
 గురుశిష్యలకుమధ్య గురులేదు ।
 గురుగానిష్ఠలో గుణశూన్యమందిన
 గుహ్యమేయచలంబు కోర్కెలేదు ।

కోర్కెలంటెనుజ్జప్తి కుంభించిచూడగా

నిమిషమాత్రం జ్జప్తి నిలువలేదు ।

నిలువనియెఱుకను నిట్రించిసాక్షిని

కేవలపరమాత్మ కీటిముట్టు ।

నిరవధి బ్రహ్మ తన్మయ పరుడవగుచు

భోగవరవశుడై యుండు పూర్తిగాను ।

వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।

చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

నిర్వికల్పము.

సీ. ఏయుపాధియులేక నెద్దానినంటక

లోకమందునజ్ఞాని లోలుడగుచు ।

తిరుగుచుతన్మధ్య దృష్టిచేగనిల్చి

పరగురుభావ నిష్ప్రతివిడక ।

తననీడతోడ్పాటు తాను బ్రహ్మమునంటి

నిర్గుణానందంబు నేర్పునిడక ।

గడచిపోయినవన్ని గమనించకను సచ్చిదా

నందమొందు సత్యముగలోన ।

నిర్వికల్పసమాధిలో నిగుడముట్టి ।

బ్రహ్మతన్మయ మానును భవ్యయోగి॥

వసుధ॥

బ్రహ్మైక్యము.

సీ. ప్రత్యగాత్మనుజూచి పనువడమదినిల్చి

ధ్యానసంయోగంబు బూనవలెను ।

కనుపడునవియెల్ల కానుకాననిచటి

ఖంబ్రహ్మ మయమందె గాంచవలెను ।

తత్త్వమసిస్సృతి తాత్పర్యమార్జించి

తన్మయానందుడై దనరవలెను ।

• ఆయమాత్మబ్రహ్మైక్య మనువుగాగూడెడి

• హంసయోగంబులో నందవలెను ।

బ్రహ్మనుందునదోచెడి భ్రాంతిలడచి ।

శ్రుతియధార్థములోనెంచు ప్రతిభముక్తి॥

వసుధ॥

౬. బ్రహ్మసంయోగంబు బరికించునుజ్ఞాని

యెక్కువనుఖమంది సొక్కియుండు ।

పూరూరుతిరుగుచు నుపక్రియలందక

పరిపూర్ణుడై తాను బరగుచుండు ।

నొకచోటజ్ఞానియై రెండుచోటమత్తుడై

యొకచోటనాడుచు నొదిగియుండు ।

నూర్చుకునీడను చూడనిక్రియతాను

స్థూలదేహమునంటి సారగియుండు

పరచిదానందనిలయుడై నటగుచుండు ।

నట్టిపరిపూర్ణుడవనిలో బుట్టుటరుదు॥

వసుధ॥

సర్వము బ్రహ్మము.

నీ. యోగియైనెమ్మది భోగసామ్రాజ్యంబు

ప్రజ్ఞలోగురుకీటు బలిమిగునుము ।

తనువుదూష్యమటంచు తగుధ్యానమందుచు

మెప్పుగాగుణములు మెదపిగునుము ।

నేనుజేపుడగాను నియమాత్మశివుడనే

నియతిదప్పనియుక్తి నేర్చుగునుము ।

అంతరాత్మజ్ఞాన చింతనీలోనుంచి

నేనునేననువాడ నేనటన్పు ।

భ్రాంతినిరసించి సర్వంబు బ్రహ్మమనుచు ।

మంత్రతంత్రములడచి న్వతంత్రుడగుము ।

వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస ।

చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి॥

కేవల బ్రహ్మము.

సీ. అచలసమాధిలో నభ్యసించినజాలు

సఖిలముద్రలపైని యాసలేల ।

కేవలబ్రహ్మంబు కీలుగాంచినచాలు

పలుమారుయోగము ల్బట్టనేల ।

ద్వాదశాక్షరిమంత్ర తత్త్వమందినచాలు

మంత్రతంత్రంబుల మచ్చికేల ।

గురుతుగాబ్రహ్మంబు గురినిల్పితేచాలు

యితరగుర్తులపైని యిచ్చయేల ।

సరచిదాకాశ బ్రహ్మంబు నెఱుగువెన్క ।

సకల సంశయములువీడి సమయునచట ।

వసుధ॥

ద్వాదశాక్షరి భావము.

సీ. అచల సంపూర్ణంబు నాత్మసమాధిలో

ద్వాదశాక్షరిబూని దలగకుండు ।

మూలమేఘయులేని ముక్తికై గూర్చెడి

షోడశాక్షరిగుట్టు గూడియుండు ।

కలనుదోచినవన్ని కల్గదేహములని

పంచదశాక్షరి పమ్ముచుండు ।

కోరియీమంత్రము ల్కుదురుగామదినెంచి

పట్టువీడనియోగి పావనుండు ।

గానబ్రహ్మైక్య సంధాప మానజూను ।

నట్టియోగికి మరుజన్మ మువనిలేదు॥

వసుధ॥

సాక్షాత్వము.

సీ. నర్వజీవులయందు సంపూర్ణ ముగనిండి
సర్వేశుడున్నట్టి బాడజూచి ।
నామరూపక్రియ లేమియులేనట్టి
యంతరాత్మజ్ఞాన మమరహించి ।
కర్మసంచయమందు కర్తవ్యమెంచక
గ్రాలుచున్నట్టియా ఘనముజూచి ।
స్వప్నజాగ్రత్సుప్తి సంధులమెదలక
కనుచూపుకందరి కాంతిజూచి ।
అందునిందన కనుబయి లండజూచి ।
నర్వమందుననేకమా సాక్షియగుము॥

వసుధ॥

జీవన్ముక్తుమ.

సీ. ఈపద్యముల్విన సాపముల్నుశీయించు
చదువువారాత్మైక్య పదవిగందు ।
రాయురారోగ్య సర్వైశ్వర్యములగూర్చు
నదైవితసంపిధి యమరుచుండు ।
ధనపుత్రపౌత్ర సంతతిబంధవాదిగా
పశుగజతురగ సంపదలుగలుగు ।
శాంతిధాంతిక్షమా సత్యధర్మోపేత
బలయశస్త్రేజముల్ స్రాప్తమగును ।
నిర్వికల్పక సమధిక నిత్యసత్య ।
భవ్యపదమబ్బు తిరిగి యెప్పటికిరారు॥

వసుధ॥

సీ. ఈసీసపద్యము ల్వాసిన చదివిన
పరమైవల్య సంప్రాప్తిగలుగు ।

దీనియందున్నట్టి దివ్యత తత్త్వమునెంచ
 సర్వదుఃఖంబులు సమయగల్గు |
 స్థిరమైన గురుభక్తి సిద్ధింపదొరకొని
 క్రమము క్రిమార్గంబు కదియగల్గు |
 విశ్వరూపాకృతి వెలయంగమదిజూపి
 ధ్యానశుద్ధబ్రహ్మ తత్త్వమమరు |
 దినకరశశాంక పావకాది ప్రభుతులు |
 నుండు నందాక నీకృతి యుండుభువిని |
 వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస |
 చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి ||

మంగళము.

సీ. పరమగురూక్తిలో ప్రణవాంతమగునట్టి
 మననచిదాత్మకు మంగళంబు |
 సకల దృగ్మయరూప సారాంశమైయున్న
 మన్మయబ్రహ్మకు మంగళంబు |
 నిత్యసత్యజ్ఞాన నిర్ణయమైనట్టి
 మనమధ్యహంసకు మంగళంబు |
 గురుశిష్యులకుమధ్య గుణరహితాత్మన
 స్మాన్యతత్త్వమునకు మంగళంబు |
 మంగళాకార పరిమాత్మ మంగళంబు |
 మహితమౌ కేవలాత్మకు మంగళంబు |
 వసుధ ముత్యాల వంశ పావనవికాస |
 చిత్కళాభోగి శ్రీనారసింహయోగి ||

చిత్కళాసంపత్తి సంపూర్ణము.

గీ॥ స్వామిడైవ శిఖామణి స్వాంతమహిమ ।
 నేమిజెప్పుదు దిగంబరు నిశ్చింత ।
 నెట్లువర్ణింతు మద్గురు నీశతంబు ।
 సన్మనో నిలయపూర్ణ మే సత్యమయ్యె ।
 ఆగమాంతర్య సరసింహ యోగివర్యా॥

గీ॥ ఘోషశాశురి మననంబు జాడబట్టి ।
 యందె అష్టాక్షరములలో ననువుమీర ।
 ద్వాదశశాశురి మంత్రంబు తలపునంటి ।
 వేదచతురాశురానంద వేత్తనైతి ।
 ఆగమాంతర్య సరసింహ యోగివర్యా॥

గీ॥ బ్రహ్మవిజ్ఞాన గురుతనూ భవులగలసి ।
 బ్రహ్మగురుబోధ మననుడై భవమువిడచి ।
 బ్రహ్మ భూతాంతరాద్యంత పరమసత్య ।
 బ్రహ్మమందైక్య మగుటయే పరమపదవి ।
 ఆగమాంతర్య సరసింహ యోగివర్యా॥

గీ॥ అచలబ్రహ్మబోధ ఆత్మసమాధిలో ।
 దలచిదలచియోగ తల్పమందు ।
 సచలితంబులేని సర్వసుఖానంద ।
 పరవశత్వమంద బ్రహ్మమదియె ।
 ఆగమాంతర్య సరసింహ యోగివర్యా॥

వ. ఓధర్మరాజా పాశ్చేయిండను పేరుగల మునీశ్వరుండు సుఖిగో
 క్తిలో నున్నప్పుడు అతని శిష్యుం డొకడు వచ్చి ముకుళితహస్తంబై నమ
 స్కరించి వినయముతో నిట్లనియె.

ఓ మహాత్మా? మోక్షమార్గము నాపై కృపగలిగి జెప్పమని
 శోధములమీదబడె ఆమహాదివ్యజ్ఞాని శిష్యునితో నిట్లనియె.

ఓశిష్యా? నీవునాయందు భక్తిగలిగియున్నావు భావవంతుడయ్యెదవు మోక్షమార్గమును ఉపదేశించుటకు నీవుయోగ్యుడవు నీను జెప్పెడి మాటలను సావధానముగా చిత్తంబున నిలిపి వినుమించుము ఈ కాలచక్రము పరిమితి లేనిది ఈ కాలమువలన సృష్ట పరిపాలనను ప్రసయ పరంపరలును జరుగుచుండును జలప్రళయమైన పిమ్మట పరినూత్నము ప్రకృతినిబొంది మరియు భూతముల సృష్టింపుచుండును అట్లు భూతములు పుట్టినపుడు మునులు యేర్పడి వారలు ప్రసయమంచుచుదొనెక అపరిమితముం డెడి సర్వవేదశాస్త్రములను తిరుగాయేర్పరిచి సకలజనులనును బలపరిచి అనుష్ఠింపజేయుచుందురు సకలవేదశాస్త్రములును (బ్రహ్మజ్ఞానమును) పుట్టుటకుసాధనములై యున్నవి ఆబ్రహ్మజ్ఞానమును దేవతలును మునులును తెలియఁ జాలకుండిరి విష్ణుదేవుడు మాత్రము (అంబ్రహ్మజ్ఞానమును) యెరిగియుండె ఆ బ్రహ్మజ్ఞానము సకలమఃఖములను పోగొట్టుటకు దివ్యాషధ తుల్యమై యుండును ఆబ్రహ్మజ్ఞానమును అనాదిపురుషుడగు శ్రీవిష్ణుదేవుని కృపవలన మునులు దెలసి కొనిరి, ఆమానుల వలన క్రమక్రమముగా జనులు దెలిసికొనిరి అంతట కేవల శుద్ధుండుగు పరమాత్మయందు మొదట వొక (చైతన్యమును) శక్తి బుద్ధిని ఆశక్తివలన ప్రకృతిగలిగినది ప్రకృతివలన బుద్ధిగలిగినది (బుద్ధిని) మహాతత్త్వమని జెప్పదురు ఆమహాతత్త్వమందు (అహంకారము) కలిగినది ఇవియున్నియు (చేతన శక్తిపాండి) చిత్తుండు కూడియున్నవి (అహంకారము) వలన ఆకాశముపుట్టె, ఆ ఆకాశమువలన వాయువుపుట్టె, ఆ వాయువువలన అగ్నిపుట్టె, ఆ అగ్నివలన జలముపుట్టె, ఆ జలమువలన స్పృశ్యపుట్టె నివియున్నియు చేతనాంశముగలిగి సత్వరజస్తమోగుణ స్వరూపములై యున్నవి మరియు (మహాతత్త్వము) మొదలుకొని భూమిపర్యంతముగల యేడును సప్తవికృతులనబడెను వీనివలన బుట్టిన జ్ఞానేంద్రియములై దును కర్మేంద్రియములై దును శబ్దస్పృశ్యాది విషయములై దును మనస్సువొకటియు కూడగా పదియారు అగుచున్నవి ఇవియే షోడశ

వికారమువలనంబడుచున్నవి యీపదియారింటికి (లింగశరీర) మనియు, (స్థూలశరీర) మనియు రెండుపేర్లుగలవు యీలింగశరీరము పరమాత్మను దోచనియ్యక దాచిపెట్టినదై నను కరుణారూపమైనపుడు ఆపరమాత్మను ఉపాసించునది యగును, మరియు ఓశిష్యా? లొమ్మిది ద్వారములుగల దేహమనెడి దివ్యపట్టణమందు చింతింపశక్యముగాక వ్యాపకుడై యుండెడి (పరమాత్మ) నివసించియుండును ఈదేహమందుగల సకల భావములతో గూడియున్నందున (ఆపరమాత్మ) పురుషుడని జెప్పంబడును ఆపురుషుడు మృతిలేనివాడగును పరిమితిలేనివాడగును నిర్మలస్వరూపుడగును వృక్షమందగ్నియున్నట్లు పురుషుడనెడి (పరమాత్మ) దేహమందుండును ఈపురుషుని బుద్ధిచేతతటచి యెరుగవలయును మరియు స్రకా శరూపమగు ఆ పురుషుడు యోగమధనముచేత బుద్ధికి తెలియబడును మధన మనగా (పెరుగు) నందు నెన్నతీయుటకు చిలికినట్లు, అనగా మన స్సుఖోనే మనన దృఢంబుచేత తెలియం దగు ఆ పురుషుని స్వరూపము (ప్రజ్ఞా ఘోస్వరూపమైయుండును) అది సకల జీవులచేతను ఆశ్రయింపదగినదిగును గనుక శ్రవణ మనన నిధిధ్యాసలచేత ఆ పురుషస్వరూపము తెలియం బడును సకల భూతములును (అవాజ్మానన గోచరుండగు) పరమాత్మయందు బుట్టుచు వృద్ధిబొందుచు నశించుచున్నవి ఆపురుషుడు భూతముల ఉత్పత్తి మొదలగు కార్యములకు సాక్షియైయున్నాడుగాని (ఆపురుషునకు) వికారములు యేనియునులేదు. ఓశిష్యా? ఆత్మచేత ఒకకాలచక్రము పట్టుకొనబడి కాలవశమువలన దిరుగుచుండును ఆచక్రమును మహత్తత్త్వములు మొదలగు యేమవికృతులకును అంచులుగానున్నవి పదియారు వికారములును చక్రముకు బాష్టుచుట్టుగల ప్రదేశమునొనున్నవి (మధ్యబాష్టు తెలియం బడని) మాయాస్వరూపముగానున్నది నిశ్చలరూపము ఆచక్రమునకు ఆధారముగానున్నది ఈకాలచక్రమునందు సకలమగుజంగమస్థావరరూప్రపంచమంతయు స్వాధీనము తప్పి కలబడుచున్నవి ఇట్లున్నవని తత్త్వజ్ఞానముచేత చూచుకొనవల

యును. ఓశిష్యా? దుమ్మువాయువులు పొందినట్లుగా సత్స్వరిజ స్తమోగుణములు సరిశుద్ధుడగు (ప్రత్యగాత్మను) పొందుచుండును. (ఆత్మజ్ఞానము) కలిగిన పిమ్మట పండితుండగువాడు వివేకముచేత ఆ సత్త్వాదగుణములు ఆత్మయగు (తనకు) పొందనివ్వకు లోకమందు వేదాంతవేత్తై దుర్లభుడై యుండును జనులకు సాధారణముగా కర్మమును దెలిపిని మార్గమందే శ్రద్ధగలిగియున్నదిగాని మోక్షమార్గ సౌఖ్యమందు బుద్ధిప్రవేశించుటలేదు మరొకరి పెద్దలగువారలు కర్మలక్షణములగు కార్యములనుజేసి కీర్తికొరకు గ్రహింపకాదగిన విషయములయందు కామక్రోధాదులను విమవక ప్రవర్తించుచున్నారు. దేహమం దభిమానముగలవాని కెంత శాంతిచిత్తముండినను కామక్రోధాదులు గలిగియున్నయెడల (బ్రహ్మజ్ఞానము) పుట్టకేరదు అందుచేత వేదాంతవేత్తయగువాడు ఏవిధముచేతనైనను దేహభిమానము విడిపించెడి చూపును అభ్యసించి యుండవగు మరియు అడవికిపోయినవాడు అడవియందంతట తిరుగుచు నవ్వలూటగా వేరుకులకును అడవినిచూచుచున్నట్లే సంసారమనెడి అజ్ఞానమందు సంచరించెడివారి పద్ధతియు అటువలెనేయుండును. మరియు వ్యాధిగలవాడు తనవ్యాధిని పోగొట్టుకొనుటకై ఔషధమును తినునట్లు అజ్ఞానమువలన కలిగిన (సంసార) బంధమును పోగొట్టుకొనుటకు (సత్యముపరిశుద్ధము మనోనిగ్రహము ఇంద్రియ నిగ్రహము) వీటిని అభ్యసించవలయును భూమిమొదలు అయిదుభూతములకును శ్రోత్రముమొదలు నకలేంద్రియములకును సాత్విక రాజస తామస గుణములకును సకల లోకములకును ఆలోచాధిపతికిని సర్వమునకు (అహంకారము) మూలకారణమగును పూర్వముచూచిన విషయమును స్మరించుటయు సంతోషించుటయు అనుగ్రహించుట మొదలగు నట్టిగుణములు సత్యమువలన బుట్టినవగును రాగము లోభము రోషము క్రోధము మొదలగునవి రాజస గుణమువలన బుట్టినవియుగును గర్వము దుఃఖము మొదలగునవి తామస గుణమువలన బుట్టినవియుగును యీ ముందుచెప్పబడిన స్వా

భావ గుణములన్నియు (జ్ఞానమునకు) భంగములై యుండును గనుక (బ్రహ్మజ్ఞానమును) కోరువాడు అధిక ధైర్యశక్తిగలిగి సాత్విక గుణమునుమాత్రము ఆశ్రయించి తక్కినగుణములను నిగ్రహించి విమనవలయును అట్లుసాత్విక గుణమును మునుస్ససందుధరించినయెడల ఆసాత్విక గుణము అధికమైవచ్చును అది బ్రహ్మజ్ఞానహేతువగును అహంకారమువలన కర్మమును పూనుగలుగును కర్మవలన దేహసంబంధమును విమనక ప్రవర్తించువలసినదప్పుడు ఆప్రకారమే ఆనేకజన్మపరంపరలు గలుగుచుండును శుక్లశోణిములతోజేరి పుట్టుచుండుట (జన్మమనంబడును) అట్లుశుక్లశోణిములతో జీవుడుకూడుకొని గర్భమందుగల మూత్రపురీషములతో వృద్ధినిబొందుచు స్త్రీయొక్క మర్మస్థానమునుంచి బయలుపడి సంసారమగుండుమునిగి మనుష్యుడు దుఃఖించుచుండును ఇట్టిసంసారము కలుగుటకు (ఆశయనెడి) తీగయే మూలకారణము ఆశయనెడితీగ ప్రాణి నృద్ధిబొందుటకు స్త్రీ జననమే ఆధారమైయుండును వివేకియగువాడు పైవిషయములను దౌనుసుకొని ఆశను విడిచి సంసారబంధ విముక్తుడగును జ్ఞానాజ్ఞానములకు (ఆత్మయే) ఆధారము బుద్ధికిని అహంకారమునకును సాక్షివిభముగనుండెడిదై ఇట్టివట్టిదని చెప్పునదియునునగు బోధచే (జీవాత్ముడని) శ్రుతులుజెప్పచున్నవి అట్టిజీవుడు పూర్వజన్మమందు చేయబడిన కర్మములచేత సంసారమందుండి సుఖదుఃఖములనుఅనుభవించును అజ్ఞానమందుమునిగియున్నాడు స్వస్థమందు మనుష్యుడు నమ్మిన సుఖదుఃఖములను అనుభవించినట్లుగా (జీవుడు) యింద్రియములతో గూడుకొని సంసారమును అజ్ఞానభ్రాంతిచేతనమ్మి సుఖదుఃఖములను అనుభవించుచున్నాడు కామముచేతగలిగెడి యింద్రియభోగములనువిడిచి ఆత్మవిచారిమువలన బ్రహ్మజ్ఞానమును సంపాదించినయెడల (పున్జన్మదుఃఖము) గలుగనేడు సకల జీవులయందు మనుష్యుడు శ్రేష్టుడు మనుజులలో బ్రాహ్మణుడు శ్రేష్టుడు ఆ బ్రాహ్మణులలో వేదార్థమెరిగినవాడు శ్రేష్టుడు వానికంటే ఆత్మజ్ఞానమెరిగినవాడు శ్రేష్టుడు

కు (జ్ఞానము) నేత్రమువంటిది (నేత్రమునీవాడు చూపులేకయున్నాను) కాబట్టి జ్ఞానమార్జించకదగు. మరొకరైన శక్తితో గూడియున్న చిత్తమునకు ఓర్పును సత్యమును పశుద్ధియు కట్టివే, మంత్రధర్మములు గును. బ్రహ్మచర్యము మిక్కిలిపరిమథ్యముగా నున్నది. లయస్థు మున్న చిక్కువర్చక జాగరూకతగలిగి యుండెంచును మరియు కలము నిలచి యుండుటకు పదినాడులు మూలకారణమైయున్నవి ఇంద్రియములు సంచరించుటకు అయిదునాడులు హేతువులై యున్నవి ఈ చెప్పబడిననాడులలో పదిస్థూలములై యున్నవి అయిదు సూక్ష్మములై యున్నవి మరియొకనాడి మిక్కిలి సరిమసూక్ష్మరూపముగానుండి హృదయముయొక్క నడుమ వ్యాపించియున్నది అదిచూడగా (స్వవ్యాపియగును) ఆసూక్ష్మనాడి మరిగినచిత్తము మరియొకస్థానమునకు పోవాలదు ఒకానొకప్పుడు పోయినను త్రిప్పకొనవచ్చును ప్రపంచసుఖముమరచి హృదయమందున చిత్తమును నిలిపి (పరమాత్మను) చూడవచ్చును (శుక్లము) దర్శించిన చిత్తమునిల్చును ఆశుక్లమనేబిందుదర్శనము చేయనివారికి (పరమాత్మ) గోచరముకాదు శుక్లముయొక్క పొగరువలన కామముగలుగును కామమువలన సకలేంద్రియములకు పొగరుబుట్టును మనస్సంకల్పమువలన శుక్లము చిక్కులోబడి చెడిపోవును పురుషబీజమగు (శుక్లము) ఇంద్రియమనియును (బిందువని) చెప్పబడును సకల ధాతువులకు (శుక్లమే) మూలమైనది శుక్లము మనస్సుకు సూక్ష్మమైనరూపమై చోచుచుండును అట్టిమనోరూపము ఆపుటకు పరిశుద్ధమగుబుద్ధి సమర్థతయుండవలెను. యవ్వనవంతులునువృద్ధులును అజ్ఞానముచేతదుర్బుద్ధిగలిగి తెలివిమూలితమమనోవేగమునుఆపజాలరు శుక్లమునుక్షీంచుట దేహమునుండి వెలువలికి రాకుండెడి స్థితినిగలిగించుకోవలయును అట్లుచేయుటకై యమము నియమముమొదలగు యోనిమిదియోగములు సాధనములుగలిగి పూర్తిగానుకర్మమునుచేయుచు ఆయమనియమాదులు అభ్యసించుచు విషయ (సుఖకర్మములను) గోరక ప్రపంచవలయు విషయములవలనగలిగెడు దుఃఖ

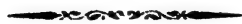
ములకు అంతములేదు గోరినవారికి కీదేవచ్చుచుండును విషయాభిలాష వదలినవారికి (మోక్షము) నిస్సంశయముగా గలుగుచుండును జనన మరణ నానావిధ దుఃఖములు జనులు పొందుచుండగా అట్టి జనులను పండితులగువారుచూచి భయపడి మోక్షమునకు త్రోవజూపించుచుండుదండగు మోక్షేచ్ఛ గోరెనువారు దేహపరిశుద్ధతయు వాక్పరిశుద్ధియు మనోపరిశుద్ధియు జీసికొని అహంకార స్వభావములేనివాడై నిర్మలబుద్ధిమంతుడై యేకోరిక లేనివాడై సకల జంతువులయందును దయగలిగి మెలగిన యడల (జ్ఞానము) గలుగుచుండును ధైర్యవివేకములుగల బుద్ధినిపొంది బుద్ధిచేత మనస్సునణచి మనస్సుచేత యింద్రియముల నిగ్రహించి నిలిపి విషయములు విడచిపెట్టిన వారికి దేవతలు అనుగ్రహించెదరు నిర్మలమైన యోగమార్గము లభించును బుద్ధినిశ్చలమై నిలచును మోక్షస్థానముసిద్ధించును యోగియగువాడు జ్ఞానాభ్యాసముచేత సర్వదా జాగ్రూకుడై యుండవలెను ఒకానొకప్పుడు అజాగ్రతనిద్రలో స్వప్నమువలె వచ్చినను జ్ఞానాభ్యాస బలముచే జయించనగును జాగ్రదవస్థయందు అనుభవించిన విషయంబులు స్వప్నంబున దోచుటలేదు స్వప్నంబున దోచినవన్నియు జాగ్రతయందుదోచవు ఆత్మరెంటికి (సాక్షియై) యున్నాడు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తులనెడి మూడవస్థలు విడిపించుకొని తుర్యావస్థయందు యుండెడి యోగికి నీమూడవస్థలు గలుగంజాలవు (వ్యక్తము) (అవ్యక్తము) అనురెంటిని తెలియనివానికి (మోక్షమార్గము) లభించనేరదు వ్యక్తమనునది (మాయాకార్యములగు) వికారములును, అవ్యక్తమనునది (ఆత్మస్వరూపమగును) గనుకనే ప్రజ్ఞానంద ఘనుడగు స్వరూపవిష్ణుండు (వ్యక్తమనునది) మృత్యువనియును (అవ్యక్తమనునది) అమృతమనియును జెప్పియున్నాడు సత్యజ్ఞానానందా ద్వితీయమగు పరమాత్మ (స్వరూపము) శ్రేష్ఠమైనదగును అట్టి తత్త్వమును బొందకదగినదని వేదంబులు మొరవెట్టుచున్నవి గనుక శిష్యునికి నిర్గుణానంద పరిపూర్ణసుఖం బనుభవించుమని (సాక్షేకయుండనెను ముసీత్వ

యందు) అనేకవిధంబులుగా అధ్యాత్మ విద్యాసంసిద్ధిని బోధించి శిష్యుని
 కృతార్థునిజేసెనని భీష్ముండు ధర్మరాజునకుజెప్పి ఓ ధర్మరాజా యీచె
 ప్పబడిన వాక్యార్థములను నీవువిని మనస్సునం మంచుకొంటివి
 గదాయని అడిగిన నాధర్మరాజువిని సదాసందభరితాం
 తరంగుడనై ఆనందించితియనెను ఆగురుశిష్య
 సంవాదంబును అధ్యాత్మ విద్యాసంసిద్ధి
 సర్వంబును సంపూర్ణము.

చ॥ చదివినవారికిఁగలుగు సంపదసౌఖ్యము లాయున్వర్ధియున్ ।
 కుదురును జ్ఞానయోగసుఖ గుప్తములిందున నిర్భయంబులై ।
 పదిలపరాపరంబునకు బ్రాకెడు భావనతేంద్రియాత్మిలో ।
 విధిత విధిజ్ఞులై భువిని విచ్ఛలులై విహరింతురెప్పుడు॥

వ. మోక్షోపేక్షులగువార లీగ్రంథము నందలి రహస్యములను
 సద్గురూపదేశంబునగ్రహించి బ్రహ్మచందసుఖమంద సదాసందమందుచుం
 డదరుగాత.

ఓం.

శ్రీగణేశాయనమః.

(వ్యాసభగవానులు శుకబ్రహ్మ కుపదేశించిన)

౪. పరబ్రహ్మ సంక్షేపము.

— ❧ శ్రీ వినాయకస్తోత్రము. ❧ —

క॥ శ్రీకరముగ నిర్విఘ్నము చేకొనియెడ విఘ్న పతిని చింతిలిపిదప॥
ప్రాకటముగ సుజ్ఞానవివేకము ప్రచురింపబుద్ధి వితమరినై తి॥

— ❧ శ్రీ శారదాంబస్తోత్రము. ❧ —

క॥ శ్రీవాణి నజనిరాణిని వావిరి వాఙ్మంభణంబు వరకవితోక్తుల్ ।
ప్రావీణ్యముగను బలికెడు త్రోవను వసిగొనుట కేను తొలుతనుతింతు॥

— ❧ స్వగురుస్తోత్రము. ❧ —

క॥ పరుడై దిగంబచేశుడు పరతత్త్వము జాడజూపి పాలించిమఱి॥
స్థిరబుద్ధి నిలువజేసిన గురుమూర్తికి నతులనర్తు కూరిమితోడ॥

శ్రీ మహాభారతమునందలి శాంతిపర్వములో వ్యాస మహామునీంద్రునకున్నా తనకొమారుడైన శుకబ్రహ్మకున్నా జరిగిన (పరబ్రహ్మ సంక్షేపమును) భీష్ములవారు ధర్మరాజునకు జెప్పినవిధంబెట్లనగా. ఓ తండ్రీ వ్యాసమునీంద్రా? పరబ్రహ్మప్రాప్తి యజ్ఞము వలనకలుగునో లేక ప్రజ్ఞాధిక్యతవల్లకలుగునో సాంఖ్యమువల్ల కలుగునో లేక యోగా భ్యాసమువల్ల కలుగునో ఆవివరమును నాకుచెప్పమని వేడగా నావ్యాసమునీంద్రుడు ఓవుత్రుడా! శుకుడా! నీవుచెప్పినవన్నియు మేలునుకలిగించెడివగును. అయినను చెప్పెదవినుము. విశేషమగు తపస్సుతోగూడిన యింద్రియనిగ్రహముగలిగి, రాగలోభగుణములనువిడిపించి, దృఢజ్ఞానముగల పుణ్యపురుషుడు బ్రహ్మమును పొందగలడు. అందొకవిశేషముకలదు చెప్పెదవినుము. జ్ఞానేంద్రియములగు, శ్రోత్రత్వచ్ఛృణ్ణి వృణాణాణములనెడిఅయిదును, సరమాత్మనుజూచెడి జ్ఞానమునకు అడ్డమై

యున్నవి. ఆయింద్రియములును మొదటజనుంచగా మనస్సుపరమాత్మనుజూచుటకు నమర్థమైనదగును. మరియు మోక్షమునకు ప్రయత్నించెడివాడు, మొదటనే, మనస్సును యింద్రియములను గ్రహించి, శబ్దస్పర్శాది విషయముల నుంచి మఱ్ఱించగా సకల సిద్ధులును కలుగుచున్నవి.

మరియు, ఓశుకుడా! ఆపరమాత్మ స్వరూపమందు శబ్దస్పర్శాది గుణములులేవు. ఇంద్రియములకు కనబడుచదికాదు. నిర్తలమగుమిథిచేత తెలియబడును. మరియు, పండితులగువారు జ్ఞానవైరాగ్యములుగల బ్రాహ్మణునియందును, గోవునందును, యేనుగునందును, కుక్కయందును, ఆకుక్కనుదినెడి మాలవానియందును, వ్రుండెడి పరమాత్మను చూచుచు నానదృష్టిగలిగియుందురు. మరియు, స్థావరములగువృక్షాదులయందును జంగమములగు మనుష్యాదులయందును పరమాత్మ యేకరూపమగుచుండును. ఆస్థావరజంగమములును పరమాత్మయందు స్వాభావికము గలిగియుండును. అట్టిపరమాత్మనుభావించుటవలన, ఆ పరమాత్మతోటి వికృతముకలుగును. మరియు, ప్రపంచమందుండెడి సకల దేహములలో, ఊరపురుషుడుండును. ఆత్మ, అఊరపురుషుడనబడును. ఈరెండును ఆత్మకు రూపము లనబడును. ఊరమనునది మృత్యునబడును. అఊరమనునది నాశములేనిదగును. యీరెండు స్వరూపములను పండితుడు యెరిగియుండును. మరియు, యీసకలలోకములను కాలముమ్రుంగుచున్నది. అట్టికాలమును ఆత్మమ్రుంగుచున్నాడు. అట్టి ఆత్మ, మృతిలేనివాడును, ముదిమిలేనివాడును, సత్యస్వరూపుడుగును. మరియు, తొమ్మిది ద్వారములుగల దేహమనెడి పట్టణమందు పరమాత్మయనెడి బ్రభువు ప్రకాశింపుచుండును. ఆపరమాత్మను, నాశములేనివాడనియు, అమృతస్వరూపుడనియు మహాత్ములుచెప్పుదురు. అట్టిపరమాత్మను, జ్ఞానవైరాగ్యములను అభ్యసించిన పుణ్యాత్ముడు యెరుగగలడు. అనియిట్లుచెప్పి వ్యాసుడు మరలనిట్లనియె.

ఓశుమడా! కామక్రోధ భయ నిద్ర లోభములనెడి ఈయైదువులు
యోగులకుకూడనివగును. గనుక, యీ యైదింటిని విడువవలయును.
సంకల్పమును విడిచినయెడల కామమునశించును. సాత్వికగుణవిచార
మువలన, నిద్రామోహములు నశించును. పెద్దల సాంగత్యమువలన
లోభగుణము నశించును. మనోనిగ్రహమువలన క్రోధము నశించును.
ధైర్యమనస్సుగలిగి జాగ్రత్తప్రవర్తనముచేత ప్రవర్తించిన యెడల భయ
మునశించును. మరియు, నిర్మలమగు జ్ఞానముచేత, వివేకియగువాడు,
శిశ్నమును, కడుపును, కాళ్ళను, చేతులను, ధైర్యమును, కండ్లను, చెవు
లను, చెడువిషయములయందు ప్రవేశింపజేయక, పరిశుద్ధమనస్సుచేత,
రక్షించుకొనును, మరియుకపద్ధతిని చెప్పదవినుము. ఇంద్రియములలో
నొకటైనను పట్టుపడకయుండెనేని, అట్టి ఇంద్రియద్వారా, ప్రజ్ఞ నశిం
చును. గనుక మనస్సును మొదటనిగ్రహించవలయును. అట్లుమనస్సును
యింద్రియములను ఆత్మయగు తనయందునిలపగా, అందుచేతజ్ఞానము
గలిగి, అట్టిజ్ఞానముచేత అవాఙ్మానసగోచరుండగు పరమాత్మను బొంది,
“పొగ లేని అగ్ని హోత్రమువలె” ప్రకాశింపు చుండును. మరియు,
సంసారదుఃఖమును పోగొట్టదలచికొనినవాడు, మనస్సునుయేకాగ్రమగు
నట్లుజేసి, పామరజనులుండు స్థలములనువిడిపించి, నదీపర్వతదేవాలయ
ముమొవలగు స్థలములయందుండి, ధ్యానయోగము నభ్యసింపవల
యును. అట్టివాడు, తనను పరులుసన్మానించినను, అపకారముచేసినను,
సంతోషక్రోధములను పొందరాదు. రాళ్లునుబంగారమును సమానముగ
చూచుచుండవలయును. అట్లు, ఆరుమాసముల పర్యంతము ధ్యాన
యోగముచేత సమాధిని అభ్యసించినయెడల శబ్దబ్రహ్మముస్ఫురించగ
లదు. శబ్దబ్రహ్మమనగా సగుణబ్రహ్మమని తెలియవలయును. అట్టి
సగుణబ్రహ్మమందు వర్తించుచు సమాధినిష్ఠుడై యున్నయెడల, శీఘ్ర)
ముగా, పరమానందస్వరూపమగు నిర్గుణపరమాత్మను చూడగలడు.
అని వేదవ్యాసమునీంద్రుండు జెప్పగా, శుకుండిట్లనియె.

ఓనుహత్యా! రంధ్ర! వేదము, కర్మయోగమును సన్యాసయోగమును రెంటినిజెప్పచున్నది. ఇదిచూడగా, పరిస్పరివిరుద్ధమైయున్నట్లు దోహదచున్నది. గనుక ఆకర్మయోగ సన్యాసములలో, దేనికేయే ఫలము కలుగుచుండునో అదిస్వప్నముగ జెప్పమని అనుగగా, వ్యాసుండిట్లనియె.

కర్మమార్గము, సంసారమందు ప్రవర్తింపజేయును. కర్మసన్యాసమార్గము, సంసారమునుంచి నివర్తింపజేయును. గనుక, జ్ఞానవంతులుకర్మములనుచేయుటకు యిష్టపడరు. ఓశుకుండా, కొందిరుకర్మమార్గమును మొచ్చుకొందురు. అట్టివారికి జననమరణ రూపమగు సంసారమునందు ప్రవర్తనముకలుగుచుండును. కర్మమును సన్యసించి జ్ఞానపరులగువారు, సంసారబంధమును విడిపించుకొని బ్రహ్మచందిమునుపొందుచుందురు మరియుపుణ్యకర్మమువలన చిత్తశుద్ధికలుగును. అట్టిచిత్తశుద్ధియు, ఆత్మజ్ఞానామోక్ష లేనివారికి అజ్ఞానరూపమే యగును. కర్మమును సన్యసించి, ఆత్మజ్ఞానవిచారణముచేసినయెడల, అదిపరిమధర్మమగును. అట్టివిచారణజ్ఞానమువలన మోక్షము కలుగుచున్నది. మరియు, గుమ్మడి పువ్వునందుండుతీపువలెను, తేనెయందుండు తీపువలెను, బావియందుప్రతిబింబించి యుండెడి చంద్రకాంతివలెను, కర్మఫలములు ఉంటున్నవి. జన్నువలెను, పూర్ణమగుయేటివలెను, సంపూర్ణచంద్రునివలెను, నిర్మలమగు జ్ఞానమగుచున్నది. అట్టిఆత్మవిచారణజ్ఞానము పరిపక్వమైనపుడు, అఖండమగు ఆత్మసుఖమునిచ్చుచున్నది. గనుక, కర్మమార్గముకంటె, సన్యాసమార్గము శ్రేష్ఠమగును. మరియు, (మోక్షము)కర్మములవలన కలుగనేరదు. ఆత్మతత్త్వజ్ఞానమువలన మోక్షముకలిగెడి విధము జెప్పద వినుము. సీటియందు ప్రతిఫలించినచంద్రునివలె, అజ్ఞానమందు జీవుడుప్రతిఫలించి, మోక్షముచేత, తాను సంసారినని అభిమానించియున్నాడు. అట్టితనయొక్క అజ్ఞానముబోవుటచేత, ఆజీవుడే, పరిపూర్ణ సత్త్వజ్ఞానానంద పరమాత్మ స్వరూపు డగుచున్నాడు. గనుక, అజ్ఞాననాశనము, జ్ఞానమువలన కలుగునేగాని, కర్మమువలన కలుగనేరదు.

- { బ్రహ్మచర్యము బ్రహ్మవిద్యాప్రాప్తికి
ముఖ్యకారణమని చెప్పట. } -

అనివ్యాసుడు చెప్పగా శుకుడువిని, యిట్లనియె. ఓతండ్రి! వ్యాస మునీంద్రా! జ్ఞానము యెటువంటి జనులకు లభించునో, యెరిగింపుమని యడుగగా, అపుడు, వేదవ్యాసుండిట్లనియె. ఓశుకుడా! గొప్ప అరణ్య మునకువెళ్ళి, ఆయడవియందుండెడి మునులదగ్గరినిలచి, బ్రహ్మచర్యవ్రత ముతోగూడిన తపస్సునుచేయుచుండవలయును. అట్లుచేయుచు, తగిన సమయములయందు మునులపర్ణశాలలకువెళ్ళి భిక్షమెత్తుకొని భుజిం పుచుండవలయును, మరియు, పరులు, తననుస్తుతించినను నమస్కరించిన ను గర్వించక, సుఖదుఃఖములనుబొందినపుడు, మనోవికారముజెందక, జనులున్న స్థలమందునిలువక, యుండినయెడల, అదిమంచివ్రతమే య గును. యీవ్రతము ఆత్మజ్ఞానమును కలుగజేయును. అనియిట్లుచెప్పగా, శుకుడిట్లనియె.

ఓతండ్రి! వ్యాసమునీంద్రా! కొందరు వేదవేత్తలగువారు, కర్మ మును నిశ్చేషముగా విడుచుటకు యెవ్వరికిని సాధ్యముగాదనిచెప్పదురు. అట్టిపెద్దలమాటను నమ్మతగదా! అనిఅడుగగా సర్వజ్ఞుఁ డేదవ్యాసుం డిట్లనియె. ఓశుకుడా! కర్మమునువిడువకుండుటయు, విడు టయుంగలదు. ఆవిశేషములను జెప్పెదవినుము. బ్రహ్మచారియు, గృహస్థును, వాన ప్రస్థును, సన్యాసియు, వీరునలుగురును, తమతమ ఆశ్రమములకు విధించియుండెడి కర్మములనుచేయుచు, సిద్ధిబొందెదరు. యీనాలుగా శ్రమములచేత, అరువదినాలుగు విద్యలనెఱిగిచెప్పినతో, అంత్యమునకు యెక్కువచ్చును. ఇట్లు శ్రమముగా నాలుగాశ్రమములనుపొందుట నుల భిక్షార్థమైయుండును. మరియు, బ్రహ్మచారియొక్కనడవడికను చెప్పె దవినుము. యిరువదియైదు సంవత్సరముల పర్యంతము బ్రహ్మచర్యవ్రత మందుబ్రాహ్మణుండుండవలయును. ఆబ్రహ్మచారి, గురువుదగ్గర దాసు నివలెనుండి, సర్వదా, ఆగురువునకు యిష్టమగు పనులు చేయుచుండవల

యును. గురువు, భోజనము చేసినపిమ్మట, తానుభుజించవలయును. గురువునంశుకొనునపుడు, ఆగురుని పాదములను తనచేతులతో పినుకుచు, గురువు నిద్రించినపిమ్మట, తానునిద్రించవలయును. మరియు, గంధము చందనము పుష్పములు మొదలగువానియందు బ్రహ్మచారికి యిష్టముకలుగరాదు. సమయముచూచి, గురునివలన వేదము చతువుచండవలయును. ఇట్లు బ్రహ్మచారి ప్రవర్తించవలయును. యీ బ్రహ్మచారి, గృహస్థాశ్రమమునంశుండై విధమును జెప్పెదవినుము. అట్లు, యిరువై యైదు సంవత్సరములవయస్సునచ్చెడి పర్యంతము బ్రహ్మచర్య వ్రతమందుండి, పిమ్మట తనశక్తికొలది గురునకుదక్షిణయిచ్చి, ఆగురువనుగ్రహముపొంది, సమావర్తనమనెడి క్రియనుజేసికొని, వివాహమైన పిమ్మట, సత్యముగా మాటలాడుచు ధనములనుసంపాదించి దేవతలకు హవ్యకవ్యములిచ్చుచు, అతిథులను సంతోష పరచుచు, బంధువులను పోషింపుచుండవలయును. అట్లుండి, తనభార్యయందు రమించుచు పుత్రులను కలిగించుకొని, పుత్రులను వృద్ధిబొందించుచు, యిట్లు యిరువదియైదు సంవత్సరములు గృహస్థాశ్రమమందుండవలయు. అప్పటికి యేబదిసంవత్సరములవయస్సు అగును. అట్లుగృహస్థ ధర్మమును నడిపి, అగ్నిహోత్రములను విశువకనే, అడవికినోయియుండుట వాచస్పత్యాశ్రమమనబడును. అట్లువాచస్పత్యాశ్రమమందుండి, అడవియందు ఫలించెడి ధాన్యములను, కండమూలఫలములనుదెచ్చి, సన్యాసులగు యతులకుపెట్టి పూజించుచు, మిగిలినవి తానుభక్షింపుచు, తపస్సుచేయుచుండుట, వాచస్పత్యాశ్రమధర్మమగును. ఇట్లుయిరువదియైదుసంవత్సరములు వాచస్పత్యాశ్రమమందుండవలయును. అప్పటికి డెబ్బదియైదుసంవత్సరములవయస్సుఅగును. అట్టివాడు, అప్పటికి శాంతచిత్తుడగును. గనుక, అట్లు వాచస్పత్యాశ్రమమునుజరిపి వెనుక, సన్యసింపవలయును. అట్లుసన్యాసాశ్రమమందుయిరువదియైదుసంవత్సరములుండవలయును. ఇట్లుమనుష్యునకుగల ఆయువుసంవత్సరములనూటిని, నాలుగు పాళ్లుచేసి ఒక్కొక్క భాగమునకు ఒక్కొక్క

అశ్రమముచంతుఁ జరుపవలయును. ఇట్లు జరుపుట శ్రేష్ఠముగూ ధర్మస్వ
రూపముగూను. ఇట్లుడెబ్బదియైదు సంవత్సరములపర్యంతము, బ్రహ్మచర్య
గృహస్థ వాసప్రస్థాశ్రమములు జరుపగా, అప్పటికి పరిపక్వచిత్తుడై, నాలు
గవ అశ్రమముగూ సన్యాసధర్మమును పొందుటవలన కృతార్థుడగును.
అసన్యాస అశ్రమముయొక్క పద్ధతిని యెరిగించెదవినము. సన్యాసియ
గువాడు, అత్తయందు అగ్నినికల్పించుకొని, మనోయజ్ఞమును చేయు
చుండవలయు. ఇది, అంతర యజ్ఞ మనబడును. మరియు, సన్యాసియ
గువాడు. పరులతోడి మైత్రికలహములు చేయక, పరులవలన యేమి
యుదీసికొనక, నివాసగృహములేనివాడై, వృక్షములక్రిందనివసించుచు,
ఒంటరిగానుండవలయును. మరియు, కామక్రోధ దుఃఖములులేనివాడ
గుచు, నిందాస్తుతులను తనమనస్సునందు చేరనివ్వక, తానుపరులతట్టు
చూచిమాట్లాడక యుండవలయును. మరియు, తాను, ఆకాశము అం
తటనుండియుండినట్లు చూచుచుండవలయును. మరియు, తనకు, యేవ
దార్థము పొరకిననుభవించుచు, యేదైననుకోరిక, యేదియైనను కట్టు
కొని మానమునుకాపాడుకొనుచు, యెక్కడైననుపడి నిద్రించుచుండ
వలయును. ఇట్టిసన్యాసినే, బ్రాహ్మణుడని దేవతలుచెప్పుదురు. మరియు,
అట్టిసన్యాసి, జనుల సాంగత్యమును “సర్పమువలె” దలచికొని మాని
యుండును. స్త్రీనిచూచినయెడల “పీనుగవలె” తలచివుండును. విషణ్ణ
సుఖములను “సరకమువలె” దలచివిడిచియుండును. మరియు, సకలజంతు
వులపాదములును, యేనుగుపాదములో అణగియున్నట్లు అహింసయందు
సకలధర్మములు నణగియుండును. సన్యాసికి, సకలభూతములయందును
దయగలిగియుండుట సరమధర్మమైయున్నది. ఆభూతదయయే, అహిం
సా స్వరూపముగూను. గనుక, సన్యాసియగువాడు, సకలజగత్తులకు సేవింప
దగినవాడగుచు, అమృతముతో తడవబడిన మనస్సుగలవాడై “ఆకాశ
మువలె” కల్మషములేనివాడై, సర్వలోకపూజ్యుడై యుండవలయును.
అని యిట్లు, వ్యాసమహాముని శుకునకుజెప్పి, మరల నిట్లనియె.

శ్లో॥ వందే మను దర్శవిభుం రామం తద్దర్శనాలకం ।

వేదవిన్యాసకం వ్యాసం కృష్ణం వేదాంత బోధకమ్॥

జీవుడే బ్రహ్మమని యెరింగి భేదబుద్ధి విడిచి సకల జీవులను తనవలెనే సమముగానెంచుచు జీవకారుణ్యముగలిగి మనస్సన్యాసమును బొంది సదా ఆత్మానుసంధానపరుండై యుండుటే బ్రహ్మజ్ఞానము ఈవిషయముదెలియక కొందరువిష్ణువే సర్వేశ్వరుడనియును మఱికొందరు శివుడే సర్వేశ్వరుడనియును వొకరితోనొకరు వాదించుచు ఈర్ష్యాసూయలు గలవారై ఒకరి నొకరు దూషించుకొనుచుందురు (జీవబ్రహ్మైక్యము) అదైవతుల యభిప్రాయమును తప్పనియు జీవుడు పరమాత్మకు దాసుండనియు ఒకప్పుడున్నా (జీవుడు) పరమాత్మలో సంయోగముకాడనిన్ని (దైవిత) సిద్ధాంతములు తమశిష్యులకుబోధించియున్నారు అదైవతులనుదైవతులు పరిహాసము జేయుచున్నారు గనుక ఈగ్రంథములోనిశ్రుతులనున్నా పూర్వము ఋష్యాదులయేర్పాటులున్నా భగవద్గీతలలోని మర్మములున్నా భారత భాగవతములలోని వ్యవహారములు చక్కగాగురువులవల్ల దెలిసికొనినవారలు దైవితమతాచార్యులబోధ సంగీకరించుటలేదు శరీరమనెడి తోటలోనుండు ప్రాణాదివాయువులు శబ్దించుచుండును అట్లుశబ్దించుచుండు కాలమునందు శరీర మాద్యంతమును వ్యాపించియుండు ధనుంజయవాయువు మాత్రము యెప్పుడును శరీరమునందుండి తప్పించుకొని యధాస్థానమునకు పోదునాయని చింతించును గాని మనస్సు తనసస్థానమునకే చేరును. అట్లే అదైవతవిధ్యావిశారదుండగు జీవుడు బ్రహ్మములోనై క్యమగు సాధనస్థిరపడి పరబ్రహ్మమునందు కలియుష్ధిలని బొందును.

శ్లో॥ ఆకాసముమాట్కి చిత్తము నడ్డగించి ।

నిర్మలజ్ఞానపరిపూర్ణ నిలయమందు ।

నాత్మదర్శన పరతత్త్వమందవలెను ।

ఆగమాంతర్య సరసింహ యోగివర్యా॥

తా. ఆకసము యుండునట్లుగా చిత్తమును స్వాధీనముచేసుకొని ఆత్మదర్శన ముండుచుండిన పరతత్త్వమందవచ్చును.

శ్రుతి॥ సోకామో నిష్కామో ఆప్తకామ ఆప్తకామో సతస్య ప్రాణా ఉత్క్రామం త్యజైవ సమవలీయంతే॥ బ్రహ్మైవసన్ బ్రహ్మ స్సేతి అశరీరో నిరింద్రియో అప్రాణోహ్య మనస్సచ్చిదానంద మాత్ర స్సస్వరూపతి॥

తా. బ్రహ్మమేఆత్మ ఆత్మయేబ్రహ్మమని అశేధవికృతజ్ఞానముగలిగి ఆత్మధ్యానముచేయుచుండు బ్రహ్మజ్ఞుని మరిణించినతోడనే శరీరము యింద్రియములు ప్రాణము మనస్సు మొదలయినవి లేనట్టివాడై కేవలనిరాకార సచ్చిదానందపరబ్రహ్మమునందు వికృతమగుచు ఆపరబ్రహ్మమేయగుచున్నాడని అద్వైతులు వేదోక్తులున్నా అనుభవమున్నా వాప్యకొని దృఢచిత్తులై యుండెదరు.

శ్రుతి॥ పరజీవోపాధీ మాయావిద్యే విహాయ తత్త్వంపద లక్ష్యం ప్రత్యగ్భిన్నం బ్రహ్మ తత్త్వమనీతి॥

తా. మాయాప్రతిబింబమగు ఈశ్వరునికి అధిష్టానమైన సాక్షిగానుండు చైతన్యమే (పరమాత్మ) అంతఃకరణ ప్రతిబింబమగు జీవునకు అధిష్టానమై సాక్షిగానుండు చైతన్యమే (ప్రత్యగాత్మ) ఒక్క అకాశమే ఘటోపాధివలన ఘటాకాశమనియు మఱోపాధులవలన మఠాకాశమనియు గృహోపాధివలన గృహాకాశమనియు గోపురోపాధివలన గోపురాకాశమనియు నానావిధములుగా చెప్పంబడును (పరబ్రహ్మముగు ఆత్మ ఒక్కడే ఈ జీవజంతువుల శరీరములందు వసియుంచుటవలన ప్రత్యగాత్మయనియు బ్రహ్మరుద్రేందాదుల శరీరములయందు వసించుటవలన (పరమాత్మ) యనియు చెప్పంబడును మహాకాశమే ఘటాకాశమైనట్లు ఘటాకాశమే మహాకాశమైనట్లుగా ప్రత్యగాత్మయే పరమాత్మగాను పరమాత్మయే ప్రత్యగాత్మగాను సమరసైక్యమును బొందుచుండును. ఈరెంటికిన్ని సత్యజ్ఞానానందలక్షణములు సహజములుగాన

ఇవివకమేగాని ఏమాత్రమున్ను భేదములేదు. అయితే మేఘజలమునందు ప్రతిభింబించిన ఆకాశమున్ను కల్పింబగుటవలన నీటికి ఐక్యముగలుగఁ జాలదు యిట్లుమాయయందు ప్రతిఫలించి. ఈశ్వరుడున్నా అంతఃకరణములయందు ప్రతిఫలించినజీవుడున్నా ప్రతిబింబములగుచు మిథ్యాస్వరూపములగుటవలన రెంటికి ఐక్యము గలుగఁజాలదు కాబట్టి నీవస్వరూపంబుకల్పితంబు ఆత్మస్వరూపమే నీవిజస్వరూపముగాన సీపు జీవుడను భ్రాంతినివిడిచిపెట్టి నీవుప్రత్యగాత్ముడను నీనే మహాత్మయని సమర్పై క్యము పొందుచుండందగు. ఇదే సత్యముగా నిబ్రహ్మసంక్షేపముగా నెఱుంగుము.

వి. సాధారణముగా ఎల్లవారికిగలుగు అపసానకాలము బ్రహ్మవేత్తకు మృత్యువుగాజాలదు బ్రహ్మనిష్ఠయందు దేహము మఱచి యుండుటే మృత్యువు తటాకజలమునందు పాచినియెంతదూరము పోగొట్టినను మరల వెంటనే ఆపాచి యథాప్రకారముగా ఆనీళ్లును కమ్ముకొనినట్లు ఎంతటి బ్రహ్మవేత్తనైనను బ్రహ్మనిష్ఠాభ్యాసమునందు శ్రద్ధ లేనివారికి సారాకుగానున్నప్పుడు మాయావరణ విశ్లేపస్వరూపమునగు మాయ అప్పుడప్పుడు ఆవరించుచుండును అట్టిస్థితిలోనుండు బ్రహ్మజ్ఞునిని జన్మమరణములకు దెచ్చుచుండునుగాన నీవు వొకప్పుడైనను బ్రహ్మ నిష్ఠాభ్యాసము మఱవకుమని ఆశీర్వాదించి (అహం బ్రహ్మాస్మి) అని ఆత్మారుసంధానము జేయుచు అభేద దృష్టిచేత వర్తించుచుండుమనెను గదా యని శుకుల వారికి వ్యాసుండుపదేశించిన నీరహస్యమును ధర్మరాజునకు భీష్ముడు పర బ్రహ్మ సంక్షేపమును సంపూర్ణముగా దెలిపిరి.

క॥ ముక్తినిగోరితివొగడ భక్తిమార్గంబుగురుని భావించుటయూ ।

సక్తిని హృద్భూషణగురు భక్తిని సశరీరముక్తి బహయగవచ్చున్॥

క॥ హితమతి నీకృతివాసిన సతతము వినజడువజూడ సంపదలమరున్ ।

వెతలెల్లదీరు సతినుత మతిసౌఖ్యము గల్గుభువిని మునుజులకెల్లన్॥

ఓం.

శ్రీకృష్ణసంబ్రహ్మణేనమః.

౫. పరమాత్మ సంహితము.

—శ్రీ సర్వేశ్వర ప్రార్థనము. —

క॥ శ్రీమించుసదాశివునిఁ ప్రేమించెద శంకరునకు బ్రయభక్తుడనై ।
భూమధ్యభుజగభూష శ్రీమూర్తిని నిలిపికొలతు స్థిరమతితోడ॥

—శ్రీ సరస్వతిదేవి ప్రార్థనము. —

క॥ ధీరస్తుతముల్ మంజు స్వారములై నాదువచన జాలములలరక ।
నారదపారదమూర్తి శారదభజియింతు నెమ్మి సంరంభుడనై ॥

—శ్రీ గణేశ్వర ప్రార్థనము. —

క॥ గజముఖునారాధించెద గజకర్ణుని విఘ్నపతిని గౌరీతనయుక ।
త్రిజగత్పూజ్యునిస్కందాగ్రజు లంభోదరునిరంతరంబునుమదిలోక॥

—శ్రీ స్వగురుస్తోత్రము. —

క॥ శ్రీగురుకరుణ తత్త్వము
బాగుగరచియింపబూని భయనయములనా ।
నాగమ వేద్యగురూక్తము
యోగులకిదిసులభమగు నుత్సాహముగా॥

క॥ మృదువచన రచననార్యులు విదితంబుగ దెల్పిరదియె వివరించెదనే ।
తుదిమొదలుగురుతులేనిది ఇదెయదియనిభావపరమునిలభక్తులకున్॥

బ్రహ్మజ్ఞుని అసంగుడనుట.

శ్రీ॥ జ్ఞాతామనోహం కృతివిక్రీయాణాం దేహేంద్రియప్రాణకృతక్రీయా
ణాం అయోగ్నివత్తా ననువర్తమానో నచ్చేష్టతే నోవికరోతి కించన.

తా. ఇనుమునందు (అగ్ని) సమ్మంధించి ఆ యినుమునలనే
గుండ్రము నిసువు మొదలగు వికారములు గలిగినట్లు తోచుచున్నను
యదార్థముగా ఆవికారములు (అగ్ని) కి లేనట్లున్న మరియు కరమల

వాడు ఆయినుమును నుత్తితో గొట్టుచుండగా ఆదెబ్బలు దానికి లెగులునుగాని అందుసంబంధించియుండు (అన్న) కి కొంచమైనను లెగలనట్లున్ను అహంకారమునకే చంచలత్వ కర్తృత్వాదివికారములనియు అకలిదప్పలు ప్రాణవాాయుపుంసుక్క ధర్మములనియు చూచుట వినుట స్పృశించుట నచుచుట మాట్లాడుట ఇచ్చుట భోగించుట మలమూత్రములువిసర్జించుట మొదలగుకార్యములు చేయుక దేనితోడ సమ్మందించక కేవలసాక్షిగానున్నాడని తెలిసి తనలోతాను ఆనందించుజ్ఞాని ఆయహంకార ప్రాణదశేంద్రియములను అనుసరించి వాటి వికారములున్ను కార్యములున్ను తాను చేయువానివలె తోచుచున్నను సదా తాను ఏవికారములు లేక ఏకార్యముచేయక దేనినియనుభవించక అకర్తగా అభోక్తగా సాక్షిమాత్రుడై బ్రహ్మస్వరూపుడుగానే యుంటున్నాడు స్వచ్ఛమైన వలన తన్నుదా జూచుచు బ్రహ్మనందస్వరూపుడై యుండుచు గాన (అన్యదృష్టికి) ఆత్మజ్ఞాని న్నానశౌచాదికార్యములు చేయువానివలె తోచుచున్నను అందు వలన అతనికి యేమి భాదలేదు అగ్నివలె యెర్రగా నుండుటవలన భ్రమించి దానిని అగ్నియని భావించి నప్పటికిన్ని దానికి అగ్నివలె దహించు శక్తిలేనట్లు లోకులకంటికి (ఆత్మజ్ఞాని) సకల వికారములున్ను సంసారధర్మములున్ను కలవాడుగాదోచినను యధార్థముగా అతడు యేవికారములేక సంసారిగాక కేవల బ్రహ్మస్వరూపమునందే ఆనందించువాడగును.

పరమాత్మ భాసము.

శ్లో॥ అంగుష్ఠమాత్ర మాత్మాన మధూమజ్యోతి రూపకమ్ ।

ప్రకాశయంత మంతస్థం భాయేత్కూటస్థ మవ్యయమ్॥

తా. అంగుష్ఠప్రమాణముగలవాడు పొగలేని జ్యోతిస్వరూపముగలవాడు, హృదయమునందుండి (సర్వమును) ప్రకాశింప జేయువాడును, నాశములేనివాడును, అగు ఆత్మయైన (కూటస్థుని) భాసముచే యుండుండవలయును.

వి. పరమాత్మను హృదయ కమలమునందు భావింపవలయును ఇదే పరమాత్మస్థానము. (కూటస్థుడనగా) నిర్వికారస్వరూపుడు (అనంగుడు) అంగుష్ఠప్రమాణమనియును జీవుడు అణుమాత్రుడుగాను హృదయ మధ్యంబున నిలిపి సదాధ్యానము చేయుచుండందగు శబ్దార్థ జ్ఞానముల జ్ఞాపకము మరచి ధ్యాన వస్తువును మాత్రము అభిముఖమైయుండునట్లు నిర్వీతర్క సమాధిలో ధ్యానించందగు (అధ్యాత్మ) ప్రసాదమగును లోకములో విడివరుకు జరిగియున్న సకలవ్యాపారములు ఒక్కమాటుగా తనలో (ఆత్మలో) స్ఫురించును) క్రమేణాచిత్తము దృఢమై స్థిరత్వమున కొచ్చును బుద్ధినిర్మలమైనచో వికల్పము నొందను సత్యముతోగూడిన ప్రజ్ఞగిలిగియుండును ఆత్మప్రజ్ఞకలవాడు నిజస్వరూపమును చక్కగాతెలుసుకొనువాడై యోగమునందు ఆయత్తమమైన స్థితిని పొందును చిన్మత్రుడైన పురుషునియొక్క విశిష్ట స్వరూపము ప్రత్యక్షముగా తెలియును బహిర్భుజ్ఞానమును నిరోధించవలెను చిత్తము చలించుటవలన సంసారము గలుగుచుండును నిర్మలమైన (మోక్షమే) యగుచుండును శరీరములోని రోగము నివర్తించుకొరకు ఔషధ మెట్లవశ్యమో అట్లు గురువైన వైద్యుని వెదకి యోగామృతరసమనెడి ఔషధమును భుజించి (మోక్షమును) అనగా (పరబ్రహ్మనందనుభవమును) అనుభవించవలెను.

తా. పరమాత్మ ఆకారముకలదికాదు యెవ్వఁడు రాగద్వేషాదులువడలుచున్నాడో వాడే (కేవలుడు మంగళాకారుడు) అగు (పరమాత్మ) అనగా జీవాత్మపరమాత్మలకు) భేదములేదని యెరుగుచుండందగు.

శ్లో॥ స్వం జగద్విద్ధి నిరాకృతీదం స్వం జగద్విద్ధి వికారహీనం ।

స్వం జగద్విద్ధి విశుద్ధిదేహం స్వం జగద్విద్ధి శివైకరూపం॥

తా. ఈసమస్తము ఆకారములేనిది పరబ్రహ్మము గానెరుగుము ప్రపంచము వికారిములు మాయ గనుక అనిత్యము శరీరములేని (పరమాత్మ) నిత్యముకేవలుండును మంగళాకారుడును అయివున్నాడు గను

కీ సదానిశ్చలసమాధిలో బ్రహ్మత్వస్థయః ఉచ్చగలిగిన నీవే (పరమాత్మ)
సందేహము లేదనిభావము.

తే॥ బ్రహ్మవిజ్ఞాన సమన్వృత్తి భవహంబు ।
బ్రహ్మభూతాంతి కాధ్యంత పరివశంబు ।
బ్రహ్మమందై కృత్య మగునాత్మ పరివశంబు ।
రమ్యగుణభోగి నరసింహ రాజయోగి॥

తా. బ్రహ్మమందు అమృతమగుట విశేషాచందము భవహంబుగా నెరుంగవలెను.

శ్లో॥ కేవలతత్త్వవిరాగసర్వం యోగాయోగాకథమిహసర్వం
ఏవం పరిమ నిరంతర సర్వం ఏవం కథయిహ సారాసారిమ్॥

తా. సమస్తస్వరూపుడును తాను అద్వితీయుడును తత్త్వస్వరూపుడును నిత్యుడును సమస్తస్వరూపుడును పరిమాత్మయని తెలిసికొనునట్లయితే సుయోగిదుర్యోగము లెక్కడివి, జ్ఞానాజ్ఞానము లెక్కడివి, తాను ఉత్కృష్ట మయినదియు లెక్కయైనదియు సమస్తమయినదగు (పరమాత్మ) అని తెలిసికొనునట్లయితే సవిదనములు లెక్కడివి అని భావము.

గీ॥ సత్యసౌభాగ్యమునుగోరి సద్విజ్ఞానంబు ।
నిత్యనిరతిశయానంద నిపుణుడగుచు ।
సత్యసమమగు జ్ఞానికి సాక్షియగుచు ।
రమ్యగుణభోగినరసింహరాజయోగి॥

గీ॥ తనకుదాస్వప్రకాశమై చనరుబయలు ।
మతిగియుండుము నిత్యమా మార్గమిదియె ।
సత్యమానందపరిపూర్ణ ప్రత్యగాత్మ ।
రమ్యగుణభోగినరసింహ రాజయోగి॥

గీ॥ అత్త పరిపూర్ణలోలుడై యంతిబ్రహ్మ ।
ముండియాడెడు నిజరూప మూనిబట్టి ।

- పండువెన్నెల బయలండె బ్రాహ్మణును ।
 రమ్యగుణభోగి సరసింహ రాజయోగి॥
- గీ॥ బ్రహ్మమయమండె విశ్వంబు బ్రహ్మమండె ।
 లయముగావించి మఱినిలిపి లక్షణముగ ।
 చింతజేయుచు సుండుటే చిత్తయంబు ।
 రమ్యగుణభోగి సరసింహ రాజయోగి॥
- గీ॥ రాజయోగీంద్రు డెప్పుడు రమ్యముగను ।
 యాత్మభావము తఱిలోన నై కృత్యమొనర ।
 జెంది సరవశుడై భువి జెలగుచుండు ।
 రమ్యగుణభోగి సరసింహ రాజయోగి॥
- గీ॥ అచలయోగంబు సందాత్మ రుచిరముగను ।
 నిలిపి నిర్గుణప్రార్థుడై నిష్కళంక ।
 బ్రహ్మనిర్వాణ పదవిగో ప్రబలుచుండు ।
 రమ్యగుణభోగి సరసింహ రాజయోగి॥
- గీ॥ సర్వపరిపూర్ణ చిత్కళా సారమాని ।
 సస్త్వబ్రహ్మ మందెను శక్తిబూని ।
 సర్వమందును సచలుడై సన్యసించు ।
 రమ్యగుణభోగి సరసింహ రాజయోగి॥
- గీ॥ సకలదృశ్యంబు నెల్లరు సమయజూచి ।
 నీవు పరిపూర్ణ మాగురి నెఱయజూచు ।
 లింగజీవై కృత్య సంధి ప్రసంగమదియె ।
 రమ్యగుణభోగి సరసింహ రాజయోగి॥
- గీ॥ తానునేనను మానాభి మానముడిగి ।
 బూని మదమత్సరాల్లిలో బాసగనీడి ।
 స్వానుభవతీర నిర్గుణ సారమాను ।
 రమ్యగుణభోగి సరసింహ రాజయోగి॥

గీ॥ శ్రీసదాచందమగుజ్ఞప్తి చెదూచినక ।
నిత్య నిర్గుణబయలంది నేర్చుకోడ ।
సత్యమగు తేజమందుటే శాశ్వతము ।
రమ్యగుణభోగి నరసింహ రాజయోగి॥

గీ॥ చిత్రదీపమున నతమము చెడనిమాట్కి ।
చిత్రదీపంబు వలెనిల్చి చెనకియాత్తు ।
నిష్ఠతోజూప దృఢమైన దృష్టిబూని ।
రమ్యగుణభోగి నరసింహ రాజయోగి॥

శ్లో॥ సాకార మశ్వతం విద్ధి నిరాకారంత నిశ్చలం ।
ఏత తత్త్వోపదేశేన పునర్నవనంభనః॥

తా. రూపముతోగూడిన పూర్వస్థి సమస్తదార్థములు అబద్ధము, ఆకారములేనట్టి పరబ్రహ్మ మొక్కటియే స్థిమైనదను జ్ఞానోపదేశమునల్ల పునర్జన్మరహిత మగుచున్నది అనగా (జీవన్ముక్తి) యని యెరుంగవగు.

వి. ఆత్మసమాధి అనాత్మసమాధి విశిష్టసమాధి ఇవియన్నియు తెలియుట దృఢచిత్త మమరువరకె పిమ్మట అవశ్యములేదని సమస్త ప్రపంచకోటి నొక్కటియేయను నిశ్చయించుచట్టులయిన (ముక్తిస్వరూప మగు సాక్షాత్కారము) (తానే) యనుభవించుచుండును శరీరములేనిదియు ఉత్పత్తిలేనిదియు నాశములేనిదియు భేదములేనిదియు నగు (జ్ఞానస్వరూపము) నీవే యగుచుండగా (కేవలపరమాత్మను నెఱుగుదుననియు) నెఱుంగననియు తలంచుచుంట భ్రమతోచేరునుగదా తత్త్వమశి అహమస్మి సర్వం ఖల్విదంబ్రహ్మ అహంబ్రహ్మస్మి ప్రజ్ఞాంబ్రహ్మ మొదలగుమహావాక్యములు జీవాత్మయేపరమాత్మ యని బెప్పంబమచుండగానిట్టి అభేదజ్ఞానము అనిత్యమైన శరీరము నేనుగానని వేదంబులు మొరవెట్టుచున్నవి.

శ్లో॥ సాకారాంచ నిరాకారం నేతినేతిచసర్వదా ।

భేదభేద వినిర్భో వ ర్తతే కేవలశ్చివమ్॥

వి. తానుకేవలును తత్త్వస్వరూపును నిరంజన స్వరూపు
ను సర్వాత్మకుండునై న (సరిమాత్మ) (ఆకాశముబోలి) సంగసంగము
లేనట్లు అనురాగ విరాగములులేనట్లు (సమాధిబోగాని నిర్గుణప్రజ్ఞలో
గాని) తన్మయమందుచుండి నట్లులయి నిగమగోచర (పరమాత్మ)
యే యగుచుండును అట్టి సుఖానుభవసిద్ధిగలవాని మనస్సుచే గల్పింప
బడిన సహజానందము శుద్ధజ్ఞాన సమన్వయపంబగు సుఖానుభవమందే
లయమందుననిభావము.

గీ॥ ఆదిమధ్యాంతమనగాని దచలన్యత్తి ।
లేదులేదనిమదిదోచె లేనిజగము ।
పాదుకొనిపూర్ణమెయుండు వాసమేల ।
రమ్యగుణభోగి సరిసింహ రాజయోగి॥

గీ॥ అద్వితీయోహమనగ సనాతనంబు ।
నిత్యశుద్ధోహమనునది నిర్మలంబు ।
స్వప్రకాశ శిరోహమే శాశ్వతంబు ।
రమ్యగుణభోగి సరిసింహ రాజయోగి॥

గీ॥ ఏకమేవా ద్వయోబ్రహ్మ మితిఘటించి ।
ఖల్విదం బ్రహ్మసర్వంబు గాన్తరించి ।
సర్వసమమగు గురిచేసి శాశ్వతంబు ।
రమ్యగుణభోగి సరిసింహ రాజయోగి॥

జీవన్ముక్తి.

శ్రు॥ ప్రజ్ఞాన ఘన ఏవైతేభ్యో భూతేభ్యస్సముత్థాయ తాన్యే వాను
ప్రవిశ్యతి సప్రేత్య సంజ్ఞాస్తి॥ అవినాశివా రేయమాత్మాను చ్ఛిత్తి
ధర్మేతి॥ మాత్రా సంసర్గ స్తస్య భవతి॥

తా. ప్రారబ్ధకర్మము నశించినతోడనే దేహేంద్రియాదులు నశిం
చును అప్పుడు ఆత్మ తనకు గలిగిన జీవత్వాభిమానమునశించి తాను
నిత్యముక్త పరబ్రహ్మస్వరూపముగానే యగుచున్నాడు అట్టిమోక్షదశ

యందు (అంతఃఖరణప్రతిబింబమగు చిదాభానుడను జీవుండు సశించిపోవుచున్నాడు) అనగా బ్రహ్మమునందులయించిపోవుచున్నాడు. కర్మత్వత్వభాక్త్యత్వ వికారములు లేక సాక్షీచూత్రముగానుండు టదియే జీవుని క్రియ నబడుచుండును. ప్రారబ్ధకర్మమునశించినతోడనే దేహేంద్రియాదులున్నా చిదాభాన జీవుడున్నా సశించి ఘటము పగిలినతోడనే ఘటాకాశము మహాకాశములోగలసిపట్టుటత్మవబ్రహ్మమునందుగలసి అశ్శబ్రహ్మస్వరూపమగుటచే (విదేహము క్రియనియు, విదేహకై వల్యమనియు, చెప్పంబడుచుండును. కాబట్టి వ్యవహారికమందు సత్యముగా ఒక్కొక్కమనుష్యుడున్ను తానుమోక్షముజెందుటకుగాను గురుభక్తి దేవతాభక్తి జీవకారుణ్యము వైరాగ్యము వేదాంత శ్రవణమననాదులు చేయుటనలస పరమాత్మ సంసిద్ధి గలుగుచుండును.

- గీ॥ మానజపవృత్తిలోనైన మరుగుజేరి ।
నిరతమాత్మ చిదానంద నిలయమందు ।
భోగపరవశుడై యుండు పూర్తిగాను ।
రమ్యగుణభోగి సరసింహ రాజయోగి॥

- గీ॥ జూచునెడ బ్రహ్మమయముగా జూడనగును ।
వినికి నిశ్శబ్దపరిపూర్ణ విలయమందు ।
తలపు సర్వత్రబ్రహ్మమై దశరజూను ।
రమ్యగుణభోగి సరసింహ రాజయోగి॥

- గీ॥ కుంభగతదీపశోభాని కుంభలీల ।
త్రిపుటిపై చూట్కొనిల్పుచు దృఢముగాను ।
మిన్నకుండుమునీలోన నిన్ను దెలసి
రమ్యగుణభోగి సరసింహ రాజయోగి॥

- శ్లో॥ యత్రతత్ర మృలోజ్ఞానీ యేవవాకేన మృత్యునా ।
యథాసర్వగతం వ్యోమ తత్రతత్ర లయంగతాః ।
ఘటాకాశ వివాత్మానం విలయం వేత్తితత్త్వతః॥

తా. జ్ఞానియైనవాడు ఏకస్థములయందైన యేవిధముగా మృతి నొందినను, స్వత్ర వ్యాపించియుండు అకాశమువలె, అస్థస్థమునందే లయమొందుచున్నాడు. వాస్తవముగా (మహాకాశమునందు కలిసిపోవు నట్లు) ఆత్మపరమాత్మలోలయమొందును. శుద్ధముగా బ్రహ్మాసానము చేయువాడు ఎచ్చటచుపోవుటలేదు, ఆబ్రహ్మజ్ఞానియొక్క జీవముఅనగా ప్రాణము జలమునందు వుప్పు గలిసిసట్లు పరమాత్మయందే గలిసిపోవు చుండును.

గీ॥ నీదు మదిజ్ఞేత్రమాప్రజ్ఞ పాదుగనుము ।
కప్తమగుయోగసంసిద్ధి తుష్టిపరచి ।
పరమహంసను గీలించి ప్రాజ్ఞుడగుము !
రమ్యగుణభోగి నరసింహ రాజయోగి॥

గీ॥ సలికి పలుకను తానైన బ్రహ్మవేత్త ।
జూచిమాడను తిలకాని వోద్యములను ।
వినియు విచక్షు వేక్షుడై వెలయుచుండు ।
రమ్యగుణభోగి నరసింహ రాజయోగి॥

గీ॥ వేదవిద్యాపిఘ్న యోగి విధమెరింగి ।
కోటిప్రాణాదవాయుపుల్ గుదయబట్టి ।
మిన్నకుండుముసీలోన నిన్ను దెలసి
రమ్యగుణభోగి నరసింహ రాజయోగి॥

క॥ ఇదిమోక్షపదవిజ్ఞాపురు । చెదరనిహిమతినివ్రాయ చేకురుపుణ్యం ।
బిదివినజదవినవారికి । బదిలంబుగి యోగిసిద్ధి ఫలమగుచుండు॥

పరమాత్మ సంహితము సర్వముచు సంపూర్ణము.

శ్రీరామచంద్ర గురు పరిబ్రహ్మణేనమః.

ఓమ్.

॥ ౧౦౦ ॥

శ్రీరామచంద్ర గురు పరిబ్రహ్మణేనమః.

౬. కై వల్య సంభోగము.

— ❧ సర్వేశ్వరి ప్రార్థనము. ❧ —

క॥ శ్రీమించుసదాశివునిఁ | ప్రేమించెదశంకరుఁ కు ప్రియభక్తుడనై |
భూమధ్యభుజగ భూష | శ్రీమూర్తినిలిపింఁలతు స్థిచిత్తమునఁ॥

— ❧ సుస్వతిదేవి ప్రార్థనము. ❧ —

క॥ వాణిఁ వీణాపుస్తక వాణిఁ బామేష్ట్యాశి బాలిఁ భక్తక్రేణిఁ |
మాద్యధ్విమరీ వేణిఁ వినుతింతుమనని విచ్చలవిషిగా॥

— ❧ గణపతి స్తోత్రము. ❧ —

క॥ శ్రీగణనాథుగజానను యోగిజనధ్యాః గమ్యు నూర్జితకరుణా |
సాగరుమ్రొక్కెదగావ్యము బాగుగ నెరవేరియిలనుప్రాగ్భాంమగు॥

క॥ గురుపాదమంచు భక్తిని సరిగాగురినిల్పియోగ సౌజ్ఞలుగంటిఁ |
గురుజ్ఞేదై వశిఖామణి దరిజూపు దిగంబరుండు తథ్యముగాగ॥

— ❧ జీవన్ముక్తి లక్షణము. ❧ —

శ్రు॥ క్రియా నాశాద్భవేత్ చింతానాశో స్వాద్వాసనా త్మయః వా
ననా పక్షయోమోక్ష స్సజీవన్ముక్తి రివ్యతే॥

తా. సకల వ్యాపారములు నశించినయెడల చింతలేకుండును,
చింతలేకుండుటవలన వాననాత్రయము నశించును, అట్లునశించుటే జీవ
న్ముక్తియనబడును.

వి. బ్రహ్మమునందు లీనమైన బ్రహ్మవేత్త నిర్వికారుడుగాను ని
ష్క్రియుడుగానుండును. బ్రహ్మమే ఆత్మయనియు, ఆత్మయే బ్రహ్మమని
యు, తత్త్వవిచారణచేత దెలిసి సమరసైక్య భావమునొంది సకలసంకల్ప

మునునశించి సకలమున్నునచి తానుతానై కేవలసాక్షిమాత్రమైయుండు
వృత్తియే (ప్రజ్ఞా యనంబును) అట్టి ప్రజ్ఞ గలవాడే జీవన్ముక్తుడు, బ్రహ్మ
మునుకున్నా ఆత్మనున్నా భేదమొకప్పుడై నను కలుగఁజాలదు. (బ్రహ్మ
మే ఆత్మ, ఆత్మయే బ్రహ్మము, అనియెవడుజ్ఞానముచేత యెఱుగుచున్నాడో
వాడేముక్తుడు, దూషణ భూషణ లేనివాడై సర్వత్ర సమబుద్ధిగలవాడే
జీవన్ముక్తుడు.

శ్రుతి॥ పురుషస్య సుఖదుఃఖాది లక్షణ చిత్తధర్మః క్లేశరూపత్వాత్
బంధో భవతి తన్నిరోధసం జీవన్ముక్తిః॥

తా. నేనుయజహానుడను సర్వము నావల్ల జరుగుచున్నది య
నెను (అహంకారము) గలిగిజేయుట (కర్తృత్వ) మనంబును. ఆఫలము
ననుభవించుట (పోక్తృత్వ) మనంబును. మనస్సుచేతనే నానావిధసుఖ
దుఃఖము లనుభవించబడుచున్నవి గాన నేను యేదిచేయుట అనుభవిం
చులలేదని సాక్షిమాత్రుడనని మనోవికారములనాశముచేసి కేవలసాక్షి
మాత్రుడై చిన్మాత్ర బ్రహ్మముగా నుండుటే జీవన్ముక్తి యనంబును.

వి. వ్యాపార శూన్యముగాకున్న జీవన్ముక్తుడు గానేరడు.

శ్రుతి॥ ప్రారబ్ధకర్మ పర్యంతం మహి నిర్మోకవత్ వ్యవహరతి చంద్ర
వచ్ఛరతే దేహిసముక్త శ్చానికేతనః॥

తా. ప్రారబ్ధకర్మము నశించువఱకును ఎట్టివారికిని దేహమునశిం
చు గాన జ్ఞానిప్రారబ్ధమునశించువరకు దేహదాయయైయుండును. కోసిన
పైరు మరల మొలవకుండా యున్నట్లు జ్ఞానాగ్నివలన యిఖను పునర్జ
స్మమురాకుండాజేసుకొని పున్న మచంద్రునితీరుగా నిష్కళంకుడై కుమ్మర
పురుగురీతిగా బురదనంటనియట్లు సంసారమునంటక వసీకృతమానసేంద్రి
యుడై సుఖదుఃఖములువచ్చినను సంతోషమున్నూ చింతయులేనివాడై
ప్రాప్తిచింతావృత్తితో సంతోషించుచు నదా బ్రహ్మైక్యాను సంధానుడై
యుండు నతడే జీవన్ముక్తుడని జెప్పంబడు.

వి. సర్వలోకస్తులచేత స్తుతించబడ్డనాడై యధేశ్వగా నిర్భయముగాబట్టబయలైన (బ్రహ్మచర్యంబుబ్రహ్మమే) నేననిబుద్ధినిలిపిసర్వముతానని సహజామన్యయోగనిద్రాపరుడై అఖంకానందస్వత్తిలో నుండుజ్ఞానియే (జీవన్ముక్తుడు) సర్వముగాస్వస్వీరిపూర్ణుని యందై క్షమగుచున్నాడు. జ్ఞానాజ్ఞచేతగమన శరణమును విడిచియెడల అట్టిశరీరమునకు కర్మక్రియలు చేయరాదు సమాధిక్రియలు చేయవలయును అట్టిజ్ఞానులు మరణించిన తర్వాత శుద్ధనిర్గుణ వివాకాంబుపూర్ణ బ్రహ్మమునందు కలిసి అభేదముగా యోగమునందు. ఇదియే (విదేహముక్తి) విదేహకై వల్యమనంబును.

శ్రుతి. అదై నిగాయ దివీవోషనిమిషయే కై వల్యమ్ ।

తా. అ (విశోక) నామకర్పణయందు వైరాగ్యము కలుగుట వలన రాగాది క్లేశములకు కారణమైన అనిష్టినాశంమై ముక్తికలుగును.

వి. (విశోక) స్థితిధియందు వైరాగ్యముచే క్లేశాలు బీజమైన అజ్ఞానము క్షీణమై నందువలన నిరతిశయానంద స్వరూపమైన కై వల్యము సిద్ధించుచున్నది. వశిష్టభవారు (శ్రీరామమూర్తికి) దెల్పిన శాంబరికోపాఖ్యానంబున చపలమనస్సు నశించుటే కై వల్యముకు మార్గమని దెల్పియున్నారెట్లనగా భూమియందు నూరామడలుగల ప్రదేశము ఒక గోవుపాదముకొలదియగు ప్రదేశముగాను గోష్పాదముభూమి శతయోజనముల నిమిషపుగలదిగానగును మనోవిలాసమునందు కల్పములయొక్క సమూహము క్షణకాలమై తోచుచుండుననుట అనగా జాగ్రదవస్థయందుగలిగిన (అపహుషియకాలము) స్వప్నావస్థయందు (యాథై అరువై సంవత్సరములు) జీవించియున్నట్లు (అనేక కార్యములు జేసినట్లున్నా) (జాగ్రదవస్థయందు) స్వల్పకాలమగుచుండును కాబట్టి (జాగ్రత్స్వప్నములు) మనఃకార్యములని నిగ్రహించమని బోధించియున్నాడు మనోజాలములనుగురించి (హరిత్సంధ్రమహారాజు) వంశంబున (లవణ మహారాజు) కథను (శ్రీరాములవారికి) వశిష్టుండు బోధించినదెట్లనగా ఒక

నాడు (లవణమహారాజు) సింహాసనముమీదయుండి నిండుపేరొలగం
బున ఆకాశమందు పౌర్ణమచంద్రునివలె ప్రకాశించుచుండెను. అట్టికా
లమందు (శాంబరికుండోకము) ఆరాజసభకు (జయము కలుగుగాక
యనుచు) వచ్చిరాజుయెడటనిలిచి (ఓరాజా) నేనొకచమత్కారమును
జూపించెద చాగ్రతతోజూచిన జనులు భలీభలీయని మెచ్చుచుందురు.
గాన అట్టి విచిత్రమును తమకే జూపెదనని పలికి తనచేతనున్న (నెమిలి
కుంచను) రాజుతలపై ద్రొప్పెను. ద్రిప్పినతోడనే సూర్యకాంతికి సమము
గావెల్లుచున్న నొకగుట్టపువాడు గుట్టముతోకూడా రాజుకంటికి గోచ
రుండాయెను. ఆకనుపడినగుట్టపువాడు రాజునుజూచి ఓరాజా స్వర్గమం
దలి (ఉచ్చైశ్రవమునకు సమానమైన యీగుట్టమును) నన్ను రక్షించు
నట్టిరాజు నీకుయిచ్చిరిమ్మనెను కాబట్టి నీనిపరిగ్రహింపమనగా రాజు సం
తసించి ఈగుట్టమువల్ల గలుగు మహిమను జెప్పమనగా యీగుట్టము
నెక్కినతోడనే లోకమంతయు సంచరింతువు తలచినచోటికి చేర్చును.
అనిపల్కినతోడనే (ఆలవణమహారాజు) ఆశ్వమును స్వప్నప్రాయము
లో భ్రమావస్థయందు దేహవ్యాపారముమాని ధ్యానమందు రెండు
మూడు నిమిషములు మూర్ఛిల్లిగనుచుండెను. ఆయింద్రజాలకుని మైక
మందు (లవణమహారాజు) రెప్పవేయనిచూపుచేత మైమరచియుండుట
సభవారెత్తింగి నిశ్శబ్దలై సమర్థతలేనివారై యుండిరి. యిట్లు రెండు
ముహూర్తములవరకు సింహాసనమున రాజు వ్యాకులచిత్తుడై మైకంబు
గానుండి భ్రమనుజెంది మేల్కొని అంతలో తానుగన్న ఆశ్వర్యమును
సభవారికి దెలియజెప్పి. ఓసభికులారా! ఆనందామృతముతో గూడిన
స్థిరచిత్తులరై ఆకర్ణింపును. ఈక్షణమందు నేజెప్పబోయెడి నీయింద్రజా
లమహిమను నేను మైకముజెందినతోడనే మహాచిత్రముయిన గుర్రము
వచ్చె. దానిచూచినతోడనేనేనుయెక్కితి. నేయెక్కినతోడనే వేటాడుట
కుబుద్ధిపుట్టె. ఆగుట్టము అతివేగముగా పరుగెత్తి దూరముగా తీసుకొని
పోయె. పడునాల్గులోకములుత్రిప్పె పక్షివృక్షసమూహ శూన్యమైన బ్ర

హ్మండముజేర్చె. అక్కడనుంచుతోగూడిన అడవిగాదోచె నిర్జలప్రదే
శమైయుండె అస్తమానమునకు ఆగుఱ్ఱముయొక్కడనిలువక పోవుచునే
యుండగా నేను బహుబడలికెనుజెంది తెల్వొప్పి బహు దుఃఖముతో
నుంటిని. ఆత్మజ్ఞానముగల బ్రహ్మవేత్తచేచి చాటబడిన సంసారార్థము
వలె గొప్ప భయంకరమైన అడవినిదాటితిని అట్టిగుఱ్ఱము మీద నుండి
జూచిన మహదారణ్యమును నేనువర్ణించి జెప్పుచాలయున్నాను గుఱ్ఱ
ము పొయ్యెడి లఘువున పైననిలునలేక దుఃఖించుచు నొక నిమ్మచెట్టు
తీగెలతో నిండియుండు దానినికని ఆతీగెలను హస్తములతో పట్టుకొని
గుఱ్ఱమును వదిలినాడను ఆగుఱ్ఱము ప్రవాహమునబడి కొట్టుకొనిపోవు
దానివలె నన్నవిడిచివెల్లిపోయినది తీగెనుజూరి భూమిమీదపడితి నన్నా
దరించువారులేకభ్రమపడిబ్రహ్మకల్పమైనట్టు ఆరాత్రియంతయుగడిపితి
యిఖను జరిగిన ఆశ్చర్యమును బహుశ్రద్ధతో నాలకించుడని చెప్పందో
డంగె (నేనుజలకమాడుట దేవపూజభోజనముచేయుట) లేకపోయినను
ఆయడవివృగములలోచిక్కి(జచ్చుటయు) లేకరాత్రియంతయుజీవించితి
గాఢాంధకారములో ఎడతెగని చలివల్ల వణకుచుంటిని సూర్యోదయ
మయినతోడనే నలుప్రక్కలకుపోయిచూడగా నాగొప్పఅరణ్యమందు
పక్షులశబ్దము వినవచ్చుచుండెనుగాని కంటికిగోచరించలేదు అట్లుండగా
రాత్రిఅయ్యె ఆరాత్రి కాలంబున వారికంటి చూపుగల (నొకస్త్రీని)
జూచితి ఆస్త్రీచేత అన్నముయుండెను నేనుదానిని సీచేతయున్న అన్న
మును నాకుయివ్వమనిన్ని నాకు మరణభీతి గల్గుచున్నదనిన్ని విశేషము
గావేమనగా (శ్రీదేవి) పాపాత్ములకు (ధనమొసంగనిరీతిగా) అది
యివ్వకవెళ్లుచుండె నేనున్నా దానివెంటబడిపోవుచుంటిని అదినన్ను ఓది
వ్యాభరణములుగల చిన్నవాడా నావెంట యేలవచ్చెదవు నే (చండా
లస్త్రీని) కాబట్టియీఅన్నమును నీకుయివ్వతగదనిపోపొమ్మనిబిగ్గరచె
ప్పెను నాకుఆశబుట్టించునట్లు అనేక వైయ్యారపునడకనడుచుచూ సా
యంకాలమువరకు నామనస్సుమిక్కిలముగా కల్తనొందునట్లు జేసినది.

అలన్నము నాతండ్రికితెచ్చినాను నీవు నాకు భర్తవై న యెడల నీకునగ
ము అన్నమిచ్చెదను సీగ్రముగా గైకొమ్మనెను నేనుబప్పుకొని యీ
గమందే నీకు భర్తనయ్యెదనని వొప్పి సగము అన్నముచుతీసుకొని భు
జించితిని సారకాయలోనున్న స్వీయత్రాగి నేనేడివండ్లరసమును పానము
చేసి బడలికదీర్చుకొంటిని నన్ను తనచేత పట్టుకొని తనతండ్రివద్దకి పోయె
ను. వానిచూచినతోడనే (యమునివలెతోచెను) వానికిసనుజూపి యిది
మొదలు యితనునామభర్తయని తండ్రితోజెప్పెను. నేనుఅచండాలస్త్రీ
యనుబోయవలెకుచేరితిమి ఆవల్లెయందుండెనుబాలురచేత మాంసఖండ
ములు అసహ్యముగాయుండె ఆఖండములు యీగలు దోమలు ముసరి
యుండె అవిచూచి అసహ్యపడి వ్యాకులచిత్తుడనై యుండగా పచ్చసం
దిలిమొదలగు అలంకారము ఆబోయవానియింటినద్దతయారు చేయబడి
యుండె మామిడాకులతోరణములుగట్టియుండు అత్తగారియిల్లు ప్రవేశిం
చితిని వొకరక్తకంఠుగలస్త్రీ నన్నుజూచి యిదుగోలెలును వచ్చెననెను.
అత్తనన్నుజూచి సమ్మతించెను ఆపెండ్లికివచ్చినస్త్రీలు నల్లగాయుండిరి.
సాపియగువానికి (యమపురింబుర) గల్లుచందంబును నాకుదోచుచుండె
ఆచిన్నదాన్ని నాకుకన్యా నమొసంగిరి ఆపల్లెలోనిబోయవారు విశేష
ముగాబాబ్బలుపెట్టిరిచిరి. నాకు పెండ్లిఅయి దిమొదలెరిమిది నెలలు
వారియింట్లోనేయుంటిని. ఆస్త్రీకిగర్భమైచది ఆమెసిల్లనుకనెను. అట్లుమూ
డుసంవత్సరములై నది తిరుగాకొమారునికనెను. ఆయడవియందు దారా
పుత్రాదులు యెట్లుజీవించగలనోయనెను వ్యాకులము లో నిడుములుజెం
దుచున్న నాకు ఆశవృద్ధిఅయ్యె ఆపల్లెయందె ముసలివాడను అయితిని
అప్పటికి కరువుసంభవించె అక్కడ అన్నోదకములుగాని పళ్లములుగాని
తినుటకుచిక్కపోయెను జీవించవలెననెను చాపల్యతననుసరించిఅక్కడి
వారు వింధ్యపర్వతమువద్ద జలమున్నట్లు తెలుసుకొని అక్కడికి వెళ్లిరి.
దావాగ్నితో గూడినగాలికొట్టివ్వుములేక గడ్డియునులేకపోయినిప్పుతగు
ల్కొనిఆయడవిమండుటజూచిభయపడి సంకటముతోనుండుసపుష్యకొం

దరుళోషింది కొందరుఅనిష్పలోకాలి కొందరుసహించకూడనిఅరువుల
చిజచ్చుచుంటజూదితి ప్రళయకాలమనిదోచె నాభార్యాయిలాకా వారి
కుటుంభమువారుమాత్రము బ్రతుకుటకై యెచ్చటికోపోయిరి నేనునావి
డ్డలిద్దరిని బుజముపై నెక్కించుకొని భార్యతోగూడి నేదోనొకదేశమునకు
పోదామనిపోవుచుండగా నొకతాటిచెట్టువద్దబిడ్డలదించి (నరికమందుండి
తప్పించుకొనినవానివలె) నాచెట్టుక్రింద చల్లగాపండుకొనినిద్రపోయినాడ
ను నాభార్యబిడ్డలు నిదించి శ్యాతిజెందిరి నాబిడ్డలకు ఆకలి దప్పలచే
ప్రాణాంతమగుననిదోచె. యిట్టిదురవస్థలు పడుటకంటే జచ్చుటమేలని
తలంచి (కట్టలచితిపేర్చితిని) అదితగులబెట్టితిని అదిలగ్నిజ్వాలల ప్రకా
శమై ఆయన్నమధ్యంబుననుండి నేనుకండ్లు తెరిచిచూడగా మీయెదుట
యీసింహాసనము మీద నున్నాను. ఇట్టి మూఢత్వమును యింద్రజా
లకునివల్ల నాకుజరిగి భ్రమచే అజ్ఞానాకర్షణమున యిట్టివిచిత్రము పొం
దితిననెను కాబట్టి ఓ రామచంద్రా ఈకనబడెను నామయావ ప్రపంచ
ము అంత్రఃఖరణ కార్యమే గనుక మనస్సు యెల్లెట్లో వ్యాపించును.
ఆవిధముగా ప్రపంచములుయేర్పడి ఊణకాలంబున అనేకవృత్తులుగల్పిం
చును. విశేషార్థము (మనస్సే) మునుచుకొనుటకు విష్వకొనుటకుగాను
న్నవి మునుచుకొనుట (చాపు నిద్ర మరుపు) విష్వకొనుట మెళకువ
జన్మములనియును, గ్రహించందగు (మనస్సే) మాయా (మాయ
యే) మనస్సనియు, ఊహించనగును.

గీ॥ సత్తుది తైక్య మచల హంసప్రకాశ ।
వశమునొందక తన్ననో యశములేదు ।
గాన యమనస్కయోగము న్భూనవలెను ।
రమ్యగుణభోగి నరసింహ రాజయోగి॥

గీ॥ నీవెనిర్గుణపరమైవ నీతిడలసి ।
విశ్వమెల్లను సగుణమై వెలయజూచి ।
గన్నవాటినిగణుతింది మిన్నకుండు ।
రమ్యగుణభోగి నరసింహ రాజయోగి॥

గీ॥ సత్యగుణమందు సద్రూప సత్యమబ్బి ।
భక్తియుతముగచి త్తంబు పరిణమించి ।
యుక్తి బయలునజేర్చుట ముక్తికరవు ।
రమ్యగుణభోగి నరసింహ రాజయోగి॥

రామశబ్దార్థము.

(రమతీతి రామః) అనగా జ్ఞానుల హృదయమందు రమించు వాడు రాముఁడు.

శ్రుతి॥ అద్యోగా తత్పదార్థస్యాత్ మకార స్త్వంపదార్థవా, త యోస్సంయోజన మసీత్సర్థే సత్త్వవిదో మిదుః అనగా (రా) తత్పదలక్ష్యార్థమైన నిరాకారబ్రహ్మము (మ) త్వంపదలక్ష్యార్థమైన (స్రత్య గాత్మ) కాబట్టి (రామ) అనగా నిరాకార (పరబ్రహ్మమే) ఒక్కొక్కజీవజన్తువునందు సాక్షిమాత్రుడుగా ఆత్మరూపముగా నున్నాడు. బ్రహ్మాత్మా అభేదవికృతము అర్థమగుచున్నది. కాబట్టి దేవాత్రయసాక్షిగా నుండు ఆత్మయే రాముడని యెరుంగనగును.

శ్రు॥ రమంతే యోగినోనంతే నిత్యానందే చిదాత్మని ।

ఇతిరామ ఏదేనాసౌ పరబ్రహ్మభి ధీయతే ।

చిన్మయస్యా ద్వితీయస్య నిష్కళస్యా శరీరిణః॥

అనగా కేవల సత్యజ్ఞానానంద నిత్యనిర్మల నిరాకార పరబ్రహ్మ స్వరూపమును బ్రహ్మజ్ఞానులు తమముక్క ఆత్మస్వరూపంబుగా నెఱింగి నదా అట్టి నిజస్వరూపమగు (రామ) శబ్ద బ్రహ్మమును ఆత్మయందే రమించుచున్నారగాన (రామ) అనెను పేరుగలిగెనని యెంచందగును.

బ్రహ్మలక్షణము.

౧. ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ, అద్వితీయమే బ్రహ్మము.

౨. సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ, సత్యజ్ఞానానందమే బ్రహ్మము.

౩. చైతన్యం బ్రహ్మ, నిర్విశేష శుద్ధజ్ఞానమే బ్రహ్మము.

౪. విజ్ఞానమానందంబ్రహ్మ, కేవలజ్ఞానానందస్వరూపమే బ్రహ్మము.

ఇట్లనేక ప్రమాణములుండుటగాక ౪ మహావాక్యములు బ్రహ్మ
మేలత్యయని దృఢముగా జెప్పచున్నవి. (ఆంబ్రహ్మ) పరిపూర్ణము
అదిమథ్యాంతములులేనిది అస్రమేయమైనది నిత్యమైనది అనందమైనది
నాశములేనిది ప్రత్యగాత్మగా నున్నది అఖండజ్ఞాన స్వరూపమైనది అం
తములేనిది సర్వపరిపూర్ణమైనది సర్వోత్కృష్టమైనది నిరాధారమైనది
శుద్ధవిర్గుణమైనది నిర్వాప్తపారిమైనది అతిసూక్ష్మమైనది నిరింజనమైనది
చిద్రూపమైనది తనసంతానేయుండునది పరిశుద్ధమైనది ఒక్కటియైనది
తనకంటేరెండవపదార్థములేనిది వాక్కు మనస్సునకందరానిది యిన్నిపే
ర్లచేత (పరబ్రహ్మమను నామమును) ఉపచారవార్తలుగా చెప్పబడి
యున్నది.

వి. అట్టి పరబ్రహ్మమునందు లీనమైన బ్రహ్మవేత్త నిర్వీకారు
డుగాను నిష్క్రియుడుగాను బ్రహ్మమే ఆత్మయనియు ఆత్మయేబ్రహ్మ
మనియు తత్త్వవిచారచేత జెలిసి సమరసైక్యభావమునొంది సకలసం
కల్పములునశించి సకలముమరిచి తానే తానై కేవలసాక్షిమాత్రుడై
యుండు వృత్తయే (ప్రజ్ఞ) యుండు బహు. అట్టి ప్రజ్ఞగలపుగుఱుడే జీ
వన్ముక్తుడుగును.) అట్టిజ్ఞాని కాశిరామేశ్వరములందైనను పుణ్యతీర్థము
లయందైనను అడవి గుహ మొదలగు స్థములయందైనను మూలవాని
యింటనైనను ప్రారబ్ధము నశించినతోడనే శరీరమునువిడిచి పరబ్రహ్మై
క్యమునుజెందునుగాన యెవోటజీవమును విడచినా (ఆబ్రహ్మజ్ఞానికి)
యేదోషము గలుగంజాలదు. గంగానదులుప్రవహించి సముద్రముజేరు
నట్లుగా సముద్రముజేరినదులు నామరూపములువిడిచి సముద్రస్వరూప
మైనట్లు (బ్రహ్మజ్ఞాని) పరమాత్మస్వరూపమందే లయమగుచుండును.

ఇట్లు వసిష్ఠమహామునీంద్రుండు శ్రీరాములవారికి జ్ఞానవాసిష్ఠమందు
పడేసించిన చిత్తోపాఖ్యానములో మనస్సనునదేయున్నట్లు అదివినావేరే
మియు యదార్థమైనదిలేదు. పరమాత్మయందునిష్కల్పమును నాశర
హితమును వేరొకటియునులేదు. అన్ని సామర్థ్యములు మనస్సునకే గలి

గియున్నది ఆమనస్సువల్ల, పరమాత్మను సాక్షాత్కరించుకొనుచు సంకల్ప వికల్పములులేక నీవు యోచించి ఆమనస్సును పరబ్రహ్మమునందు, లీనపరుచుచు కై వల్యోపాయమును సాధించి, నిష్కల్మషమైన బుద్ధి యుంచుము. అని బ్రహ్మదేవుడు నాపై కరుణించి నిష్కల్మషబుద్ధితో నాకుపదేశించిన దానిని, నీకు దెలియపరచెదను. (యోజన శతంబుల దెచ్చట నొక్కమూలకు) అనుట యందు, లెక్కలేని సంకల్పములను, లెక్కలేని జాగ్రదాద్యవస్థలును సృష్టి మొదలుకొని వచ్చిన జన్మములును, అన్నియు, దశదిక్కులలోని, వ్యాపారములే యగుట, వీని నన్నిటిని అతిక్రమించిన స్థావరే, (గజేంద్రమోక్షమందు చెప్పబడిన లోకంబులు లోకేశులు లోకేశులు, తెగినతుది నలోకంబగు, పెండ్లక టిననెడిస్థము, ఒకమూలకుం అనుటయందు దానియందొకమూలను, హెచ్చించుటకును, తగ్గించుటకును నలవిగాని భయంకరమైన చీకటిల రణ్య మొకటిగలదు. చూడచూడ అనగా బ్రహ్మవేత్తలచేత, విచారణ చేయచేయ యద్భుతము అట్టి మనోదృష్టిలో (సహస్రశేషాపురుష సహస్రాక్ష స్సహస్రపాత్, అను మొదలు సహస్రశీర్షంధేన) అను నారాయణోపనిషద్ధర్మమున్ను, పరబ్రహ్మతటస్థలక్షణమని గ్రహించ తగ్గది (పురుషుడనగా) పురుషము (శరీరము) దానియందునివసించియున్నాడు. గనుక (పురుషుడని) పేరుగలిగె అట్టి పురుషుని వృత్తులేహస్తములు, అట్టి పురుషుడు మనస్సులు తానే చెఱుచుకొని ప్రతిశరీరమునందు వొక నిమిషమైనను నిలవక నేను నాచి యుచుకొనుచు పరుగులిడుచున్నాడు. అట్టి మనోహవమైన (చిత్తమును) అట్టి చిత్తమును ముడుచుకొనుట యేకై వల్యమువికశించుటయే ఉత్పత్తితులుకాబట్టిమనోనిగ్రహమును బొంది నిర్వికల్పసమాధిని పొందుచుండుటయే కై వల్యముం దిచ్చువార్గమని శ్రీరాములవారికి వసిష్టమునీంద్రుండు చిత్తోపాఖ్యానంబున దెల్పిన రహస్యమును సంగ్రహముగా దెలిపి యున్నాడను.

రాజయోగము అభ్యాసించబూనెనువాడు జనక మహారాజవలె

భార్యాబిడ్డలతో సంసారముజేయుచున్నను ఇంద్రియములను వశపరుచుకొని నిష్కాముండై దానధర్మముల యజ్ఞశారధాది సత్కర్మములనుజేయుచు బ్రహ్మనందపరుండై యుండనగు కాబట్టి మనస్సన్యాసముజొందినవారికి గృహమే తపోవనముగానుండును ఎట్లనగా పూర్వము మిథిలా నగరములో జనక మహారాజు రాజ్యముచేయుచుండగా అతనిచిత్తము నుశోధించుటకు సులభమైనది నొకస్త్రీ తనయోగబలముచేత అతియవ్వన సుందరరూపముదాల్చి ఆరాజు సభకు వచ్చి ఓరాజేంద్రా! నీవుమహాజ్ఞానసంపన్నుడవని వినుబడి నిన్ను దర్శించవచ్చితిని నేనొక యోగిని స్త్రీని మనమిద్దరమున్ను జ్ఞానమార్గమునందే యున్నాముగాన నీతోడి సాంగత్యమే నాకు తగుచుగాని పామరసాంగత్యము నాకుతగదు. నీయందే నామనస్సు లయించియున్నది. కాబట్టి నాప్రార్థనచేకొని నాతోడ భోగించి నాకుత్పత్తిచేయమనిచెప్పగా నతడు (రామరామయని) చెవులుమూసికొని చింతాక్రాంతుడై ఓతరుణి నీవేలకయిట్లు వెట్టి వెట్టిగా మాట్లాడుచున్నావు.

శ్లో॥ మాత్రువ త్పరదారేషు పరద్రవ్యేషు లోష్టవత్ ।

ఆత్మవత్సర్వభూతేషు యఃపశ్యతి సపండితః॥

అనునట్లునేను పరస్త్రీలనుకన్న తల్లివలెను, పరులధనమును మట్టి గెడ్డవలెను, సకలజంతువులనునావలెను సమముగా నెంచువాడను, పత్యముదప్పనివాడను, నీవు బ్రాహ్మణివి, పరస్త్రీవి, నీవాశుమాటలు ధర్మవిరుద్ధములు. అనగా నా (సులభ) కామవికారమును గల్గించునట్టి అనేక శృంగారచేష్టలుచేయుచు, చిరునవ్వునవ్వుచు, చమత్కారముతో జెప్పినది యేమనగా, ఓరాజేంద్రా! నీవు ఆయాధజ్ఞానివని వినివచ్చినందుకు నీ భావము బహుచక్కగానున్నది. (ఏకమేవాద్యయం బ్రహ్మ సోహమస్మి అహమేవ సర్వం సమతః పరమస్యం) అనునట్లు తనకు రెండవదిలేక యేకమై వెలునట్టి పరబ్రహ్మమేనేను, నాకన్యమేదియులేదు, సర్వమునేనేఅని అదైవతభావమందుండునీవునన్ను పరస్త్రీయనియు, నాతో

భోగించుట దోషమనియు, చెప్పవచ్చునా? (శ్లో. ఇంద్రియాణాం ద్రియార్థేషు వర్తంత ఇతి దారయన్, నైవ కించిత్ కురోమీతి యుక్తోమన్యేత తత్త్వవిత్.) ఆయా ఇంద్రియములు దానిదాని కార్యములు చేయుచు న్నుడి. ఆత్మ యేమిన్ని చేయుట లేదు, ఏదియుననుభవించుట లేదు, ఆత్మ అభోక్త, అకర్త, సాక్షిమాత్రుడు నిర్వికల్పముగా నున్నాడు. అట్టి ఆత్మస్వరూపుడవగు నీకు కామమున్ను, పుణ్యపాపములున్ను, గలదా? (నిస్త్రైగుణ్యే పథి విచరతాం కోవిధిః కోనిషేధః॥) త్రిగుణశూన్యమైన శుద్ధనిర్గుణ బ్రహ్మస్వరూపుడగు నీవు యిది చెప్పవచ్చును చెప్పరాదని విధినిషేదములు గలదా? (శ్లో. యథా సర్వగతం సాక్ష్యా దాకాశం నోపలిప్యతే, సర్వత్రాప స్థితో దేహీ తథాత్మా నోపలిప్యతే.) అను భగద్వాక్యరీతిని ఆకాశము సర్వత్ర వ్యాపించియున్నను దేని నంటకుండు నట్లు ఆత్మ సర్వత్ర వ్యాపించిందై దేని నంటకయుండునుగదా? మరియు కుండ లోడకుండ ఒకటాకటి ఒరసికొనుచుండగా ఆకుండలోని బయలుకు నేయుపాదిలేక యుండునుగదా? అట్లునీ దేహము నా దేహము యింక సికొని భోగించిన మన ఆత్మస్వరూపము నిర్వికారముగా నిర్దోషముగా నిశ్చలముగా నుండునుగదా? ఇంక నైనను ఇట్టి భ్రమలు విడిచి నిర్వికార పరబ్రహ్మమే నీవని భావించి నిర్భయముగా నాతో భోగించి తృప్తిచేయు మరగా, నతడు చిరునవ్వునవ్వుచు ఓతరుణి? నీవానుమాటలెల్లా సత్యమే నాకట్టి భ్రమలులేవు నాకు భోగింపవలెనని యిచ్చలేదు. నీవు భోగించుటకు రమ్మని పిలుచుచున్నావు. యిట్టి భేదబుద్ధులు నాకు నేర్పుచు న్నావు, చీచీ యిట్టి భ్రమను విడిచి నీతో నిన్ను దెలిసి సుఖమందుమనెను. ఆమాటవిని ఓరాజా నీవు నీతో నిన్ను దెలిసి సుఖమందుచు నీభార్యతో భోగించుటలేదా, అనగా సతము ఓదిన్నదానా రోగికి జ్ఞానము రుదించకపోయినను దాని భుజించునట్లు నిజభార్యకు ద్రోహము చేయుకుండా దాని యిష్టముచు దీర్చెదనేగాని కామవికారేచ్ఛలు నాకు లేవనగా నానులభ సంతోషచిత్తురాలై లోకంబున శుష్కవేదాంతములు

నేనే బ్రహ్మము, అంతా నేనేయని యేమిచేసినను దోషములేదని వాచా
జ్ఞానము మాట్లాడుచు కామాతురులై అహంకరించి పరస్త్రీగమనము
మొదలగు అనేక పాపకార్యములు చేయుచుందురు. ఆత్మజ్ఞానములేక
అక్రమమున ప్రవేశించు మూఢులు నరకప్రాప్తిజెందుమరని శ్రీశంకరా
చార్యులు చెప్పియున్నా రుగదా? ఆశను విడిచిపెట్టిన మహాత్ముడే సకల
కర్మముల సళియింపజేసే ముక్తుడగును సుమా? (శ్రుతి॥ ఆదివిద్యా
యామంత్రే వేదాంతమానాః స్వయంధీరాః పండితం మన్యమానాః దం
ద్రమ్యమాణాః పరియాంతి మూఢాః॥ అంధేనైవ నీయమానాః య
థాంధాః॥) అనగా కొందరు అజ్ఞానముననుసరించి అనేకపాపములలో
దగులుకొని బ్రహ్మజ్ఞానులమని యందుచేగాని ముక్తిని బొందంజాలరు.
గుడ్డివాడు గుడ్డివానికి తోడై నట్టు ఫలము బొందం జాలరు. గనుక
నీవు మహానుభావుడవు నీచిత్తము శోధించుటకై వచ్చితినేగాని యిత
రము తలచకుము నేను బహువృద్ధురాలను (సులభ) అనెను బ్రాహ్మణ
స్త్రీని అని దాని నిజరూపు జనక మహారాజునకుజూపి అతనిని బహు
విధముల కీర్తించి యధేశ్వం జనియె. కాబట్టి బ్రహ్మజ్ఞాని నిర్వికార పర
బ్రహ్మస్వరూప చింతనయందు దృఢముగానుండి తాను జేయు సత్కర్మ
ములను బ్రహ్మోపాసముజేయుచు కర్మఫలమును గోరిక దామరాకునందు
జలంబుపగిది కేవల బ్రహ్మసందపరవశుండై మనస్సన్యాసిగా నుండం
దగును.

శ్రుతి॥ దీర్ఘం వాపి మనోరాజ్యం సంసారం దుఃఖసాగరం, చిత్తే
చలతిసంసారో నిశ్చలం మోక్ష ఉచ్యతే॥

అనగా చపలమనో రాజ్యమేదో అదే దుఃఖసాగరము, భార్యా
పుత్రాదులు సంసారముగాదు, కాబట్టి మనోనాశమే బ్రహ్మసందము,
అదే నిజమైన సన్యాసము, బ్రహ్మమువినా వేరే రెండవ వస్తువు లేదని
ప్రపంచ మవిద్యగా తానే బ్రహ్మమని నిష్టజెందుటే శివజీవై క్యభావము.
యోగియైనను భోగియైనను భార్యాపుత్రులు మొదలగు జనగోష్ఠిలో

నుండిన వాడై నను సంగవర్జితుడై నానరె ఎట్టివాడై నను జీవబ్రహ్మై
 క్యానుసంధానము చేయుచుండిన అట్టియోగి నిత్యానందముగు మోక్ష
 మును జెందును. ఈ జనకసులభ సంవాదముగాగల మనోవాంచలనెల్ల
 తుదముట్టంబదివి కర్ణకుహరంబులచేత స్పృహించి నిష్ఠరంగవార్ధి సమ
 ధైర్య కై వల్యసంభోగ బ్రహ్మానంద సుఖమునుభవించకదగు. ఇదియు
 నుంగాక యింకొక దృష్టాంతముగలదు. శ్రీమహాభారత శాంతిపర్వం
 బున శ్వేతదీప్వవాసియుగు (నారాయణుడు) నారదునకు ఉపదేశించిన
 తత్త్వమార్గంబెట్లన. ఓనారదా? ఏకాంత భక్తిదప్ప యితరమార్గము
 లతో నన్ను దర్శింపంజాలరు. నీవు యేకాంత భక్తిచేతనే నన్ను జూడం
 గలిగితివి అహంకారములేనందున నాదర్శనమబ్బె నని నారాయణుండు
 జెప్పి నీవు కోరెను పరమును గోరుము యిచ్చెదననెను. నారదుండు ఓ
 దేవా మీదర్శనమునకంటే నాకు వేరే కోర్కెలేదనెను. ఆ నారదమహా
 ముని అభిప్రాయము నెరింగి నారాయణుండు (ఆత్మ) ఆకాశాది పంచ
 భూతములు నశించిననునశించదు. యింద్రియములకగుపడదు. మూడు
 గుణములలో సాత్వికముతో గూడియుండును. సకలమునకు ఆధారమై
 నదియగును. మరియు (ఆత్మ) సర్వసాక్షిగా పుట్టుక లేనిదిగా నిష్క
 శంకముగాయుండి తేత్రజ్ఞుడనిపించుకొనుటచే (వాసుదేవుండనంబును
 ను) బుద్ధిప్రతిఫలిత జీవుండు సంకర్షణుండనంబును. మనస్సు ప్రధ్యు
 మ్ముండనంబును. అహంకారము అనిరుద్ధం డనంబును. ఈచెప్పం
 బు సర్వరూపములన్నియు నామయములై యున్నవి. యిరువదినాల్గు
 తత్త్వములకు అధిపతియగు నిరువదియైదవవాడు తేత్రజ్ఞుండు ఆతేత్ర
 జ్ఞుడను నేనేనని తెలిసికొనుము నాకంటె అన్యమైనది కొంచమైననులేదు.
 ఏకాంతభక్తిచే నేయాత్మను నెరుగునో నాయాత్మయగు వాసుదేవుడను
 నేనేయని యెరుగుటచే మేలుగల్గుచుండును. పంచభూతసర్వరూప రక్తాది
 సప్తధాతువులకంటె అన్యముగా దేహములేదు. అట్టి సప్తధాతు మయ
 ముగు దేహమందు జీవుడుండనియడల యేవిషయములయందు దేహము

ప్రవేశించంజాలదు. జీవుడు శరీరమును భిన్నముగా జూడందగు. అట్లు జూచువానికి నా స్వరూపదర్శనమగును. భక్తిచేత సన్నాశ్రయించివాడు సన్నేహిందంగలడు. అట్టివానికి మోక్షమిచ్చెదను. మరియు ఓనారదా? సూర్యుడును వాయువును వశువును రుద్ర బ్రహ్మ మొదలగు దేవతలును నాల్గువేదములును యిత్యాదులన్నియు నాస్వరూపములే యగును ఆయావిభాతిచేత గౌరవములను బొందుచుండెదరు. బ్రహ్మను సృష్టించి సకల వ్యవహారములు ఆధీనపరచి నిర్వికారుడనై యున్నాను. జనులకుమోక్షసిద్ధికిని సాక్షి నై ఒక్కొక్కకాలమందు జగత్తుకు మేలుకై జన్మములెత్తి భూభారమును మోస్తుచుండును. నేను పూర్వము సరనారాయణులను రెండురూపములు ఋషిస్వభావముతోనున్నా కృష్ణావతారుడనై కేళివిలాసుండుగాను, కంసుడు కాలయవనుడు సరక భాణుండు మొదలగు దుర్మార్గులనుంజంపితి. భాణాసురునిరక్షించుటకై శివుండు నేనాసమేతుడై వచ్చిన జయించితి. భాణాసురునవమానించితి యింతకు ముందు మత్స్యకూర్మ వరాహరూపుండనై అన్ని వేదముల దేవతలకై మేలుజేసియున్నాను. నాచరిత్రము వినగోరెదవేని అద్భుతమై యుండును. కాబట్టి నీవునాయందు (మానసభక్తిపూర్వకంబుగా) ఏకాంతమున సన్నేహ్యానించిజూచుచుండినప్రత్యక్షమగుచుండుచుండెప్పి శ్వేతదీప్తపురుషులను నారదునకుజూపి ఓనారదా? ఈపురుషులు ఏకాంతకులనబడును. వీరునాస్వరూపము (ధ్యానము)జేయుచుందురు యిఖనునీవిక్కడనుండరాదు. గనుక నీవు (బదరికాశ్రమమునకు) వెళ్లుమని సెలవిచ్చె నంతట నా నారదమునీంద్యండు పరమానందభరితుండై బదరికాశ్రమమునకువెళ్లి, సరనారాయణ ఋషులనుజూచి సమస్కరించె ఆఋషులను సేవించి నారదమునీంద్రుండు సకల మునులకు (శ్రీమన్నారాయణమూర్తి) జెలిపిన సాంఖ్యరూపమగువాక్యామృతములంజెప్పి అందరినికృతార్థులుగాజేయుచుండె. కాబట్టి భక్తిపూర్వకముగా శ్రీమన్నారాయణమూర్తిని సదా ధ్యానమందుచుకొని విష్ణుసాయుజ్య మందుచుండమని భీష్ములవారు

ధర్మరాజుకు దెలిపిరి.. కాబట్టి యీరహస్యమైన నారాయణోపదేశముః
 వినినను చదివినను అట్టివారికి దీక్షాయుక్త. లక్ష్మీయు సంపదయు
 ఆరోగ్యమును గల్గుచుంటయే గాక సదా మనోస్మయ
 బ్రహ్మాండ సుఖ మనుభవించెదరు గావుత.

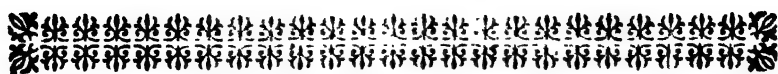
కవి కృదిమోక్ష పదవిసూపును ।

చెదరిని హింసమతినివ్రాచు చేతురుపుణ్యం ।

బిదివిల బదివిస వారికి ।

బరలగుగ మోగిసద్ధి ఫలమగుచుండుకొని

ఓం.

శ్రీశారదాంబాయనమః.

2. జీవేశ్వరి సంయోగము.

— ❧ సర్వేశ్వరి ప్రార్థనము. ❧ —

క॥ శ్రీకాంతు నిర్గుణాత్మయే, శ్రీకరమని నేదశాస్త్ర సిద్ధాంతంబై ।
లోకమున వెలయుగావున, నేకాలతుక హృదయమగు నెఁపుగ నెఁపుక॥

— ❧ సుస్వతిదేవి ప్రార్థనము. ❧ —

క॥ వాణిఁ వీణాపుష్పకపాణిఁ, బరమేష్ఠిరాణి బాలితథ క్షత్రేణిఁ ।
మాద్యద్భ్రమరీవేణిఁ, వినుతింతుమదిని వినుననిజ్ఞప్తిఁ॥

— ❧ గణపతి ప్రార్థనము. ❧ —

క॥ శ్రీగణనాథ శుభాంగుని, యోగిజనధ్యానగమ్యు న్మూర్జితకరుణా ।
సాగరు మ్రొక్కెదగావ్యము, బాగుగ నెరవేయులను బ్రబలుటకొరకై ॥

క॥ పదివేలవందనంబులు, కుదురుగ నేపలిపిగురున కొసగితికరుణా ।
హృదయుపగై కొని, యదిలించక దెలుపగంటి నచలంబెడలోక॥

క॥ జీవనమష్టితనుత్రిత, నూనస్థాత్రితయములకు నఖిలాత్మకమా ।
యావిప్రాణవిరాట్పురు, మానకిసాక్షియై పరమాత్ముండొప్పుక॥

తా. ఈశ్వరునియొక్క స్థూల సూక్ష్మకారణ దేహములకును, వ్యష్టిస్థూల దేహాభిమానులయిన యనేక విశ్వముగూడి (విరాట్టు) వ్యష్టిస్థూల దేహాభిమానులయిన యనేక తైజసముగూడి (హిరణ్యగర్భుడు) వ్యష్టికారణ దేహాభిమానులగు ప్రాజ్ఞులు అనేకులుగూడి అవ్యాకృతుడుగాన వీనికిని (పరబ్రహ్మము) సాక్షియై ప్రకాశించుచుండును.

కందార్థము.

జీవుడవిద్యకుఁబోడ్పడి సేవకులై యింద్రియముల చేష్టకుఁబోనై ।
భావింపకనేవింపక కావరమునకిల్చిషంబు గావించునయ్య॥ యున్ముత్తుడై

జీవించునయ్య. భావాభావములందు భావింపరానియా కేవలమూర్తిని గీర్తించజ్జే. దేవగురుడని తెలియజాలక దేహదేహముశాశ్వతంబను భావపరమగు బ్రహ్మమెఱుగక పామరుండై పుట్టచావులు గావించు నయ్య. యున్మత్తుడై జీవించునయ్య.

తా. జీవుడు కావరమువల్ల గుండ్రయములకులోబడి పాపపు కార్యములు చేయుచుండును. దేహము శాశ్వతంబని పరబ్రహ్మమును మదియందుదలచి (పరిపూర్ణమందక) యున్మత్తుడై చెడిపోవుచున్నాడు.

కందార్థము.

నీరక్షిరములై కృత జేరెను క్రియనెరిగినీవు జీవేశ్వరులన్ । నేరని యెంచకమహిలో నారాధనజేయనొడరు మవసానమందు॥ చిన్మాత్రుడై శివమూనిపొందు॥ మవిరతజ్ఞునితో నంతరంగముజేరి చవిగాని బయలంది చలి నెలుంగుజేరు పవనరేచక పూరికములను బట్టినొక్కెడు కుంభకంబున గలియుచుండుము హంసమదిలో కాంతయజ్ఞము బ్రహ్మమయమగు ననసానమందు॥ చిన్మాత్రుడై శివమూనిపొందు॥

తా. నీరుచాలుగలియునీతిగా జీవేశ్వరులను అంతరంగంబున వేరేర్పొజూచి యేకమగునట్లు భ్యానించి వాయువు చెదరక యుండునట్లు బంధించిన గలియుచుండును. అట్టినిలకడ అవసానమందు గలసినట్లుచేయుట మనస్సులయించును. అట్టియమే శివజీవులకై కృంబని చెప్పంబడును.

క॥ పరిపూర్ణ హంసరూపులు, మరిమరిపరిశివునిగూడి మనమునశింపన్ ।

ధరదనులచెంతజేరిక, స్థిరరూపముగలియుచుండ్రు స్వేశ్వగనవుడు॥

తా. శివునిలో జీవునిజేర్చడి యోగులు సదామనస్సును శివుని యందుజేర్చి లోకమునుమరుచుట సాధారణముగా అభ్యాసించుదురు.

వి. సత్పురుషులై నయోగులు జీవేశ్వరుల స్థూలసూక్ష్మకారణ శరీరములనున్నూ కారణ కార్యోపాధులగు మాయయును అవిద్యనుపరిత్యజింపగానే జీవుడు ఈశ్వరుడును ప్రకాశింపకపోవుటచేత బ్రహ్మ

పై తన్యము ముఖ్యమైనదిగానున్న భాగింపరానిదిగానున్న తనకం
ట యితరములేనిదై సంయోగము పొందుచుండును.

క॥ భావాభావములొనగు, భావమే హంసత్వమరయ బడయుమువడినీ!

భావములొ వెలికుంభక, జీవసమగూ నిత్యసుఖము జెందగవచ్చు॥

తా. భావాభావములను హంసధ్యానముచే కుంభించి నిత్యసు
ఖమును అందవచ్చునని తాత్పర్యము.

వి. పరమశివుడు (పంచభూతములు) జ్ఞానేంద్రియములు కర్మేం
ద్రియములు మనోహంకారబుద్ధి ప్రకృతులు శబ్దాది పంచకము ఇచ్ఛా
ద్వేషసుఖదుఃఖములు చేరెడికూటముకు (ద్రవ్యయై) నశించనివాడై మా
యాజీవులకు అంటక సచ్చిదానందపై తన్య (హంసరూపమై) ప్రకాశిం
చుట కుంభకములొనందవగును. అజ్ఞానులకు ఆకాశమునల్లగాను, త్రాసు
సాముగాను, దారువుపురుషుడుగాను, ఎండమావులువుదకముగాను, ము
త్యవుచిప్పలు వెండిగాను, తోచెడిరీతి చక్కగా పరిశీలించిన భ్రాంతిచేత
గల్గింపబడినవి. అబద్ధములై దోచునట్లు (ప్రత్యగాత్మ) పరబ్రహ్మ
మయ్యును జీవరూపముగా దోచునట్టిది జ్ఞానము తెలిసికొనిన యోగిం
ద్రులకు జీవరూపమై క్యమై పరిపూర్ణ స్వరూప పరబ్రహ్మమై ప్రకాశిం
చుచుండును.

క॥ జీవేశ్వరులొకటేయని, భావించిగురూపదేశ బంధురమగుయా ।

నావను వహించినిర్గుణ, భావమున భవాబ్ధిదాట భద్రతగల్గు॥

తా. గురూపదేశమను నావచే నిర్గుణభావమును పొందిన జనన
మరణ ప్రవాహమును సముద్రముదాటుటకు భద్రముగా నిర్గుణభావమం
దుచుండును.

క॥ అంగము జీవునికీరవగు, లింగము జీవాంశమెరుక లెక్కించినచో ।

లింగాంగంబులు రెండును, సంగంబగుబయలునంకు సమముగ నెదలో॥

తా. జీవునికిదేహము యిరవుగానున్నది. లింగముపరమాత్మమే
జీవాంశమెరుకయై యుండుట ధ్యానమున రెండుచేరిపోయి బయలుగుట
యే శివజీవులకై క్యంబని మదిలో నెఱుంగనగును.

కందార్థము.

సగుణంబులలోని జగములు యగణితముగ బెరుగుచుండు యావరణంబై । సగుణం బమరుటజీవుని దగులును లోకంబులెలమి తలపోయుమయ్య॥ నిర్గుణచర్య నిలద్రొక్కుమయ్య॥ యెలమితోడుత నీవు యేకాంతమమరగ తలకొనిపూర్ణమా తావరమందుము తొలుతనేర్చిన విద్య మర్మముతోంగలించుము నిన్ను మరతువు వలివెలుంగున జేరియుండెడి వర్తమానమగోచరంబని తలపోయుమయ్య॥ నిర్గుణచర్య నిలద్రొక్కుమయ్య॥

తా. సగుణమందు జీవునికి లోకావరణము దగులుచుండును. నిర్గుణధ్యానమందు పరిపూర్ణమై చంద్రకాంతిలో తన్మయమంది సొక్కుట జీవేశ్వరై క్యము అట్టి యనుభవమును అట్టిదిట్టిదని చెప్పరానిదై యుండునని భావము.

— { శ్రీ మహాభారతంబున శాంతిపర్వంబున
భీష్ముడు ధర్మరాజుకు జెప్పిన కథాసంగ్రహము.
జాజలి తులాధారుల సంవాదము. } —

ఓధర్మరాజా! జాజలియనెను ముని చలించని తపోనిష్ఠయందు కూర్చొనియుండె అట్లుండగా జాజలి శిరస్సుమీద పిచ్చికలు గూసుపెట్టుకొని వసించుచుండె. కొన్నాళ్లకు ఆడు పిచ్చుక గ్రుడ్లుపెట్టి పిల్లలు చేసె. కుటుంభము వృద్ధియాయె అవి ఆహారార్థము బయిట సంచరించుచు వచ్చుచుండె. అట్టి పిచ్చికల సంతానమునందు ఆజాజలి కృపగలవాడై ఆపిచ్చికల నెల్లగొట్టక తన నెత్తినయుండు గూడును భంగపరచక వర్తించుచుండె. యిట్లుండి తానొకనాడు తనలో తాను యుండు నట్టి నియమమును దలంచి తానె మెచ్చుకొనుచు ఆనందంబుగానుండె అట్టి సమయంబున ఆకాశవాణి ఓజాజలి నీలో నియమమును మెచ్చుకొనుచున్నావుగదా, తులారారుడను కోమటివాడు నీయంతటి వాడగును. గనుకనిన్ను నీవేమెచ్చుకొనరాదని ఆకాశవాణి అద్భుతముగ బలికె

అపలుకు జాజలి విని భయపడి ఆతులాధారుని చూడదలచె ఆతులా
ధారుడు కాశీపట్టణమందున్నాడని మునిల ఆకాశవాణిబలికె అంతట
జాజలి మునీశ్వరుండు మార్కసిన్యగుణముగలిగి ఆ కాశీపట్టణముజేరి వ్యా
పారముజేయుచుండు కోమలేయగు తులాధారుని జూచె, ఆతులాదా
రుడు జాజలిమునీశ్వరునకు లిగుమర్యాదచేసి యిట్లనియె. ఓమహాత్మా!
నీశీరస్సుయందు విచ్చి కలుగునుబట్టి నిశ్చించి యుండగా నీవు మనోవి
కారములేక యెట్లుపెనున్నవేలితివో అట్టిమహిమయివర్ణించుటకు సాధ్య
ముగాదు. అనుచుండగా నామజలిమహా ఆశ్చర్యపడి ములాదారునితో
నిట్లనియె. ఓతులాదారువా నీవు వ్యాపారముచుండుని యేధర్మముచేత
నీకీర్తి దివ్యభోధగలిగినవో చెప్పుమని యడుగగా తులాధారుం డిట్ల
నియె. ఓజాజలిమునీంద్రా నేను పదార్థములనుకొనుచు అమ్ముచు వం
చనలేక ప్రవర్తించుచున్నాను. మోసముచేయక వచ్చెడి లాభమును
అనుభవించుచుందును. నాకు లాభము సిద్ధించినను సిద్ధించకపోయినను
మనోవికారములేక ప్రవర్తించెదను. నామగన్న మట్టియందును బంగా
రమందును నిందాస్త్రములు కలుగునప్పుడును సమముగా నుంచుదును.
ప్రాణులను కష్టపెట్టుటయును నే నన్ను పొగచుకొనుటయునులేదు. సకల
భూతములయందును దయగలిగియుండును. పరులకు భయము కలిగిం
చను. నేనుపరులవలన భయపడక సమర్థుడనై యుండెదను. సాత్వికగు
ణముచేత మనోయజ్ఞము చేయుచుందును. విషయభోగములును కీర్తి
యు కలుగవలెనని అపేక్షించక యుండును. యెవరికై నను మేలుచేసిన
యడల యింతమేలుచేసితివని బుద్ధిబోదలచకయుండును. నాకుచూచెడి
వస్తువును కావలెనని కోరను దేహేంద్రియములు నావని అభిమానము
పడను. వస్తువులపై కోరికెనుగాని అవివద్దసగాని నా మనస్సున యెప్పు
టికిని భ్రమయుంచను. యీచెప్పినవిషయములన్నియు నిశ్చయము నేను
జగత్తును విచిత్రముగా జూచుచుందును. గనుక మనస్సు యేవిషయము
లలోచిక్కుపర్చుటలేదు. అను తులాదారుడుమాటలువిని జాజలిమునీం

ద్రుండిట్లనియె. ఓతులాదారుడా! యజ్ఞ తపస్సులు పరమధర్మంబులు అని శాస్త్రాగమములలో చెప్పబడియున్నవి అట్టివిసీపువొకటైనను జెప్పలేదు. అనియేమనియమగగామునీంద్రుండు తులాదారుండిట్లని జెప్పందొడంగె. ఓజాజలి మునీంద్రా! అహంకారముతో గూఢుని అపేక్షచేత తపస్సు చేసినయడల నాతపస్సునందు లోభగుణము స్వాభావికమై యుండును. ఫలాపేక్షచేత జేయుచుండెడి యజ్ఞ ములయందును లోభగుణముకద్దు. అట్టితపోయజ్ఞ ములు దేవతలు మెచ్చుకొనరు. అట్టితపస్సును యజ్ఞ ములు చేసినవారలు ఇహపరలోకములు దిరుగుచుండురు. అట్లు తిరుగుట కీడే యగును మేలులేదు. సర్వదా తృప్తి గలిగియుండెడి జ్ఞానయజ్ఞ మువలన దేవతలు తృప్తిజెందుదురు. వారు తృప్తులై న నాశములేదు. ఆనందముగ ల్లుచు. అని తులాదారుండు చెప్పినవిని జాజలిమునీంద్రుం డిట్లనియె. ఓతులాదారుడా! నీవు కర్మము విడుచుటకు కారణము చెప్పుమనగా ఓ బ్రాహ్మణమునీంద్రా! జాజలీ కర్మములయందాశక్తిగలిగి ధర్మమునకు స్నేహితుడై యున్నచు ధర్మఫలముయిష్టములేని నిష్టచేత కర్మఫలము బొందక నిర్మలుడై క్రియాశూన్య రూపమగు (శివజ్ఞైక్య) బ్రహ్మనంద సిద్ధిపొందవచ్చు ఆత్మయనెడి పుణ్యతీర్థమును యెరిగిన పుణ్యాత్ముడు తీర్థయాత్రలు పుణ్యపర్యటములు పుణ్యనదులు తనయందేగలిగియుండును. అట్టి నుజ్జాని (జీవేశ్వరైక్యముపొంది) తిరుగా జన్మమునకురాను. అని చెప్పి నేను పెద్దలవలనవినిన ప్రకారమంతయుజెప్పితి యీమార్గము మంచిదో మంచిదికాదో మనమిద్దరము పెద్దలవల్ల తెల్చుకొని అనుమానము పోగొట్టుకొందము అనిచెప్పి తిరుగాతులాధారుండు జాజలి మునీంద్రుని లోనిట్లనియె. ఓ మునీంద్రా నీశిరస్సునందు గూఢు పెట్టుకొని నివసించి యుండెడి పిచ్చికలకు నీవుతండ్రివలె కాపాడుచుంటివిగదా అట్టిపిచ్చికలు యిప్పుడునీవెంటవచ్చి ఆకాశమందున్నవి. ఆపిచ్చికలనుజూచి పిలువమనగాఅపిచ్చికలు దెగ్గెరుకరాక ఆకాశమందేనిలచియుండి ఆమునీంద్రునిలో నిట్లనియె. ఓబ్రాహ్మణుడా! జాజలీ మేము ధర్మదేవతదగ్గిరయుండెడి భటు

లము ఆధర్మ దేవత పంపించగా నిన్ను పరీక్షించుటకువచ్చి శిష్యునందు గూఢపెట్టుకొని నివసించియుంటిమి. మాత్సర్యముగల నీమనస్సునందు విరోధస్వభావము వికారముగల బుద్ధియు పుట్టును. అట్టిదుర్గణములు హింసించుటకు చారిజూపును. గనుక తపస్సంపన్నులగువారు మాత్సర్య గుణమును విడచినయడల మేలుగలుగును. మాత్సర్యగుణము ధర్మము నకు హాని దెచ్చును. ధర్మమునశించిన కీడుతోడ్పడును నేర్పరులగువారలు మాత్సర్యమును విడువవలయును. శ్రద్ధతో సాత్వికగుణ మవలంబించిన జ్ఞానముగలిగి శుభము గలిగించును. శ్రద్ధతోచేయని తపోయజ్ఞములు దేవతలు నిరాకరింతురు. శ్రద్ధతోజేసిన సంగీకరింతురు. శ్రద్ధయనెఱి ధన సంపద మంచివాక్కుయొక్క మాధుర్యతయు, మంచి మనస్సును కలుగ జేయును. శ్రద్ధ జీనాత్మ పరమాత్మలకు సంయోగమొనరించును. అని పిచ్చికలు చెప్పగా తులాధారుండు జాజిలిమునీతో నిట్లనియె.

ఓబ్రాహ్మణుడా! జాజిలిమునీంద్రా? బ్రహ్మగీతలను వాక్యములు గలవు, అవి చెప్పెదవినుము. యజ్ఞము చేయునపుడు శ్రద్ధగలిగియుండి పరిశుద్ధిలేకయున్నను పరిశుద్ధిగలిగి శ్రద్ధలేకయున్నను రెండు సమానమే యగును(శ్రద్ధగలవాడు గొప్పవాండ్రలో శ్రేష్ఠుడు) అతనియన్నముముఖ్యముగా భుజించవలెనని సకల దేవతలువినుచుండగా బ్రహ్మజెప్పె మరియు ధనము వడ్డికియిచ్చి ఆధనమును భుజించుచు దానము చేయని లోభియగువాడు సారహీనుడగును (వేదవేత్తతో) సమానముగాడని దేవతలుజెప్పిరి. అప్పుడు యజ్ఞ మందు దానముచేసెడివాడు శ్రేష్ఠుడనిచెప్పిరి. దానగుణము శ్రద్ధ లేనివానికికలుగదు. యిట్లు బ్రహ్మదేవతలకుజెప్పియున్నాడు. కాబట్టి నీవు శ్రద్ధగలిగి నిర్మలుడగు పుణ్యాత్ముండవుగమ్ము. నే జెప్పిన మాటలునమ్ము సామెతన దేహము కనుమరూపముచేత విడిపించుటకు నేర్చియున్నట్లు శ్రద్ధగలవాడు తనసాపమును విడుచుటకు సమర్థుడగును. గనుక శ్రద్ధధరించినవాడవుగమ్ము ఓమహాత్మా! జాజిలీ శ్రద్ధయగు గుణముగల మనస్సునందు మాత్సర్యము కుచ్చితగుణములు బుట్టవు అనగా

జాజలి తెలివిదెచ్చుకొని తులాధారునితో నిట్లనియె. నేను మునులవల్ల వేదాంతమార్గము వినినందున నామనస్సునను త్సర్వగుణములు శాంతముకలుగకపోయె యిప్పుడు సీవాక్యములవల్ల తెలియవచ్చినది యిఖ నుశాంతిమరిగియుండెదననగా తులాధారుండు సంతోషించి యిట్లనియె.

ఓబ్రాహ్మణుడా! జాజలి (ముప్పించి) తమతమవర్ణాశ్రమ ధర్మములను తగిన కర్మ చేయుచుండిత మేలుకలుగును. కర్మ సన్యాసయోగముచేయుచు శ్రద్ధగలిగియుండవలెను. అనిచెప్పగా (జాజలి) విని సంతోషచిత్తుడై నెట్లెదలనిచెప్పి వెల్లె. తులాధారుండు తన కులధర్మమగు వర్తకము చేసుకొనుచు యిహపరసౌఖ్యములుబాంది అభివృద్ధిగలిగి తన బ్రహ్మజ్ఞాన గుహక్రీడగిలి జీవబ్రహ్మల (కైక్యము) శ్రద్ధతోజేసి పరమాత్మ స్వరూప దర్శనమందు నోలలాడుచుండెనని భీష్ముడుజెప్పిన ధర్మరాజువిని సంతోషించె యీహాపరి తులాధారులకథను వినిగోరెడి వారు సదాబ్రహ్మ విజ్ఞాన చిత్తురసాధను వృత్తితో శ్రద్ధగలిగి సదానందమందుచుండెదరుగాని.

శ్లో॥ జీవన్ముక్తి స్తుతీ ద్వీద్యాన్ పూర్వోవాధి గుణాన్ స్త్యజేత్ ।

సనచ్చిదాది ధర్మత్వా ద్భేజే ద్భ్రమరకీటవత్ ॥

తా. స్థూల సూక్ష్మాది శరీరములు సత్యాది గుణములును పరిత్యజించిన సుజ్ఞానమే జీవబ్రహ్మలకు ఆనందలీలావిలాసంబగు సంయోగమందించుచుండు.

కందార్పము.

సకల చరాచరమంతయు ప్రకటితముగ మిధ్యజేసి పదపడినీలో ।
వికటంబు లేక మెలగుము సకలేశుని గాంచుటదియే సాయుజ్యమగురా॥
గజబిజిలేని ధ్యేయముగదరా॥ మాయకు వెలియైన మహనియ్య తేజము
బాయనిచూట్కిలో బయలందిపొందుట! కాయమనియెడుపంజరంబున
ఖం బ్రహ్మం పక్షిగన్గొని వాయు వశమగు కుంభకంబున వాలలాడుచు
బయలుజేరుట । సాయుజ్యమగురా॥ గజబిజిలేని ధ్యేయముగదరా॥

తా. చరాచరమంతయు తనలోమఱచి యీశ్వరసంయోగియగుట సాయుజ్యము, దేహపంజరములోనున్న హంసనుకుంభించి తన్మయమందుటే సాయుజ్యముగా నెఱుంగనగును.

శ్రుతి॥ క్రియా నాశాద్భవేత్ చింతానాశో స్వాద్వాసనా ఓయః వాసనాపః ఓయోమోక్ష స్సజీవన్ముక్తి రివ్యతే॥

తా. సకల వ్యాపారములు నశించి యెడల చింతలేకుండును. చింతలేకుండుటవలన వాసనాత్రయము నశించును. అట్లునశించుటే జీవన్ముక్తి యనఁబడును.

క॥ ఇది శివజీవులకై కృప, బిది చిత్సుక సాధనంబు నిహపరమిచ్ఛుఁ ।
గురురుగ చిత్కళలంటును, పదిలంబుగశివునియందుపనుపడజేసుఁ॥

గీ॥ సర్వగీతార్థ తత్త్వ ప్రసంగమిదియు ।

విన్న వ్రాసిన జదివిన విగతపాప ।

కర్తులై నిత్యమగుముక్తి గాంతురెపుడు ।

రమ్యగుణభోగి సరసింహ రాజయోగి॥

ఈ జీవేశ్వర సంయోగ రహస్యమును నిష్కర్మగా మఱస్సులో గమనించి సంయోగమంది అఖండానంద సుఖముగను చుండెదగుగాత.

క॥ ఆనందోద్వలయున్నది, నేనై సంగతులువిడచి నెగడుచునెంచు ।

నేనన్నేయెడనెఱుగక, నేనిన్నెఱుగినిదెప్రజ్ఞ నిలద్రొక్కవలె॥

క॥ రాదదికలలోగన్నది, లేదది దృశ్యంబుయెఱక లేనిదిగంబుల్ ।

కాదది యెఱిగినబయలై, పోదదిప్రజ్ఞానమయము పొందినతోడ॥

క॥ బయలందెచావుపుట్టుక, బయలందెపెరిగితఱుగు భావములెల్ల ।

బయలందెదగజ్జాలము, బయలునగను నిష్కళంక భావంబెపుడు॥

ఓం.

శ్రీ గణేశాయనమః.

౧. అనుభవసాక్షాత్కారము.

— శ్రీ సర్వేశ్వరుని ప్రార్థనము. —

క॥ శ్రీశుండాదిగ దేవత, లాశక్ వినుతిండు శివు విలాసముమదిలో ।
నాశించినుధాంబుధిసం, కాశుండగునట్టియభవుఁ గాంచెదనవుడు॥

— శ్రీ వినాయక స్తోత్రము. —

క॥ శ్రీకరముగ నిర్విఘ్నము, చేకొనియెద విఘ్నపతిని చింతిలిపిదప ।
ప్రాకటముగ సుజ్ఞానవి, వేకము ప్రచురింపబుద్ధి వితమరినై తి॥

— శ్రీ సరస్వతి స్తోత్రము. —

క॥ శ్రీవాణి సజునిరాణిని, వావిరి వాగ్జుంభాణంబు వరికవిత్తోక్తుల్ ।
పావీణ్యమూనిబలికెడు, శ్రోవను వసిగొనుటకేను లొలుతనుతింతు॥

క॥ శ్రీమద్దిగంబ రేశగురు, నావ్విమికి వందనముచేసి చర్చితజ్ఞానం ।
బాముష్మిక శివజీవుల, కోమగునై క్యంబుజెప్పి నొలయగజేతు॥

— { శ్రీ మహాభారతంబునంగల శాంతిపర్వంబున
భీష్ముండు ధర్మరాజునకు
శుకబ్రహ్మ పుట్టుకను తెలియం జేయుట. } —

ఓధర్మరాజా! మేరుపర్వతమునందు కర్ణికారమనెడి ఒకవనమున
పార్వతీ పరిమేశ్వరులు కేళీ విలాసంబుగా ప్రథమగణములతో గూడి
యున్నప్పుడు వేదవ్యాసమునీంద్రుండు పుత్రసంతానముకై ఆవనమునకు
వెల్లి యోగబలముచే తపస్సుజేసి శివునిమెప్పించి ప్రత్యక్షమైన శివునికి
నమస్కరించి (పృథివి దలమగ్ని వాయురాకాశముల) తో సమానమ
గుపుత్రుని నాకీర్తనముని యడిగెను. అట్లే యిచ్చినానని శివుడు వాగ్దాన
మొసంగి అదృశ్యుండయ్యె. పిమ్మట వ్యాసుండు అగ్ని హోత్రునికొరకు

అడవిలోవుడకలుజేర్చుకొనుచుండగా (ఘృతాచి) అనునొక అశ్వరస్త్రీ
 వ్యాసునకుకనబడె. దానిజూచినతోడనే (కామముగలిగె) ఆఘృతాచి
 వ్యాసులవారిఅభిప్రాయమెరింగి కపటముగా (చిలుక)రూపంబై యుండె.
 ఆస్త్రీ కనువడక పోయినప్పుడు ధైర్యముగా విరహముతోనుండి వుడక
 లు జేర్చుకొనుచుండె నావ్యాసులకు కామవిరహాగ్ని బాధితుండై నంతు
 న ఆమోహపాశంబుచే యింద్రియస్కలనమై ఆవుడకలపైబారె అంత
 టవ్యాసుండు నిర్వికారమగు చిత్తముచే సమిదలుచేర్చి ఆశుకముమీద
 జ్ఞప్తియుండుటవలన వ్యాసునితో సమానుడగు (శుకుండు) ఆసమిధల
 లో అగ్ని హోత్రునినలెప్రకాశించుచుండె నంత ఆకాశమున గంగాదే
 వి స్త్రీరూపధారియైవచ్చి ఆశుకునకు మంగళ స్నానము చేయించినతో
 డనే ఆకాశమునుండి శుకునిముందర కృష్ణాజివమున్నూ కఙ్ఠయుక్రిందపడె
 , దేవతలు వాద్యములు మ్రోగించిరి. దేవతాస్త్రీలు సంగీతస్వర్యములు
 జేసిరి. హాశ్వర్యముగా పుచ్చనర్జునులుగురిసె ఇంద్రాదిదేవతలు అక్క
 డికివచ్చిరి పార్వతీ పరమేశ్వరులున్ను వచ్చిరి. శుకునకు ఉపనయనము
 శివుడు చేయించె దేవేంద్రుండు ప్రకాశమానంబగు కమండలం బొసంగె
 యెప్పటికి నశింపని వస్త్రములు దేవతులొసంగిరి శుకుడుపుట్టినతోడనే
 వేదంబులు శుకుని బుద్ధియందు ప్రవేశించియుండె ఆశుకుండు బృహస్ప
 తిని ఆచార్యునిగాగోరె క్రమేణ బృహస్పతి చదివించగా నకలవేదములు
 తర్కవ్యాకరణాది వేదాంగములు ధర్మశాస్త్రములు రాజనీతి మొదలగు
 నవి నకలవిద్యలు అభ్యసించుచు వ్రతచర్యలు నడుపుకొనుచు స్వర్గమం
 దుండెడి దేవతలు పూజించువాడై ప్రకాశించుచు (శుకుడు) బాలులతో
 నాట్లాడుకొనుచు ఆత్మవిచారణ జేయం బూనక స్నేహితులతో నాడు
 చుండె అట్టి తన కొమారుని వ్యాసమునీంద్రుండుజూచి సాంఖ్యయోగ
 శాస్త్రములుపదేశించి అహంకారమమకారములంబోగొట్టె గనుక శుకు
 నకు జ్ఞానోదయమాయె బ్రహ్మచర్య వాసప్రథగృహస్థములనెడి మూఢా
 శ్రమములయందు యిష్టములేనివాడై మోక్షసూర్గమును దెలుపుమని

వ్యాసులవారినియడిగెను. వ్యాసులవారు ఓ పుత్రా? మోక్షమునెరిగిన విదేహదేశంబున (జనకమహారాజు) గల డతని వద్దికి నీవతివినయ గౌరవములతోవెల్లి దెల్చుకోవలెననెను. నీవు ఆకాశమార్గమున వెళ్లకూడదు. పాదచారియై మిథిలాపురపట్టణముచకు వెల్లి మునులచే పొగడబడుచుండు జనకమహారాజునువేడిన నతండు (మోక్షమార్గమును) నీకుయెరింగించగలను. (ఆ జనకజమహారాజు) దేవతలచేత పొగడంబడువాడగును అని చెప్పి కొమారుని ప్రయాణముచేసె నాశుకుండు మేరుపర్వతము మొదలగు అనేక నదులు వనములు నానావిధ దేశములు దాటి కష్టముతో మిథిలానగరపు ప్రాకార ద్వారప్రదేశముజేరె అచ్చటి ద్వారపాలకులు లోపలికి వెళ్లుటకు అడ్డగించిరి. అడ్డగించినను శాంతచిత్తముతో మాటలాడక నిలచియుండె ఆ ద్వారపాలకులు మానముగానుండు శుకులవారినిజూచి భయకంపితులై జనకమహారాజునకు జెప్పిరి. వారిమాటలు జనకుండు నమ్మక తనమంత్రినిసంపె ఆమంత్రి (నిశ్చలుడై) యుంటజూచి రాజుగారికి దెలిపిన నతండు భక్తివినయములతో సకలమంత్రి పండితులతో తానే నెత్తిమీద నీటిపాత్రనుంచుకొని తెచ్చి శుకులవారినిజూచి అతిప్రీతితోపూజించి భక్తితో తనగృహమునకు పిలుచకపోయి బంగారుసవరత్నఖచిత్రమైన వీరంబుల కూర్చుండం బెట్టి తాను మంత్రివగై రాలందరును నేలగూర్చుండి అప్పరస్త్రీలవంటివేశ్యలు నాటక పాటక శృంగారములతో నాటలాడుచుంట శుకులవారుజూచి చలించకయుండె పిమ్మట అన్న పానములు చక్కగా జరిపించి ఆదినము నాల్గుజాములు శుకుల హరివద్దనేయుండిరి మృదుమధుర రసోక్తులచే మాటలాడుచుండిరి. ఆది నమంతా యిట్లుగడపి మరునాడు పుదయమున నైననసంధ్యా వందనాదులగు కార్యములు తీర్చుకొని జనకమహారాజు అతివినయంబున శుకులవారితో ఓమహత్తా? మీరు యిక్కడికి రాకారణం బేమియని యడిగె. శుకుండు ఓమహత్తా? నా తండ్రియగు వ్యాసులవారు మోక్షమార్గమును మీవద్ద గ్రహించమని, పంపగా వచ్చితిని గాన బ్రాహ్మ

ఊండు చేయదగిన దెద్దియో దేనివలన మోక్షము పొందవచ్చునో తెలుపవేయనగా నా జనకమహారాజు మిక్కిలిసంతోషచిత్తుడై మోక్ష మార్గముపదేశించ దొడంగె నెట్లన. ఓ మహాత్మా? శుకమునీంద్రా? బ్రాహ్మణుండు ఉపసయనము చేసికొని బ్రహ్మ చర్య శ్రమమందుండి వేదాభ్యాసముజేసి వివాహము జేసికొనందగు సిమ్మటసంతానము గలిగినతోడ యజ్ఞముజేసి దేవపితృ అతిథుల పూజించి అగ్నిహోత్రము తోగూడా వానప్రస్థాశ్రమమును జరిపి సన్న్యసించి కాషాయము మొదలగు సన్యాస చిహ్నములు ధరించి అగ్నిహోత్రమును ఆత్మయంగే గల్పించుకొని సకల కామక్రోధాదులను విడిచి పరమశాంతుడై బ్రహ్మజ్ఞానమువలన పరబ్రహ్మ ప్రాప్తిని బొందిన స్వలోక పూజ్యుండగునని చెప్పగా నాశుకమహామునివిని ఓరాజేంద్రా? జ్ఞానముపుట్టినపైన మూడాశ్రమములు జరుపవలెనా, బ్రహ్మ తత్త్వజ్ఞానముగలిగినను పైఆశ్రమములుజరుపవలెనో జరుపకూడదోయనెను సంగతి వేదములలోవున్నదో లేదో ఆవిషయములజెప్పి మోక్షమార్గమును దెలిపి నాకు గల సంశయములను దీర్చుమని యడుగగా నా జనకమహారాజు శుకమునీంద్రునితో జెప్పందొడంగె. ఓ శుకమునీంద్రా? శాస్త్రముయొక్క అర్థము తెలుసుకొనుట. (పరోక్షజ్ఞానము) అట్టి జ్ఞానమువలన విచారణజేసి బ్రహ్మము నేనేయని యెరుగుట (అపరోక్షజ్ఞానము) ఈ యపరోక్షజ్ఞానమే విజ్ఞానమనంబును. యీరెండును మోక్షమునకు సాధనములు యివిగురునివలన సంపాదించుకొని మోక్షమార్గముచూచినవాడు సాధనముల విడిపించుకొనును. పూర్వము మనులు లోకము చెడుననేతలంపుచే పుణ్యకర్మలు నశించకుండునట్లు నాల్గుఆశ్రమములను దృఢపఱచి యివిచక్కగాపూర్తి ఐతే మోక్షముకు మార్గమనిచెప్పియున్నారు. ఒకానొక పుణ్యాత్ముడు అనేక జన్మసంస్కారములలో పరిపక్వమైనట్టి పుణ్యాత్మునకు ప్రారంభాశ్రమందే జ్ఞానోదయమగును. సాత్వికగుణనిష్ఠచే తమోగుణ రజోగుణముల స్వాధీనముచు మాన్ముకొనవలయును. అట్టి సాత్విక నిష్ఠగలవాడు

ఆత్మన్వహాపమును చూడంగలడు. అట్టితనఆత్మను తానేచూచుటయే మోక్షముపొందుట. ఓశుకుడా? యయాతి వాక్యములుగలవు చెప్పెద వినుము. ఆత్మయందు ప్రకాశమగు జ్యోతియున్నది. (అజ్యోతిని) సమాధినిష్ఠుడగు ముని జూపంగలడు. తన వలన పరులకు భయముగలిగించియోగి మోక్షమును చూడంగలడు. నిరాపేక్షుడైన యోగియగు వాడు పరబ్రహ్మమునుపొందును. మనోవికారములు లేక యుండెనువాడు చూడంగలడు. తాబేలుచందంబున యేసంకటములు వచ్చినను తనలో తానై యుండెనువాడు మోక్షమును బొందంగలడని యయాతి చెప్పి యున్నాడు. ఓ శుకమహామునిశ్రేష్ఠా? ఈ చెప్పబడిన జ్ఞాన వివేకమార్గములన్నియు, నీయందుగలిగియున్నవి మీతండ్రియొక్కప్రవల్ల నాకు సిద్ధించిన జ్ఞానమును నేజెప్పియున్న యీ విషయములకంటె అధికమయిన నిష్ప్రపంచక జ్ఞానము నీయందధికముగా వెల్లుచుండుట నేనుగ నుచున్నాడను నీకుబాల్యదశయందే సిద్ధించుటచూడగా నీకు జ్ఞానవిజ్ఞానములురెండును, సమగ్రముగా, నుండుటయేమోక్షము నీకుగల దృఢ జ్ఞానమువల్ల పరోక్షఅపరోక్షములు యికను అభ్యసింపుము. మరియును నీవు మోక్షమునుపొందుటకు తగినదివ్యజ్ఞానివై యున్నావు. యేవిధమయిన లోపములు నీయందుగానను కాబట్టి సకలసంశయములు, విడిపించుము, నీవుచూచిన స్థానము, శాశ్వతమగు పరమాత్మ పదమగును, ఇట్లు శుకులవారు జనకమహారాజుగారివద్ద మోక్షమార్గమును తెలుసుకొని సంశయములు విడిచి పరమశాంతుడై తనలో తానే చూచుకొనూచు ఆకాశమార్గమందున హిమవత్పర్వతమువద్ద యుండెడి తనతండ్రి వద్దికివెళ్లెను, అక్కడివారందరు సంతోషించిరి. (అట్టి హిమవత్పర్వతంజున) శివుండు ఒంటికాలిలో అనేక సంవత్సరములు తపస్సుచేసి, శ్రీతనంతానముకొరకు శ్రీకృష్ణుండు తపస్సుచేసి, మరియుకుమారస్వామి తపస్సుచేసి అధిక తేజస్సుపొందె, అనేక దేవతలు తపోయాగాదిక్రియలుచేసి మెప్పువడిసిరి. ఆహిమవంతునికూతురగు పార్వతిదేవిని, శివుండు

•వివాహము చేసికొనియె, అట్టి మహాద్భుత క్రియలుగల పర్వతమున వ్యాసమునీంద్రుని ఆశ్రమమున తనరూపము సూర్యునివలె ప్రకాశమై యుండునప్పుడు, తన శిష్యులు చుట్టూ వేదపారాయణులై యుండునప్పుడు శుకుల వారు తండ్రిపాదములపై బడి, నమస్కరించినతోడనే వ్యాసమునీంద్రుండు సంతనమంది, దూరదేశముపోయినవచ్చిన కొమారుని జూచి, పరమానందంబున జనకమహారాజునకును కొమారునికిని జరిగిన వృత్తాంతంబడిగె. ఆసంగతులు యావత్తును కొడుకునల్ల వినిన పిమ్మట తన శిష్యులతోకూడా వేదములు చదువుచుండునట్లు శుకునకు జెప్పి. అట్లే శుకుండు వేదముచదువుచుండెను. ఒకశిష్యుండు వ్యాసులవారితో ఓదేవా! శుకుడు మొదలగు మా అయిదుగురికంటే నితరులకు మాతో సమానవిద్యను జెప్పకుండవలెనని మాకు వరంబొసంగ మనగా పక్షపాతములేని వ్యాసమునీంద్రుండు ఓ శిష్యులారా? భక్తిగల బ్రాహ్మణులకు వేదము లన్నియు చెప్పిన యడల నట్టి ఉపాధ్యాయునకు బ్రహ్మలోకము అరిచేత యున్నదనెడి వాక్యము మీరు చదివినవలెదా యనగా వారు నొకరి మొకమొకరు జూచుకొని నవ్వియిట్లనిరి. ఓదేవా! మాయిష్ట ప్రకారము మీరు ఆవరమివ్వని యెడల యీపర్వతముదిగి మేము నెల్లము తమ కృపారసమును భూమియందుతిరిగి యజ్ఞములుచేయుచుండు అనిరి. అందుకు వ్యాసులవారు మీరు నావద్దికే వచ్చినప్పుడే యీమాట చెప్పకపోతిరి యిప్పుడు మిమ్ముల యిక్కడనుంచి పోనివ్వను మీకు అనేకకోరికలు గలిగియున్నవి. గాన మీఅభిప్రాయముకు తగిన వరమడిగితిరి. యిట్టిపోకలు వదలమనగానే శిష్యులు ముందుగా వేదములమీదంబడిరి. వారినిలేవనెత్తి ఓశిష్యులారా? మాయిష్ట ప్రకారము చేసి కార్యముచేసినను పొరబాటులేక చేయుచుండుమనెను. యీమాటకుతోకములయందు మాయిష్టమైన చోటున యుండుననెను. దేశదేశములు తిరుగుచు యజ్ఞములుచేయుచుచు శిష్యులతోతానుఆశ్రమమందుండునప్పుడు (నారదమహాముని) ఆశ్రమమునకువచ్చి వ్యాసునితోనట్లనియె.

ఓవ్యాసమునీంద్రా? మీ ఆశ్రమమునందు (వేదఘోషము) వినబడలేదని యడిగెను. అందుకు శిష్యులు యిక్కడ లేరని చెప్పగా సీకొమారుడు న్ను మీరున్న వేదము చదువగూడదా యనగా వారిద్దరు వేదములు చదువ నారంభించిరి. ఆఘోషము గొప్ప భయంకరమైదోచె అప్పుడు అధ్యయనముచేయు కాలముకాదని చాలించిరి. అప్పుడు కొట్టుచుండగా గాలిని శుకుండుజూచి తండ్రితో యీగొప్పగాలి యెక్కడిదని అనుగగా వ్యాసుండు జెప్పందొడంగె. ఓ శుకా? యేమగుదు (అదితిదేవికి) పుట్టిన వారు సమాన ప్రపంచ వాయువు దేవులు వారిచే వర్షము కురియును కురువ కుండుటయును గలుగును. వీ కానొకనాడు విష్ణుని శాసనము వేగముచే ఆయేమ నాయువులు అపరిమితమగు చెడుగాలిపుట్టును అట్టివేగమైనగాలి పర్వతమం దిప్పుడున్నది. యీగాలిలో చదివిన కీమవచ్చును. అని చెప్పచుండగా గాలి శాంతించె గనుక వేదముచదువుమని వ్యాసుండు సీకొమారునికి మంచి గంగాన్నానమునకు వెళ్లె. అంతట శుకుండు వేదము చదువుచుండగా నారదమహాముని విని మిచ్చి నీకు మేలు చేసెదనని నీ యిష్టమిచ్చెయూ చెప్పమనగా నాశుకుండ్రిట్లనియె. ఓమహాత్మా? మనుష్యు లోకింబున మేలు గలిగించు విషయమును జెప్పుమనెను అందుకు నారదమునీంద్రుండు ప్రార్థన (సనత్కుసూయసు) తనకు చెప్పిన వాక్యములు కొన్ని చెప్పదమినుమని చెప్పిందొడంగె. ఓ శుకమునీంద్రా! తపస్సు కంటెను నాత్మిక గుణముకంటెను (క్షానమే) సుఖము అట్టిజ్ఞానమే మోక్షమనిచ్చును. ఆత్మనుభాసించవలెను. మనోవికారములడంచవలెను అనిగా ఓ నారదమునీంద్రా? మీరు చెప్పితి వాక్యమృతమువలన నా మనోవాగ్ధి సశించి కృతార్థుడ నైతిని అట్టి యోగసిద్ధిని పొంది సూర్యుని అనుగ్రహము పొంది సకల సంకల్పమును దిగ్విమంగదను. అని నమస్కరించి తండ్రివద్దకివెళ్లి సమస్కరించి తననిశ్చయ తలంపును జెప్పె. నాశుకుని విశ్వాసమునకు ఆశ్చర్యపడి పరమానందమును బొంది యుండు తండ్రినిజూచి ప్రదక్షిణము తిరిగి వెళ్లుటకు ఉత్సాహముగలిగి

యుండె. అట్టి శుకుని వ్యాసుడుచూచి ఓ పుత్రా? నీవు నానేత్రములకు
సంతోషముకలిగించుచుంటివి. అయ్యయో నెల్లెవ్వడు నిలువుము అచగా
తండ్రియందు స్నేహముంచక సంశయము లేనివాడై నిర్మలబుద్ధితో
వెల్లె. సిద్ధులు యోగాభ్యాసముచేయుటకు దగిన కైలాసపర్వత శిఖర
మునకు నెల్లి తూర్పుముఖముగా కూర్చుండి పుమయోగముచేత పాద
ములు మొదలగు శరీరముయొక్క అనయవములను క్రమక్రమముగా
ఆత్మధారణముజేసి. అంతట సూర్యుడుదయించగా కాళ్లు చేతులను
విడిచిన తపస్సుచేత సూర్యుని ఆశ్రయించి విషయంహిమకు సర్వా
త్యవ్వహాపమకు పరిబ్రహ్మమును స్మరించి శ్రేష్టమగు యోగక్రమము
నుబొందె అక్కడికి నారదుండురాగా నీకృపవలన యోగసిద్ధినిపొంది
మోక్షమునుజూచితి వెల్లెదననిచెప్పి నిర్మలమగు యోగమహిమవల్ల
గరుత్మాంతునివలె ఆకాశమున కెగిరిపోయె అట్లు సాయ్యుడి శుకునిజూచి
సిద్ధసాధ్యులునుమునులునుజూచి ఆశ్చర్యమునొందిరి. యింత బాల్యదశ
లో యీశుకున కిట్టి యోగసిద్ధి పొందెనుగదా యనిరి. యీసంగతి
వ్యాసుండువిని శుకుని వెన్నంటిరాగా శుకుండు యోగబలముచే నెద్ద
శ్యుండ్లై ఆయర్ణ్యమందు కనుపడెడి మృగ పక్షి పర్వతాదులంజూచి
మీరునాతండ్రియగు వ్యాసమునీంద్రుండు నాపేరుపెట్టి పిలుచునప్పుడు
ఓహోయని పలుకవలయును సుమీ. అచగా, అవి అట్లే పలుకుదమని
చెప్పినవి అంతట శుకులవారు సర్వదజ్ఞస్తమోగ్గుణముల మ్రింగి పుత్రుర
దిక్కునకు వెళ్లుచుండగా నొకమహాపర్వతముయొక్క రెండుశృంగములు
శుకునకు అడ్డపడినవి. శుకుండు యోగబలిమిని వెళ్లుచుండగా అతనిదే
హము తగిలి తునకలై విడిగిపోయినవి. అది దేవతలుజూచి పుష్పవర్ష
ము గురిపించిరి. అనేకవిధముల ఆశుకమహామునిని దేవతలుస్తుతించిరి.
అట్టి సమయమునందు ఆకాశగంగలో స్నానము జేయుచుండు అప్పర
స్త్రీలు దినమొలలతో స్నానముజేయుచుండిరి. శుకునిజూచి సిగ్గుపడక
నిర్వికారులై యుండి కొమారుని కొరకు వ్యాసమునీంద్రుండు తనయోగ

ఓవ్యాసమునీంద్రా? మీ ఆశ్రమమునందు (వేదఘోషము) వినబడలేదని యడిగెను. అందుకు శిష్యులు యిక్కడ లేరని చెప్పగా నీకొమారుడు న్ను మీరున్న వేదము చదువగూడదా యనగా వారిద్దరు వేదములు చదువ నారంభించిరి. ఆఘోషము గొప్ప భయంకరమైదోచె అప్పుడు అధ్యయనముచేయు కాలముకాదని చాలించిరి. అప్పుడు కొట్టుచుండెడు గాలిని శుకుండుజూచి తండ్రితో యిగొప్పగాలి యెక్కడిదని అనుగగా వ్యాసుండు జెప్పందొడంగె. ఓ శుకా? యేమగురు (అదితిదేవికి) పుట్టిన వారు సమాన ప్రపంచ వాయువు దేవులు వారిచే వర్షము కురియును కురున కుండుటయు గలుగును. వొకానొకనాడు విష్ణుని శాసనము వేగముచే ఆయేమ వాయువులు అపరిమితమగు చెడుగాలిపుట్టును అట్టివేగమైనగాలి పర్వతమం దిప్పుడున్నది. యిగాలిలో చదివిన కీమవచ్చును. అని చెప్పచుండగా గాలి శాంతించె గనుక వేదముచదువుమని వ్యాసుండు నీ కొమారునికొక పుస్తకంబుగొనినామములకువెళ్లె. అంతట శుకుండు వేదము చదువుచుండగా నారదమహాముని విని మెచ్చి నీకు మేలు చేసెదనని నీ యిష్టమిచ్చియూ దేవుమనగా నాశుకుండ్రిట్లనియె. ఓమహాత్మా? మనుష్య లోకంబున మేలు గలిగించు విషయమును జెప్పుమనెను అందుకు నారద ముని. ద్రుండు ప్రార్థము (సనత్కుసూరుడు) తనకుచెప్పిన వాక్యములు కొన్ని చెప్పదమిమని చెప్పందొడంగె. ఓ శుకమునీంద్రా! తపస్సు కంటెను నాత్మిక గణముకంటెను (క్షానమే) సుఖము అట్టిజ్ఞానమే మోక్షమునిచ్చును. ఆత్మనుభూసించవలెను. మనోవికారములడంచవలెను అనుగా ఓ నారదమునీంద్రా? మీరు చెప్పెడి వాక్యమృతమువలన నా మనోవ్యాధి సశించి కృతార్థుడ నైతిని అట్టి యోగసిద్ధిని పొంది సూర్యుని అనుగ్రహము పొంది సకల సంకల్పమును దిగ్విమంగదను. అని నమస్కరించి తండ్రివెట్టికివెల్లి సమస్కరించి తననిశ్చయ తలంపును జెప్పె. నాశుకుని విశ్వాసమునకు ఆశ్చర్యపడి పరమానందమును బొంది యుండు తండ్రినిజూచి ప్రదక్షిణము తిరిగి వెళ్లుటకు ఉత్సాహముగలిగి

యుండె. అట్టి శుకుని వ్యాసుడుచూచి ఓ పుత్రా? నీవు నానేత్రములకు
సంతోషముకలిగించుచుంటివి. అయ్యయోవెల్లవద్దు నిలువుము అచగా
తండ్రియందు స్నేహముంచక సంశయము లేనివాడై నిర్మలబుద్ధిలో
వెల్లె. సిద్ధులు యోగాభ్యాసముచేయుటకు దగిన కైలాసపర్వతి శిఖర
మునకువెళ్లి తూర్పుముఖముగా కూర్చుండి పరమయోగముచేత పాద
ములు మొదలగు శరీరముయొక్క అవయవములను క్రమక్రమముగా
ఆత్మధారణముజేసి. అంతట సూర్యుడుదయించగా కాళ్లు చేతులును
విడిచిన తపస్సుచేత సూర్యుని ఆశ్రయించి విషయరహితమగు సర్వా
త్మస్వరూపమగు పరబ్రహ్మమును స్మరించి శ్రేష్టమగు యోగక్రమము
నుబొందె అక్కడికి నారదుండురాగా నీకృపవలన యోగసిద్ధినిపొంది
మోక్షమునుజూచితి వెల్లెదననిచెప్పి నిర్మలమగు యోగమహిమవల్ల
గరుత్మంతునివలె ఆకాశమున కెగసిపోయె అట్లుపొయ్యెడి శుకునిజూచి
సిద్ధసాధ్యులునుమునులునుజూచి ఆశ్చర్యముకొందిరి. యింక బాల్యదశ
లో యీశుకున కిట్టి యోగసిద్ధి పొందెనుగదా యనిరి. యీసంగతి
వ్యాసుండువిని శుకుని వెన్నంటిరాగా శుకుండు యోగబలముచే చచ్చ
శ్యుండై ఆయరణ్యమందు కనుపడెడి మృగ పక్షి పర్వతాదులంజూచి
మీరునాతండ్రియగు వ్యాసమునీంద్రుడు నాపేరుపెట్టి పిలుచునప్పుడు
ఓహోయని పలుకవలయును సుమీ. అచగా, అవి అట్లే పలుకుదమని
చెప్పినవి అంతట శుకులవారు సర్వరజస్తమోగుణముల మ్రింగి పుత్ర
దిక్కునకువెళ్లుచుండగా నొకమహాపర్వతముయొక్క రెండుశృంగములు
శుకునకు అడ్డపడినవి. శుకుండు యోగబలిమిని వెళ్లుచుండగా అతనిదే
హము తగిలి తునకలై విడిగిపోయినవి. అది దేవతలుజూచి పుష్పవర్ష
ము గురిపించిరి. అనేకవిధముల ఆశుకమహామునిని దేవతలుస్తుతించిరి.
అట్టి సమయమునందు ఆకాశగంగలో స్నానము జేయుచుండు అప్పర
స్త్రీలు దినమొలలతో స్నానముజేయుచుండిరి. శుకునిజూచి సిగ్గుపడక
నిర్వికారులై యుండి కొమారుని కొరకు వ్యాసమునీంద్రుండు తనయోగ

బలంబున కొంగూరుని వెదుకుచువచ్చె శుకుండు వాయుమార్గమునదాటి పోయె (సర్వాత్మస్వరూపుడాయె) ఆవ్యాసులవారినిచూచి ఆవస్తుములులేని అపూరిత్రీలు సిగ్గుచేసున్నారని వ్యాసుండు దివ్యదృష్టిచే కనుక్కొని శుకుని ముక్తదశకు తన అభిమానదశకు సంతోషలజ్జగలవాడై యుండె. ఆపర్వతముమీద నిలిచి ఓశుకుడాయని బిగ్గరిఅరిచి పిలువగా ఓహోయ! మృగప పర్వతములుబలికె అస్పృశు తనకుమారునిమహిమ తెలింపడు చింతాక్రాంతుడై యుండె. అపుడు దేవతలు మునులు సిగ్గుచేసుకొని పురుషులను వేరవ్యాసుని చింతపోగొట్టుటకై దగ్గిరకు వచ్చి సూరిని నిధిబెట్లుగా నీవు తపస్సువలన నన్ను ప్రసన్నపరచు కొని పగచభూత సమాన బలముగల పుత్రునికోరి పుత్రునిబడసి నాప్రభావము వలనను నీతపోమహిమ వలనను (బ్రహ్మతేజోమయుడై) దేవతలకుసాధ్యముకాని పరిమగతినిపొందె. అందుకు నీవుసంతోషించక దుఃఖించుట కారణమేమని యడిగి తిరుగా ఓవ్యాసమునీంద్రా? భూమియు పర్వతసముద్రములు యెంతకాలమువరకు వుండునో అంతకాలము వరకు శుకునికీర్తియు నీకీర్తియు లోకమందు ప్రకాశించుచుండును. అని నిశ్చయించిచెప్పి నీవుపుత్రుని జూడకోరెదవేని శుకుని సమానదేహకాంతి నీనమీప మందెప్పుడునుండును. అట్టి శుకుని దేహచ్ఛాయనుజూచుచుండుము. ఇట్లు నీకువరమిచ్చితినిని అనుగ్రహించి ఆవ్యాసమహామునిని మిక్కిలి సంతోషింపజేసి నేనువెళ్ళెదననిచెప్పి వ్యాసుని తననివాసంబు నకుంబంపి పరమశివుండు కైలాసంబునకు వెళ్ళెనని భీష్ములవారు ధర్మరాజునకుం దెలిపిరి గాన యిట్టిశుక మహామునీంద్రుని వృత్తాంతము మహాశ్రేష్ఠమయినది. ఈయితిహాసము నిర్మలమనస్సుతో చదివినను వినినను ఆయుస్సు విశ్వర్యము కీర్తి పుణ్యగతి పొందెదరుగాత.

నిదేహ కై వల్యస్థితి.

శివభక్తులకు శివసాంకర్యము, శివసామీప్యము, శివసాహృద్యము, శివయోగులకు శివసాయుజ్యము, కలుగును. అట్లే విష్ణుభక్తులకు

విష్ణుసాలోక్య సామీప్య సారూప సాయుజ్యములు గలుగుచుండును.

సత్యసిద్ధికి, సన్యాసయోగసిద్ధికి, శుద్ధసత్వసిద్ధికి, బ్రహ్మచర్య సిద్ధికి, బ్రహ్మలోకము గల్గుచుండును. అర్చారాదిమార్గమున ముక్తిజెందువారికి గలుగుచున్న వైకుంఠకైలాసాది బ్రహ్మలోకములు పునరావృత్తి రహితములై పరమానందంబై యుండుటయే మోక్షమనంబడును. అవి యన్నియు కొంచము కొంచము భేదములుండుటంబట్టి శుద్ధము క్రియనంబడవు. బ్రహ్మలోకమునందు అట్లాముక్తులై నవారలు (బ్రహ్మగానహముక్తి) బ్రహ్మతోగూడా మోక్షముగలుగుచున్నట్లు, అట్టిలోకాది పతియగు బ్రహ్మరూపమునకు విదేహకై వల్యము గలిగినప్పుడు నిర్వికల్ప సిద్ధిగలవారై ముక్తాశ్శులంధరులు పరమామృతాఖ్య ముక్తి భేదబంధ విముక్తులై శుద్ధాద్వైత కేవల సుఖమగ్నులై యుందురని (సిద్ధాంతము) గనుక భగవద్భక్తి పిపీలికామార్గంబై న సగుణోపాసన (సగుణప్రాప్తి) అనంతరము నిర్గుణోపాసనయందు (నిర్గుణప్రాప్తి) యగుచుండు నిట్లు క్రమముక్తి ఫలము వచ్చుచుండును. ఇది భక్తియోగసరణి నిర్వికల్పకయోగసిద్ధియై న కేవల జ్ఞానులకు జీవన్ముక్తి విదేహకై వల్యమే మోక్షమగుచుండును. అజ్ఞానమే బంధము, తన్నివృత్తై మోక్ష మనబడును. అయితేమోక్షము అభావరూపమగునోయని దలచరాదు. మోక్షముజ్ఞానవిషయ తోవోపలక్షిత బ్రహ్మ స్వరూపంబగును (ఓంకార పాదశోభాత్వా నకించిదపి చింతయేత్) ఓంకారావయవములు సృష్టిస్థితసంహార తదభిమాన్వాది బోధకములు, ఓంకారమునకు సర్వవేద వాచకమయిన సగుణ బ్రహ్మ వాచార్థము నిర్గుణ బ్రహ్మము లక్ష్యార్థము గనుక ఓంకారమొక్కటే (సర్వవేదభూః) అని వేదముల పుట్టుక యనంబడును. (ఓంకారము) మంగళాంతార్థమయినదిగా నెన్నుందగును.

శిష్యుని గుణస్థితి.

శ్లో॥ శ్రద్ధావాక్ లభతేజ్ఞానం తత్పరస్సం యతేంద్రియః !

జ్ఞానలభ్యావ పరారశాంతి మచిరేణా ధిగచ్ఛతి॥

అసగా, యథార్థశ్రద్ధ గురువాక్యమునందు నిశ్చలమగు విశ్వా-
సము గలిగియుండవలెను. జగదీశ్వరునియందు నిశ్చలమగు భక్తిగలిగి
యీశ్వరుడే (పరాగతిః) అని దృఢముగా నిశ్చయముగలిగి యుండవ
లెను. ఇంద్రియములను జక్కగా స్వాధీనముచేసికొని యుండవలయును.
ఇంద్రియ మనంబులు స్వాధీనముచేసికొని యీశ్వరునియందు సదా భ-
క్తిగలవాడై గురుభక్తి గురువాక్యములయం దత్యంతాస్తిక్యము గల
వాడయిన శిష్యునకు ఆత్మయందే మహాత్ములు తత్త్వదర్శులై జ్ఞాన
మును దృఢపరుచుచుందురు. అట్టిపుణ్యాత్ముడై స శిష్యునకు జిరకా-
లము మరన నిదిధ్యాససములవలన సపరోక్షజ్ఞానము తనంతాతానే నా-
త్మయందు బుట్టుచుండును. అట్టిపరమభక్తునకు ఆత్మస్వరూపము పూర్ణ
ముగా హృదయమందు ప్రకాశించును. అప్పుడు (అహం బ్రహ్మస్మి)
యను యథార్థజ్ఞానము బుట్టి (బ్రహ్మవేత్తయై) (బ్రహ్మవిద్య) వైష్ణా-
వభవతి) అనునట్లు బ్రహ్మస్వరూపుడే యగుచుండును. అట్టి మహా-
పురుషుడు శరీరధారిగానుండినను ముక్తుడేయగును (జీవన్ముక్తుడనదగి-
యుండును) మాయను జయించిన వాడగును. అతడు గుణాతీతుడై
వర్తించుచుండును. యిట్లు శ్రీకృష్ణుండు గీతాశాస్త్రమందు అర్జునునకు
బోధించియున్నాడు.

(శీతారామాంజనేయమునందు.)

పంచచామరము.

మనంబె స్థూల సూక్ష్మము ల్ప్రమాత్రుమాన మేయముల్ ।

మనంబె కామ రాగ రోష మత్సరాది వృత్తులు ।

నృనంబె సర్వ ధర్మము లృనంబె బంధమోక్షముల్ ।

మనంబె దృశ్యమంతయుఁ గ్రమంబుచే నెఱింగినఁ॥

క॥ మాయా ప్రతిబింబంబును

మాయా ధిష్ఠానపరము మాయయుగూడఁ ।

మాయావిద్యన యీశుండు

మాయకుడగు నతడు బ్రహ్మ మయుడై యుండు॥

మత్తకోకిల. భానుతేజము నాశ్రయించి స్వభావకర్మము లందనీ ।
మానవు ల్విహరించుకై వడి మత్ప్రకాశము నంటిధీ ।
మానసేంద్రియముల్సృష్టీయ సమస్తకార్యములందోగి ।
మానకం జరియించు నెందభి మానపూర్వక వృత్తులగా ॥

పంచచామరము.

అసంగుడైన బ్రహ్మమం దనాదిమాయ లేనిదై ।
ముసుంగుగప్పి నట్లు నిండి మూలకారణాంశమై ।
పాసంగి విశ్వమందుజేరి భూతభూతికాదులై ।
మనంగిబుట్టి జచ్చుచుండు మారులేకనంతటగా ॥

పంచచామరము.

చరాచరంబు లంటిమాయ చౌకళించి ప్రాణులగా ।
ఝరాఝర్క జనన మరణ జూడలంద జూపుచుగా ।
తరాతరంబు సాల్యడంగ తాత్కాలికం దానెయై ।
పరాపరాత్మ నంటనివక బ్రాహ్మచుండు నంతటగా ॥

పంచచామరము.

పురాకృతంబు నంటిమాయ పాసగజేయు వృత్తులగా ।
నిరాపరాధులై మనంబు నిల్చుభక్తి యుక్తిచే ।
గుహక్తీనంటి బుద్ధినొక్కి కుహరమధ్య జేర్చగా ।
గరిష్టమైన ప్రత్యగాత్మ గ్రాలుచుండు నెప్పుడుగా ॥

పంచచామరము.

వరించి బ్రహ్మతత్వదంబు వాలుగంటిచూపులో ।
భరించి త్వం పదార్థసౌజ్ఞ భావమైకృతసిద్ధిగా ।
స్మరించి ప్రత్యగాత్మనంటి స్వప్రకాశచిత్తుడై ।
చరించు బ్రహ్మవిద్యరుండు జైత్రుడై జగంబులగా ॥

పంచచామరము.

సుసంగహృదయ మందిపొంద సూక్ష్మతేజ బ్రహ్మమే ।
ప్రసంగ మంద రాని జిచ్చ ప్రత్యగాత్మలోనిదై ।
యొసంగు సూర్య చంద్రవహ్ను లిచ్చమీరి నప్పుడా ।
యొసంగునందు మాయమాయు నందిపొంది మించినన్॥

పంచచామరము.

చనువుమీర డెందమందు చందమామకాంతిలో ।
మనోవికారము ల్గ్రసించి మహిత తత్త్వ జ్ఞప్తిచే ।
నసర్లు శాంత స్థైర్యమూని నందిపొంది మించగా ।
ననాతన స్వమన్వితంబు స్వప్రకాశ సిద్ధగున్॥

కందార్ధము.

శ్రీగురువాక్యవిశేషము । చేగాకపరానుభూతి । జెందరుమను
జుల । యోగములో గురియగుహృ । త్యాగమునను కోర్కెమీరి ♦
తమమణచమయ్య ♦ నియతాత్ముడై ♦ భ్రమలణచమయ్య ♦ బొమ్మ
ముడిపైజ్ఞప్తి । బూనిగుర్తించెను । విమలనిర్గుణమూని । విజ్ఞాతుడై
యుండు । శమదమాదిక గుణకదంబము । శక్యపడగని నిత్యసుఖమున ।
క్రమమునాతేలాడివలగొని । కాశలంబగు ధ్యానపరమున ♦ తమమణచ
మయ్య ♦ నియతాత్ముడై ♦ భ్రమలణచమయ్య॥

కందార్ధము.

సూటిగను విశ్వరూపము । నాటినమది నెఱిగిచూట్కి । నామా
రుతమున్ । మీటుచుకాటుకపట్టుల । మాటుననాశిఖర మెక్కి ♦ మమ
తవిడద్రొక్కు ♦ దహరాకాశ ♦ క్రమమెఱిగినిక్కు ♦ విమలవిలోకివై ।
విసరించినన్నెంచి । సమగురిదాటుట । సంకల్పశూన్యము । యమనియమ
యోగాదివృత్తుల । యందుజేరక పూర్ణ మునగురి । యమల మవ్యయ
నిర్వికల్పక । మందిమదిలోనిండు ప్రభగని ♦ మమతవిడద్రొక్కు ♦ దహ
రాకాశ ♦ క్రమమెఱిగినిక్కు॥

— ❧ ❧ ❧ ❧ ❧ —

శ్రీకరనికరమా - చిరజీవముక్తి చేసితిమి గోగుటే - శివసాదభక్తి॥
 పాకటంబై యొప్పు - పరమగురూక్తి॥ సోకొనాదీశ - సూక్ష్మానుభక్తి॥
 పూనిన వెంటనే - పురికొనియుక్తి॥ మాంసగురుభక్తి - ముగ్ధిమతే॥
 ధ్యానయోగముబూని - దిర్ఘజీవించి॥ స్వామిభవంబును - స్వర్గము
 నొంది॥ సాధువృత్తినింబి - సంధానమూని॥ వేదవేద్యనుటంచు - విశు
 వకపూని॥ తానగుగురునాజ్ఞ - తగిలిపెట్టెను॥ జ్ఞానోదయంబుచే - జ్ఞప్తి
 కినిరవు॥ సచ్చిత్స్వరూపము - సాధించవలెను॥ మచ్చికముఘలకు -
 మానమేయగును॥ సత్యముబయలని - సన్మాన్గమునును॥ నిత్యనిర్గుణ
 మూని - నిలతురుఘనులు॥ పుట్టుచావులులేని - పూర్వమూహించి॥
 గుట్టుచెదరినపట్టు - గుప్పించిపొంది॥ నియమాత్మబోలుది - నిలిచిప్ర
 తము॥ నయమాత్మబ్రహ్మమై - యందెరుజపము॥ మనసు మారుతదృష్టి -
 మహాతత్త్వజ్ఞప్తి॥ పనుపదబ్రహ్మమయి - ప్రబలుటేత్యుక్తి॥ గురుపాద
 భక్తిచే - గుర్తించవలెను॥ స్థిరమార్గమనిదీని - చింతించవలెను॥ తెలియ
 బోధించెద - తేటగురూక్తి॥ అలవిగాదనరాదు - అంజకభక్తి॥ పొందిన
 మదిలోన - పూజ్యనియెంచి॥ దంధసల్పయు - తార్కానమించి॥ మును
 కొనిపరమాత్మ - మూలముందలచి॥ కనిగ్రుడ్లునిలద్రొక్కి - కాయమున్న
 రచి॥ సత్యసంస్మరణలై - సంభృతియుపము॥ నిత్యనిర్గుణమెన్ని - నిజ
 రూపజపము॥ సద్రూపమునజేర్చి - సమదృష్టినంటి॥ చిద్రూపగమ్యులై -
 చిత్పరమంటి॥ భద్రమావచ్చుక - భావముల్ మరిగి॥ ముద్రలుమంత్ర
 ముల్ - ముక్కునుటెరిగి॥ బోధించిదీసాక్షి - బామముడిసాజ్ఞ॥ శోధిం
 చిలోమించి - సుస్థిరప్రజ్ఞ॥ సహస్రారమునజేర్చి - సమదృష్టిబూని॥ సహ
 పరపాంచలు - నిరతియుమాని॥ పోరుచునాదంబు - పురికొల్పినినుచు॥
 పనిబూనినిశ్చబ్ద - ప్రతిజ్ఞేయుడగుచు॥ బారెచుహంసను - బట్టిరేచించి॥
 పూరించికుంభించి - పురికొనిమించి॥ దక్కంగబూనటే - తస్మయజపము॥
 నిక్కంబుగానాత్మ - నిదిధ్యానతపము॥ హత్తించి మదిపూర్ణ - హంసై

కృత్యమూని॥ పాత్తునయెఱుకను - పోకార్చిపూని॥ తెలియుతెల్వియె తెల్వీ
తేటమాహంస॥ గలియుటసంయోగ-గమనై కృత్యమంస॥ నిర్మలనిజమాప-
నిర్గుణమొదపు॥ సర్వలిపరమాత్మ - మయికృత్యమేయిరపు॥ ఏపుమీరిన
తోడ- ఏకాంతమొదయె॥ చూపునకందని చూసనదియె॥ పోహణలన్ని
యు- పుయిలోనునచట॥ లాహిరిమించిన-లయమందునచట॥ నిండినప
రిపూర్ణ-నిర్మిద్రబూని॥ పండినిండినతోడ-బయలగుదాని॥ యాదిమధ్యాం
తంబు- సందరాదెపును॥ అదికనాదియై- యనువొందదెపును॥ పొందిన
రిచ్చలో-పురడించు మండు॥ సందరాదేరికి-నచలమైయుండు॥ పాలునీరును
జేరి- పక్కమై నట్లు॥ మేలుకీడునురెండు- మెలగియున్నట్లు॥ పడునాలుగు
లోకముల్ - ప్రబలియంతటను॥ యెదురుగానుండుట-యెదుగ రెవ్వరును॥
అజ్ఞానక్రతువుల-కనువొందకుండు॥ సుజ్ఞానబ్రహ్మంబు-సూక్ష్మమైయుండు॥
వాయునశంబున నశముగావదియె॥ బాయనినిష్టలో బయలగునదియె॥
నేత్రోత్ససంబున-నెలకొనబోను॥ యాత్రలలోనై -యనువొందరాదు॥
దేహమున్నురచిన-దేహీకిరెండు॥ మోహముంట్లక-మురియు లేమోక్ష॥ పది
లహాసుజ్ఞాన-పరిత త్త్యమంది॥ పదిరి కెతోజ్ఞా ప్తి-కూర్చిపెంపొంది॥ ధ్యాన
సమాధిలో- తన్మయుండగును॥ పూనియుండెజ్ఞాప్తి - పొందికన్గనుచు॥
చూపులలోమించి- చూచుటమరచి॥ దాపై నయెఱుకను-తగిలితన్మరచి॥
నవ్వుడైకై నల్య-మచలభావంబు॥ యొప్పుచునస్తోక-ముజ్వలాంశంబు॥ ఏదే
దినిజమని- యెరిగించు నెఱుక॥ సాధనలోగాని-సమసిపోదెఱుక॥ నాకమ
నాదయై- యన్నిటనిండు॥ జోకితోపరిమాత్మ- జ్యోతియైయుండు॥ నా
నావిధంబుల- నడయాచుచుండు॥ పూనిస్మరించుట- పూతమగుచుండు॥
జీవాంశపరమయిన - చిద్రంపహ్లామగును॥ భావాన్వితంబైన- బయల
దేయగును॥ సజగంబులునిధ్య - నిజమచలంబు॥ రాజ్ఞులపరమాత్మ-
రక్షితవ్యంబు॥ బట్టబయలయినయా - బ్రహ్మంబు నెంచి॥ గుట్టు చెడర
నిపట్టు - గుప్పించిమించి॥ పట్టుగాదాదశి - పలుకులునమ్మి॥ చిట్టాడి
పూర్ణుడై - చింతలుజమ్మి॥ యుత్తదీబయలనే- యుపలంభమంది॥ పాత్రే

మిలేదనే - పాండికన్పొంది॥ యష్టాక్షరంబుల - ననువుగామరిగి॥ నిష్టలో
 ఘోషశి-నిజమూనుటరిగి॥ విదితయోగాతీత - వేదవేద్యంబు॥ సదయతలో
 మించ - సత్యాస్పదంబు॥ యవిరళబ్రహ్మంబు - యచలమాజ్ఞాప్తి॥ ప్రవరు
 లకందును - ప్రావీణ్యముక్తి॥ యిదియెపోగోప్యంబు - నెరుగ రెవ్వరును॥
 నీదివ్యబోధచే - నిర్గుణమగును॥ వింతలన్నియునున్న - విద్యోగశక్తి॥ పం
 తంబుగానెంచి - పాలించముక్తి॥ సందియమేలేను - సాధనయుక్తి॥ అం
 దిపాండెమరీతి. యచభవముక్తి॥ ముచుకొనిహ్నించి - మూలముగ్గుచును॥
 పనిబూనివ్రాసితి - పరిత్రాణమచుచు॥ వినికనియెరుగని - వెడగులకై న॥
 కనివినియెరిగిన - గతిముఖ్యమైన॥ శివమొదజేసి - సంసీలులజేయు॥ భవ
 హరంబై నట్టి - భవ్యముజ్జేయు॥ భావము మించెడి - బ్రహ్మగుహాక్తి॥
 సేవజేయకగాని - చిక్కదుయుక్తి॥ ధ్యానించువారికి - దర్పణమిదియె॥
 జ్ఞానయోగమునంట - గమకించునిదియె॥ ప్రాలుచూలనిబుద్ధి - పట్టిసా
 ధించి॥ గ్రాలుచుండెడియాత్మ - గతిసొందమించి॥ మరిగినతోడనే - మైమ
 రపుబట్టు॥ యెరిగమరిగినతోడ - యేకమైపట్టు॥ సత్యముతోనెంచి -
 సాధించనగును॥ నిత్యమాముక్తికి - నొవిదేయగును॥ కల్పనయనితోనె -
 గమనించరాదు॥ స్వల్పముగానెంచ - సఖ్యంబుగాను॥ హరిహరబ్రహ్మల -
 కలవిగాదిదియె॥ స్థిరమోక్షసిద్ధికి - శివమొనగునిదియె॥ చరిత్రార్థమని
 దీని - పాలించనగును॥ గురుతరంబుగనాత్మ - గుర్తించవలెను॥ గురుభ
 క్తులై ముక్తి - గుర్తించపోరి॥ యురళించులేనాక్షి - యుచ్చనిదారి॥ కా
 యమునమరచియా - ఖంబ్రహ్మదగిలి॥ నాయురారోగ్యులై - యచల
 ముగ్ధపొంది॥ పరివశ్యులై భువిని - వర్ధిల్లవలెను॥ నిరతిశయూహంద - నిజ
 తత్త్వమిలను॥ మీరివర్ధిల్లురు - మిచుకుసత్యంబు॥ సతతముజదివిన -
 సందర్శనంబు॥ మతిసుఖమోక్షంబు - మనసంబుగల్గు॥ నెందాకరవిచెం
 ద్య - నెందాకనుదధి॥ నెందాకతారలు - నెందాకపృథివి॥ నెందాకనా
 కాళ - నెందాకనధులు॥ నెందాకనీకృతి - యవనియందుండి॥ యను
 వొందజేయును - నాత్మామరక్తి॥ సౌష్ఠవగురుశక్తి - సత్యమాగాత॥

అహం బ్రహ్మస్మి మంత్రోయం జన్మ పాపం వినాశయేత్ ।
అహం బ్రహ్మస్మి మంత్రోయం ఛేదబుద్ధిం వినాశయేత్ । అహం బ్రహ్మస్మి మంత్రోయం కోటిదోషం వినాశయేత్ । అహం బ్రహ్మస్మి మంత్రోయం జ్ఞానానంద ప్రయచ్ఛతి । సర్వమంత్ర సముత్పజ్యః । ఏత స్మంత్రం సమభ్యసేత్ । సద్యో మోక్షమవాప్నోతి నా స్తి సందేహమన్వపి ॥ శ్లో॥ యదానందరూపప్రకాశస్వరూపం, నిరస్తప్రపంచం పరిచ్ఛేదశూన్యం । అహం బ్రహ్మవృత్తైకగమ్యం, తురీయం పరబ్రహ్మనిత్యంతదేహాహమస్మి ॥

అనగా ఏతత్త్వము సుఖాత్మకజ్యోతియై తానై నదో ప్రపంచక లీనమైనదో స్వాతిరిక్త స్వగతభేద రహితమో నేనే పరమాత్మయను మనోవృత్తి యొకటిచేతనే దెలియం దగినదో అట్టి తురీయ మందు పర బ్రహ్మమే నేనై తినని భావము.

వి. అహమనుపదము లక్ష్యార్థము ఆత్మకేనని చెప్పం బడును. బ్రహ్మము అనుపదముకు తనకుతానే పరిపూర్ణముగానుండు పరమాత్మ లక్ష్యార్థము అట్లు సర్వత్రపరిపూర్ణమైయుండు (పరమాత్మయే) నా దేహ మందు జీవనాక్షిగానుండి అహమనితోచుచున్నది గాన (నేనే బ్రహ్మము బ్రహ్మము నేనే) యని అస్మి యనగా నైక్యమును జూపుచున్నదియని యెంచనగు నిది గాక వేదాంత పంచదశిలో (నిర్వికార బ్రహ్మమునకు) నొకస్పృష్టాంతముగల దెట్లన ఒకనాటకశాలయందు దీపము ప్రకాశము వల్ల (సభవారు నాటకులు) ఆటలు పాటలు (విచిత్రములు) కానంబడు చుండును. (ఆప్రకాశముమట్టుకు నిలిపి) సభవారు వెల్లిసతరావృత సాక్షి గా ప్రకాశముమట్టుకు వుండునట్లు (ఆత్మ సాక్షిగా) జాగ్రతస్వప్నములకు అహంకారములకు (ప్రకాశమానంబై) సాక్షిగానుండును కాబట్టి జీవు నకు యేవికారముబొందినను నాక్షియగును. పరమాత్మ నిర్వికారుడుగా సాక్షియై యుండునట్లు ఆత్మ దేహమున నిర్వికారము గానే యున్నట్లు గ్రహించనగును.

మత్తకోకిల. ఉత్తమాయలు పోరుజ్ఞానులు శూరికేచరియింతురా ।

యెత్తుమీదను భూతగుణములు యేకముగ గావింపుచు ॥

సత్తుతో సదసత్తుగలియగ సాధనములకు చక్కనై ।

పొత్తుబడు బ్రహ్మంబులోపల పూర్ణమై నాయందునే ॥

అష్టాక్షరి ఓం సమోనారాయణాయనియును ద్వాదశాక్షరి ఓం సమోభగవతే వాసుదేవాయనియును సంస్కృతములో నుండెడి (అయం వ్యర్థం బాహ్యాకోపీన భవతి) అనగా (ద్వాదశి మంత్రము) తెనుగున (ఉత్తదీ బట్టబయలు యేమిలేదు) అనిబోధించి స్మరించు చుండమనెదరు. అట్లే పంచనశి సంస్కృతంబుననుండెడి (స్వప్నే ప్రతీ యమానాని రూపాణి యథాతథా) అనియును తెనుగున (కలదోచిన శరీరములేలాగో ఆలాగే) యని బోధించి స్మరించు చుండుమనెదరు. అట్లే షోడశాక్షరి సంస్కృతముగొ (మూలాభావ మిదం జ్ఞాత శరీరం కిమునాస్థిహి) అనగా తెనుగున (మూలములేని గుర్రెగే శరీరం యేమి లేదు) అని బోధించి స్మరించుచుండుమనెదరు. వారివారి యిష్టానుసారముగా శిష్యులకుపదేశము చేయుదురు. హంస బీజమంత్రము (ఓం హ్రీం శ్రీం హం సం) అను హంస పంచబీజములను షణ్ముఖముద్రచే ఓంకార ద్వనివినుచు రేచకపూరిత కుంభకములలో సీబీజములను ద్వానించుట హంసబీజాక్షర యోగముగాదెల్పి ధ్యానించి పరవశులై విశే హముక్తి అనగా పరిపూర్ణానందమును బొందుడని వివిధోపాయంబు లచే స్మరింపం జేయుచుందురు. యిందుకు ముఖ్యము మనస్సు బ్రహ్మ సగదము జెందుటే ముక్తిగా గ్రహించనగును.

౧. ఓం మిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ ౨. సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ ।

3. ప్రపంచస్వరూపం బ్రహ్మ ౪ సత్యజ్ఞానమనంతం బ్రహ్మ ।

౫. ఏకమేవాద్వితీయంబ్రహ్మ ౬. ఏకమేవాతత్పరం బ్రహ్మ ।

౭. స్వయంప్రకాశంబ్రహ్మ ౮. అఖండానందాద్వయం బ్రహ్మ ।

౯. ఏకోనారాయణః ౧౦. దేవ ఏకోనారాయణః ।

౧౧. ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ ౧౨. అహంబ్రహ్మస్మి ।

౧౩. అయమాత్మా బ్రహ్మ ౧౪. తత్త్వమశి॥

యిట్లుఅనేక ప్రమాణములచే నిరూపించెడి పరబ్రహ్మస్వరూప ధ్యానమును సద్గురూపదేశంబున నెరింగి సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయ మంది మనస్సును బ్రహ్మమునందు లయింపు జేసుకొనుటయే బ్రహ్మసం దము మోక్షము విదేహము క్రియని గ్రహించందగు.

చ॥ అగునవరోక్ష మాత్ర గతి సంతమెత్తంగి గణించువానికి॥

దిగులెడశాసి ఘనతేజము దెల్పిచేగన్న భక్తుహాక్కరుం ।

హోగిగమతన్నుదానెఱిగి మదియుప్పిన దుఃఖనివృత్తియంతదా ।

మిగులగ సందియంబుడిగి మేలుగనుంగొని యుంటమోక్షమా॥

కందార్థములు.

ఆధారకమలవాసుని । మేధాత్మునివిఘ్నపతిని । మెఘగువ తోడ॥ సాధించితత్పరంబగు । జోధామృతపానమంద ♦ పూజింతు. నివుడు ♦ నిర్దోషుడై ♦ రాజిల్లునెవుడూ ♦ రాజమార్గమూని । రహి మీరకుంభించి । తేజరిల్లగోరి । తెరబయలుజేసుక । భ్రాజితంబగుబ్రహ్మ కళలను । పరివృతంబై ముట్టగోరెడు । తేజమురుగమకించిమన్మయ । తెట్టతెరవగునిట్టనిలువున ♦ పూజింతునివుడు ♦ నిర్దోషుడై ♦ రాజిల్లు నెవుడు॥

శివజీవై క్య రహస్యము । భవహరమైవెలయుచుండు । భద్రద మగుచుక॥ పవనముతోడ్పడిబుద్ధిని । శివపరమగుబయలజేర్చి ♦ సేవి చుచుండు ♦ హృదీవృథిలో భావించుచుండు॥ జీవరత్నంబైన । చిన్మయ మూర్తిని । శైవరత్నమునందు । జేర్చినంభావించు । దోషలోగురిరేచ కంబును । దోడరిపూరకమూనితత్త్వము । భావపరమగు । కుంభకం బున । పట్టువిడకను తన్మయుండై ♦ సేవించుచుండు ♦ హృదీవృథిలో ♦ భావించుచుండు॥

సరజన్మమెత్తినందుకు! గురుశిక్షనుపొందవలెను! కుంభినిలోనఁగ |
గురి గుర్తులేని వారిల | సరయగలేరెందు పరము ♦ సమ్మనామాట ♦
ఇంగితమెరిగి ♦ పొమ్ముయీబాట ♦ రమ్మరమ్మనినేను | రాకపోకలు
మాన్వే | సామ్మనీకిచ్చెద | శుద్ధోహమబ్బును | జమ్మగుణములు నెంచక
నుమరి | చనకియాత్మను జేరనేర్పుచ | నమ్మిలోననిదర్శింపందై | నిరుప
మానంద మయమందెదు ♦ సమ్మనామాట ♦ ఇంగితమెరిగి ♦ పొమ్ము
యీబాట॥

ఏవిద్యలెన్ని నేర్చిన! సీవేదాంతాంతమూల! మెఱుగకయున్నఁగ |
కై వల్యమందనేరదు | జీవునకిదెచిత్పరంబు ♦ జెందగనగురా ♦ నిత్యా
నంద ♦ మందునువినరా ♦ సం దేహములనెల్ల సాధించిశేధించి | పొందు
పడగతత్త్వ | పూరితహృదయుడై | యందు నిందును జూడకనుమరి |
యవగతుండై యుండునెమ్మది | నందిచూట్కిని చూపుచెదరక | నంది
తంభగు తస్యయంబును ♦ జెందగనగురా ♦ నిత్యానంద ♦ మందును
వినరా॥

యోగాభ్యాససమాధిని | బాగుగజపముద్రలంది | భద్రాసను
డై | వేగమెగురువరమంత్రము | సాగించుటమనసుకుదిరి ♦ సమకొను
నయ్యా ♦ శీఘ్రతబుద్ధి ♦ తమమణచునయ్యా ♦ నిమిషమాత్రమీపు |
నిర్గుణజ్ఞప్తిలో | మమకారమునుదృంచి | మైమరచినంతట | సమలమ
వ్యయమప్రమేయమ | నాది బ్రహ్మానందతాండవ | విమలగోచరకరము
గామది | వెలయుమండెడి బ్రహ్మభావము ♦ సమకొనునయ్యా ♦ శీఘ్ర
బుద్ధి ♦ తమమణచునయ్యా॥

దేవుడువేరేగలఁడను | భావముమదినుంచకీపు | ప్రజ్ఞానిధివై |
దేవునిగనకుండినయా | జీవునికిఁజడమువిడచెవియొగ్గివినరా ♦ చిత్పర
మందే | రవములోవినరా ♦ భవబంధములనెల్ల | భంగముగావించి |
గవినినిశ్శబ్దుడై | కళలంటిగణతించు | వ్యవహితండ్ల నాదుబిందువు
వర్జమనికళలంటిదాటగ | శివస్సహం హంసభ్యానము | శ్రీకరంబగు
ప్రణవరవళిని ♦ చెవియొగ్గివినరా ♦ చిత్పరమందే ♦ రవములోవినరా॥

లోపల వెలుపల వెలిగెను । రూపము నీవనుచు నెఱిగి । దూర్ఘిగ
గనియూ । దాపున మాయను ద్రొక్కెను । చూపున పరిపూర్ణమంది ।
జూచేదేమన్న । లోచూట్కిలో । తోచేదేమన్న । యోచనకందని
యాహనుమదిజేర్చి । తోచితోచనియట్టి । తుర్యాతీతమునందు । నీచ
మృతులీ నిజమెఱుంగక । నిచ్చమెచ్చుచు వదరుచుందురు । వాచకాదుల
వల్లగానిది । వాదులకువర్ణింపరానిది । జూచేదేమన్న । లోచూట్కిలో ।
తోచేదేమన్న ॥

సర్వము నీవగుజ్ఞపిలొ । సర్వమునిరిసించిపిదప । సర్వజ్ఞుడవై
సర్వమునీలోమఱచిన । నిర్వాణమె బ్రహ్మపదవి । నెఱయుమోరన్న ।
అంకించినీలో । గురిదాటుమన్న । కరిమొప్పునహస్రార । కమలకందరి
తన । చ్చరితుడై నబ్రహ్మ । సౌహృద్యమునుగోరి । యరముననుగురినిలిపి
తన్నయ । మూహలోనేతలపునిలిపిన । పరమనిర్గుణనిర్వికల్పము । ప్రాక
టంబగు బట్టబయలగు । నెఱయుమోరన్న । అంకించినీలో । గురి
దాటుమన్న ॥

కలలోన గనినసంపద । మెఱుకువలో గాంచునటర । మేదిని
లోన । గలభోగభాగ్యగణములు । జలబుద్ధుడములై చెలంగు ।
జాలిబొందకురా । నిర్గుణమంద । పాలుమాలకురా । వీలుగత్రిపుటిని ।
వీక్షించి । జాటిన । వాలాయముగబ్రహ్మ । వశవర్తుడై దోచు । కీలు
దెలసియుగోలుపోకను । కిటిముట్టుచుబ్రహ్మపదవిని । ఫాలతలమున
పొంతుపడగను । ప్రవర్తుడై పరబయలుజేరెడు । జాలిబొందకురా । నిర్గుణ
మంద । పాలుమాలకురా ॥

కనుమూసి దెరచిజూచి । కనిగానదు యచలమెపుడు । గలరూ
పంబై । వినుచుండియువినకుండును । పనుపడపరతత్త్వమిదియె । బ్రాహ్మ
యధిదుమురా । చిచ్ఛక్తిసంటి । సోకియుండుమురా । యేకమౌలేజము
నిరుగొత్తనివ్వక । చేకొనుమామింట । చిత్రదీపముమాట్కి । నాకమగు
పకటములోపల । నట్టుబడమది గిట్టిబయలగు । దాకు నవమున తత్త్వ

యందై కానేతావగు నిత్యనిలయము ♦ బ్రాహ్మయందుమురా ♦ చిచ్ఛక్తి
నంటి ♦ సోకియుండుమురా॥

పవనంబాదిగగలయా । సవరణపంచకమునెత్తిగి । సాగించినయూ
యువుదెలియుటమార్గము । నవరంధ్రములందుశ్వాస ♦ నవలీలగట్టు ♦
కుంభకమూని ♦ గవిజేరముట్టు । రవిచంద్రమార్గముల్ । రాకపోకలనెన్ని
యవలీలరేచించి । యావలపూరించు । భవహరింబగు కుంభకంబున ।
బ్రహ్మరంధ్రము జేర్చిలక్ష్యము । సవినయంబుగ సాంచభౌతిక । సమ
హితంబగు బట్టబయలున । నవలీలగట్టు ♦ కుంభకమూని ♦ గవి
జేరముట్టు॥

చదివినచిక్క గుగూర్ణము । ముదమున వదరంగశోభి । ముచ్చిలి
యుక్తుల్ పదపడినీలోవెలసెను । సదయుచి సేవించుక్రి ♦ సమకొను
నయ్యా । శివసోహం హం ♦ సమదేనయ్యా ♦ అమలమైచిత్వమై ।
యాద్యంతశూన్యమై । శమదమాదిగుణ । సాంతిబొందినచోటు । ప్ర
ముదితంబగు బట్టబయలది । ప్రకటితైశ్వర్యమచలము । సముగా నా
జ్యోతిలోనగు । శాశ్వతముమది నెన్నుచుండిన ♦ సమకొనునయ్యా ♦
శివసోహం హం ♦ సమదేనయ్యా॥

అసయములోనెయుక్తిగ । గనుగవగీలించితెన్న । గవవలెబ్ర
హ్మం । బసుభవ గమ్యుడవీవై । మనుచుండుము యంతరాత్మ ♦ మస్మ
యమూని ♦ నిర్విషయమా ♦ తస్మయమాని । సన్మార్గవృత్తిహా । సా
రూప్యమగుగురి । యున్ననిలోజూచి । యున్నత్తుడై యుండు । చిచ్ఛయా
కృతిలోనబ్రహ్మము । చెలగిమించెడు చిత్పరంబున । జన్మగుణ నివార
ణంబగు । కైత్రుడై తులకించిలోగొను ♦ మస్మయమూని ♦ నిర్విషయ
మా । తస్మయమాని॥

రాగద్వేషకదంబము । వేగమెబొలియించిమించి । వెలయుము
మది సం । యోగప్రాభవముక్తిని । భోగములందిచ్చుమాను ♦ పుట్టుట
ల్గున్నా ♦ యంతకుమున్నె ♦ గిట్టుటల్గున్నా ♦ దిట్టరివై నీవు । దీక్షిత

ప్రజ్ఞాలో ! పట్టువివేకనాస్తి | ప్రత్యక్షమెన్నము | పుట్టుగిట్టువు లేనిదిదె
 ప | పూర్ణాత్మత్వ నిరామయంబగు | గుణులైమలక బట్టబయిటను |
 యజ్ఞక | నివింపదొడరిన ♦ పుట్టుటొప్పున్నా | యంతకుమున్నె |
 గట్టుటొప్పున్నా ||

అంతా గుణయలు | తత్త్వము నోచరామ | తత్త్వజ్ఞ
 పుట్ట | తత్త్వజ్ఞ నిష్కలచి | ఘనమాగుసచ్చిన్నస్వరూప ♦ గమనమ
 పుట్ట ♦ దిరా గది ♦ మమలమదేరా | గమకిందిహృక్స్వధి | గద్దియ
 పుట్ట పక్కి | పిగలమహాస్కీలా | వివిచిమిమము | క్రమమునప్ప
 కి | కల్మయర్చ్యు | కట్టుముట్టుమట్టమట్ట కుమదబాంధవుకాంతి
 కే ను ♦ కథాస్మృతిచిత్తగిరిబగు ♦ గమనమదేరా ♦ చిదానంద ♦
 మమలమదేరా ||

వేదశ్రవణంబులు | భావములొలిపిజూచి | పరిచయ్యడవై |
 సేవించు ముప్పు సనెమ్మది ♦ గానిచు సమసనుబయలు ♦ గనిమెలగు
 మయ్యా ♦ సంతోషనం ♦ తనగిలుగు య్యా ♦ కినుపాపలెక్కించి |
 కాంతిలోగమకించి | మసలమందుమీపు | మార్కొని యెఱుకను |
 సనాతనమగుబ్రహ్మకలట | సమరసంబుచదాటియవ్వలి | వనితయగు
 నాముక్తికాంతిను | వలచియు పరితిజేసిసాక్క ♦ గనిమెలగుమయ్యా ♦
 సంతోషనం ♦ తనగిలుగుసయ్యా ||

నూటైన నిజస్వరూపము | పాటించి నిరూఢుడిగుచు | భావము
 నందే | సాటించుచుండు మెప్పుచు | తేటగుపరిబయలుజేరి ♦ తెంపుగ
 నుండూ ♦ నిత్యానంద ♦ మింపొందుచుండూ ♦ బంపుమాయెఱుకను |
 పరిపూర్ణమందుచు | నింపగుచుండుచు | నీకేమజగములు | యింపుసాం
 పుల కియ్యకొనకను | యిష్టసిద్ధిని పొందనిక్కుచు | జెంపుజెందగ పరిధ
 విల్లుము | ప్రీతితో పరిబయలు చాకెదు ♦ తెంపుగనుండూ ♦ నిత్యా
 నంద ♦ మింపొందుచుండు ||

మొదటనుదోచినదెఱుకే | తుదజూడగలేనిదెఱుకే | తూటనిదె

ఋకే! పదపదిపూర్ణ స ధిని యిదియదియభావమనురః సంచిక దెఱు
కే! మోహటవి • దృంచిన దెఱుకే! సంచితానికల్మ • సంగతిములనెల్ల |
సంచితముగజూపి యాదించుచుండును కొంచమైన చూచువిడకను! కు
డుపుచుండెడికల్పిరింబుల | సంచకను బయలుంటిసర్వము | నెఱయమర
చిన నిత్యనుభవమని | యెంచిన దెఱుకే • మోహటవి • దృంచిన దెఱుకే॥

ఎఱుకయె | మూడుజగంబులు | యెఱుకయె మరినాడుబిందు |
వెఱుకయెకళలుక | యెఱుకయె జూడగబ్రహ్మము | నెఱగిని పరిపూర్ణ
మందు • యెఱిగేదేమన్నా • కుంభకమూని • మిగిలెనున్నా •
తఱిగొనిజ్ఞప్తి • తమమత్స్య క్తముజేసి | గుఱిదాని వినువీధి | గుర్తించి
మించిన | స్థిరముగా నిస్మరిచియుండెను | చిహ్నంబగు పూర్ణమందుచ
నిరుపమంబగు నిర్వికారము | నిత్యసత్య విరీక్షణంబు • యెఱిగేదేమ
న్నా • కుంభకమూని • మిగిలెనున్నా॥

కంటికిమింటికిమధ్యను | జంటించియు చూపుచిలిసి | జయలు
డవై | యగుటుము తన్మయ బ్రహ్మము | వంటరిగా బయలుజేరు •
వరుస గన్గొనరా • నిత్యానంద • పరిపూర్ణమదిరా • కరవాలమును
బూని | ఖండించి యెఱుకను పరిపూర్తిజెందుట | స్రవ్యక్ష బ్రహ్మము |
కొఱుచుండెడి ముంముంపుచు • కొనిభాస్కర జేజమగుగూ • చిహ్న
ముచుండగ మృత్యుకృతి | చిదఖండారందరమగు • వరుస గన్గొ
నరా • నిత్యానంద • పరిపూర్ణమదిరా॥

బాయకు శివజ్ఞవైకృతము | మాయలటచు బ్రహ్మచంద్ర | మధుక
మనాదుల్ | జేయుము మారముజ్ఞప్తి | మాయలు నియంజెబుట్టి •
మతిపించునయ్య • చిచ్ఛక్తికింజి • గురిగాంచుమయ్యా • మురమున
గురినిల్పు | యుపమునెప్పునిలిపి | పరమపంచాక్షరి | సత్తుంచుమ
ప్పుచు | దురిత జాలమునెల్ల దృంచుచు | దురంతరమగు పదవినిచ్చును |
పరుమనీవై యుండగోరెడి! పదకమేరికి దక్కరానిది • మతిపించునయ్యా •
చిచ్ఛక్తికింజి • గురిగాంచుమయ్యా॥

పచ్చిలములై దోచెను | పచ్చకవు వీణెమీటి | స్వరసన్నతుడై
పచ్చాయలందిపాడగ | పచ్చిహ్నుములగునచట • సంఘటఁగుమన్న •
పొందికమీర • నందుకోరన్నా • సంఘటములనెల్ల | సంయోగమున
రోసి | బిందుబీజమునందు | బిసివోకయుండుము | యెందుజూచినబ్రహ్మ
మయమని | యెన్నుచుండుమఖండతేజము | పొందిపొందకఁ దోచుచుం
డును | పూరకములో కుంభకంబున • సంఘటఁగుమన్నా • పొందిక
మీర • నందుకోరన్నా॥

ముడిపడనారంటికిపై | నడరెనుచక్రంబుజేరి | నాదామృతముఁ |
దడియకచవిగొనియాచి | జ్ఞడముఁ విడనాడగోరు • జన్మమేసున్నా •
లెన్నయమందు • మన్నయుడన్నా • జన్మలెహితమగు | చిన్నయిజ్యో
తిని యున్ననిహోజూచి | యున్నతుడైయుండు | మన్నయంబగుమానివి
నుతుని | మాంకెవ్వఁడు మఱిగియుండుట | జన్మదుఃఖనివారణంబది | జగ
ములెల్లను క్షరేవేయుము • జన్మమేసున్నా • లెన్నయమందు • మన్న
యుడన్నా॥

ప్రజ్ఞానమనెనుజ్ఞప్తిని | సుజ్ఞానపంబుబూని | సూక్ష్మములోనె
యజ్ఞానమడచిందెని | జ్ఞానసమాధియదియె • జితమతివగురా • చిత్ప
రమందే • గతిబ్రహ్మమగురా • వితిమీరుయెఱుకను | మించనివ్యక్తసీపు
మతిలోఁ గ్రొత్తిగ | మహత్త్వమందుము | యురముగా నాయునికిసీ
వగు | యుక్తిలస్సగి యూనిపిమ్మట | పతితపావంబ్రహ్మబయలున | ప్రతి
హతుండై ప్రబలుచుండెను • జితమతివగురా • చిత్పరమందే • గతి
బ్రహ్మమగురా॥

బ్రహ్మై వాహంబనుచును | బ్రహ్మందే ననుచు భేద | భావని
గతమా | బ్రహ్మభాగ్యనము జేయగ | బ్రహ్మాండము మిథ్యయగును • పా
టించిగచరా • నిర్గుణమంది • సాటించవలెరా • బూటకములకొగ్గి |
బూనినగనలేవు | సూటిదప్పనిచూట్కి | సూక్ష్మములోనెంచు | నాటిసె
న్నదిరటనమందును | నానుకాదనిమిన్నకుండెను | కోటిబాహ్మర కళల

మించివ । గుట్టనీవై వెలుగుత త్వము • పాటించినరా • నిర్గుణ
మంది • పాటించవలెరా ।

చింతలులేకనుబయలున । సురలై ననుచూట్కినిలిపి । మాత్మాత్మ
డవై । కొంతతడవెంచిజూచిన । వింతలుచేటొందుబయలే • విలశితా
కాశం • అహమస్తీతి । నిలయప్రకాశం • పలుమారుజ్ఞ ప్తిలో । ప్రత్య
క్షమందెను । తలపునున్నయమూని । దనరారజేయుము । విలయమగు
నజ్ఞానబంధుర । వీక్షకలయికపూర్ణ తత్త్వము । నెల వెలుంగున నివ్వటి
లైను । నిర్మలంబగు బట్టబయలే • విలశితాకాశం • అహమస్తీతి •
నిలయప్రకాశం॥

అయమాత్మాబ్రహ్మంబను । నియమములో చూపునెంటి । నిర్గు
ణివై సక । భయమొందదు గురురాయుని । దయకును సాక్షుండవీవె •
తతిగొనుమయ్యా • నిర్గుణమూని • గురిగనుమయ్యా • సరిలేకవెలు
గొందు । నమదృష్టిబూసుక విరిమించకనుజ్ఞ ప్తి । వెన్నంటిజూచుము ।
తరముగానిది తత్త్వగోస్యము । తన్మయంబగు బ్రహ్మభావము । పరిణ
మించెను బయలులోసల । ప్రబోధింతుగు నిర్గుణత్వము • తతిగొను
మయ్యా • నిర్గుణమూని • గురిగనుమయ్యా॥

• అయమాత్మ బ్రహ్మమెనది । నయముగమదినిలిపిలోన । ననువై
యుండక । భయమెల్ల దీరునున్నది । దయగల గురుశక్తిగూడి • చాకు
చుండుమురా • హృత్పద్యము • సోకియుండుమురా • రాకపోకలులేక ।
రంజిల్లునుమాత్మి । నేకిభావుండవై । యింపొందుచుండుము । నీకునీవై
నిత్యనుఖమున । నిస్తరంగాం బోధిక్త వడి । సోకిమించెను బయలునం
టుము । సొరదిబ్రహ్మానందపూర్ణము • చాకుచుండుమురా • హృత్ప
ద్యము • సోకియుండుమురా॥

లోపల వెలుపలబయలై । యావదలను లేకవెలుగు । నచలం
బదియై । జూపించిజెప్పరానిది । తాపనగుణ శిర్సుఖంబు • తలపోయు
తుమూర్తి • హృద్యమునంటి • కలమెలగుమయ్యా • యిలజన్మబాధల ।

జనముగలపరబయలుదాకిన • మాయలేదన్నా • గుణములడించి • పోయె
గదన్నా॥

తనదూపుదోచనప్పుడు • తనకన్యంబై నజగము • తరుచుగదో
చుకా • తనయాపుజూచినంతట • తనలోసంరావముగాక • తావే బ్రహ్మ
మురా • నిర్గుణివై లే • నీవేనిత్యమురా • జీవభావమందు • చిన్మయ
జ్యోతిని • నేవించి మించిన • చిన్మాత్రమైదోచు • కేవలంబగు చిత్త
శూన్యము • కీలుకొనమది ముట్టినంతట • పావక జావ్సలాంశ కళలటు •
ప్రబలి మహదాకాశ మమరెడి • తావే బ్రహ్మమురా • నిర్గుణివై లే •
నీవేనిత్యమురా॥

అంతర్లక్ష్యవిధంబున • సంతతమును మనసునిలిపి • సాధించిన
చోకా • వింతలడంగును మానస • మింతింతని జెప్పరాదు • యెంచి
చూచుమురా • సమదృష్టిలో • పొంచి గూచుమురా • అంచితముగ
నీలో • నంకించి పరజ్ఞప్తి • పొంచినిన్నని నీవె • పొంగారుచుండిన • సం
చితంబులులేని బయలది • స్వాత్మ తన్మయ కలయికంబున • కొంచమై
నను కుస్తరింపక • కుంభకములో మనసమమరిగ • నెంచిచూచుము
రా • సమదృష్టిలో • పొంచిగూచుమురా॥

సూటియగు దారిదెలియక • సాటింపను దరముగాదు • సత్య
ముమదిలో • చోటెరిగి నిలిపినంతట • కోటిశ్వర తేజమదియె • కూట
మంచనరా • నిర్గుణమూని • వాటమంచనరా • నాటినచోటెరిగి • యా
నుకాదనకీప్ర • కోటికివడిగెత్తి • కుంభించి యుండుము • ధాటిగను పర
బయలుజేరెడి • ధైర్యమును విడనాడ కెప్పుడు • వాటమగు నామగ్ను
చిత్తము • వాగ్మానస గోచరంబడె • కూటమంచనరా • నిర్గుణమూ
ని • వాటమంచనరా॥

అచలంబనగా బ్రహ్మము • యచలంబున మనసులేదు • యమ
లం బదియే • శుచరిత్రం బగుయక్తిని • ప్రచురించెడు యంతరాత్మ •
శ్శాటగన్ధానరా • నిర్భయలయ్యె • చోటబ్రహ్మమురా • బూటకము

లక్ష్మి | బారయకుమెప్పుడు | పాటించి నిన్నుంచి | పరతత్త్వమందుము |
కోటిసూర్యులు కోటిచంద్రులు | కూడివెలిగెడు చిత్తనంబది | మీటి
యాపోజ్యోతిసంకుక | మిన్నకుండెడు నిన్నుదెలసె ♦ భాటగిన్నెనగా ♦
నిర్భయలయ్యె ♦ చోట బ్రహ్మమురా॥

నిద్రను భద్రమ తిగ్గన | తద్రూపము సరిణమించు | తాలిను
తోనా | చిద్రూపము తలపోయగ మద్రూపము నిర్గుణంబు ♦ మాని
తగుణము ♦ చిన్మయమంద ♦ బూనితేవరము ♦ సేనునవనకను | నిర్గు
ణజ్ఞుని | బూని నిన్ననినీలా | పొంగారు చుండుము | తానునేనుత
మము రోయుచు | తత్త్వదర్శన మందిపొందుట | మానరాని మహాధ
నంబది | మానజప జీవేశ్వరై క్యము ♦ మానిత గుణము ♦ చిన్మయ
మంద బూనితేవరము॥

ఉన్ననిరామయతత్త్వము | తిన్ననిహృదయాంతరంగ | వెలివి
కిపైగా | విన్నదిప్రణవముజ్ఞుని | గన్నది పరిపూర్ణమనెడు ♦ ఘనతేజమ
య్యా ♦ నిశ్శబ్దము ♦ గనిమెలగు మయ్యా ♦ కనిగూనిచోటు | గాం
చితోడ్తోడ | విని కనుటలున్ను | విన్నంది మించిన | మనముమన
మున గలియనొక్కెడు | మార్గమందేమొకనిజగురు | మనసమంతుట
చిత్ప్రకాశము | మహితమగు నాస్వప్రకాశము ♦ ఘనతేజమయ్యా ♦
నిశ్శబ్దము ♦ గనిమెలగుమయ్యా॥

ఇదిమోక్ష మార్గసాధన | విదితంబుగ జెప్పినాడ | వీరులచవి
గా | జదివిన వ్రాసిన విన్నను | ముదమొప్పుడు మునుమందు ♦ ముక్తి
జూపించు ♦ సద్గురుపూజ ♦ భక్తిమెప్పించు ♦ యుక్తి మదిలోని |
యాహనురెట్టించె | శక్తివిబుట్టించి సంతుష్టినొందంచు | త్విక్తమమరిగ
యుక్తులెల్లను | తత్త్వరంబగురైక్తిలోగురి | ముక్తితెలివరియూచిజెప్పును |
మోక్షమార్గ దురధిక మంబగు ♦ ముక్తిజూపించు ♦ సద్గురు పూజ ♦
భక్తిమెప్పించు॥

కాశియందు శ్రీశంకరాచార్యులవారికిని శివునికినిజరిగిన సంవాదము.

శ్లో॥ కదాచి చ్ఛంకరాచార్యః కాశీం ప్రతిపురిం యయా

చండాల రూపిణం దృష్ట్వా గచ్ఛగచ్ఛేతి చాబ్రవీత్ |

తాత్పర్యము॥ పరమ కరుణానిధియు భగవంతుండును అయిన

పరమ శివును చండాల వేషధారియై ఒకానొకప్పుడు కాశీపట్టణము వీధి యందు పోవుచుండఁడు శంకరాచార్యుల సమీపమునకు రాగా, శంకరాచార్యులవారు ఆచండాల వేషధారియగు పరమశివునింజూచి ఓరీచండాలుడా దూరముగా ఆవల తొలగిపొమ్మని చెప్పగా వారితో ఆభగవంతుండు ఇట్లనియె.

శ్లో॥ అన్నమయా దన్నమయ మథవాచై తస్యమేవ చైతన్యాత్ ।

యతివర దూరీక ర్థం వాంఛసి కిం బ్రూహి గచ్ఛగచ్ఛేతి॥

తా॥ ఓయి సన్యాసీ! [శ్రుతి॥ సవా - ఏష - పురుషో - రసమయ - ఇతి॥] అనెను శ్రుతివాక్యరీతిగా ఈభూలోకమున అన్ని శరీరములున్న అన్నవికాగములని చెప్పబడుచున్నవి. నీ శరీరమెట్లు అన్నవికారమైనదో, అట్లు నాశరీరమున్న అన్నవికారమైనది, కాబట్టి మన ఇద్దరి శరీరములున్న ఒకటే విధమైనది. ఇట్లుండగా నీదేహముమాత్రము శుచియైనది, నాదేహము అశుచియైనదా? లేక మన యద్వజీ శరీరములున్న శుచియైనవని నీవుబ్రహ్మితివేని నన్ను తొలగిపొమ్మని అట్లు తిరస్కరించుచున్నావు? లేదా నాశరీరము అశుచియంటివా, నీశరీరము కూడా అశుచియై దిగదా? కాబట్టి శరీరమునుబట్టి నన్ను తొలగిపొమ్మని చెప్పబడు ధర్మముకాదు. మఱియుద్దజీశరీరములు అశుద్ధములే నుమా! మఱియు [శ్రుతి॥ ఏకో - దేవః - సర్వభూతేషు - గూఢః । సర్వవ్యాపీ - సర్వ - భూతాంతరాత్మా॥] అనెను శ్రుతివాక్యరీతిగా చైతన్యస్వరూపుడైన స్ర్వాంత్రాత్మ అనేడి పరిబ్రహ్మము పివీలికాది బ్రహ్మదేవునివరకుగల సకల శరీరములందును ఒక్కటే విధముగా సర్వసాక్షిగా వ్యాపించియున్నది. అట్లు సర్వ పరివ్రార్ణముగానుండు ఆ పరిబ్రహ్మము (అచలమైనది) అట్లుగా ఒకచోటునుండి మఱియొక చోటునకు తొలగిపోజాలదు. ఓయి సన్యాసీ! అన్నవికారమైన నాశరీరమును తొలగించుటకు గోరుచున్నావా, లేక నాయాత్మ స్వరూపముగు చైతన్యమును తొలగించుటకు గోరుచున్నావా? ఈప్రశ్నలకు తగిన ఉత్తరమును చెప్పమని యడిగెను. అట్లనగా మనయద్వజీ శరీరములున్న ఒక్కటేగాన, నా శరీరమును బట్టి నన్ను తొలగిపొమ్మనుట నీకు యుక్తము కాదు, మఱియు చైతన్యమో అంతట ఏకరూపమైనదిగాన, నాయా

త్మనుబట్టియైనను నన్ను నీవు తొలగిపొమ్మనుటయు నీకు ధర్మముకాదు అనిచెప్పెను.

శ్లో॥ ప్రత్యగ్యస్తుని చిత్తస్థంగ సహజా నందావ జోధాం బుధౌ ।

విప్రోయం శ్వపచోయమిత్యపి మహాకోయంవిధేదభ్రమః॥

కింగంగాంబుని బింబితేంబరమునా చండాలు వీధీపయః పూరే ।

వాంతరమస్తి కాంచనఘటీ మృత్కుంభయో ర్వాంబరే॥

తా॥ ఓయి సన్యాసీ! [శ్రుతి॥ సత్యంజ్ఞాన-మచంతం - బ్రహ్మ॥ ఆనందో - బ్రహ్మేతి - వ్యూహాత్॥] అనేడి శ్రుతివాక్యరీతిని ప్రత్య గాత్మ అనేడి పరబ్రహ్మము (సత్యం) అంగ సదా - నాశరహితమై నది, — (జ్ఞానం) అంగ ప్రజ్ఞాన స్వరూపమైనది, — (అనంతం) అనగా దేశకాల వస్తు పరిచ్ఛేదముల లేనిది, — (ఆనందం) అనగా నిరతిశయ నిర్విషయ సుఖస్వరూపమైనది, సకల ఉపాధిహితమైనది. అలలులేని మహాసముద్రమువలె నిర్వికల్పమై అఖండపరపూర్ణమైనది అట్టి పరబ్రహ్మమునందు వీడు బ్రాహ్మణుడు నిడు చండాలుడు అనునవి మొదలుగాగల భేదములు ఎక్కడిది. ఏమియు లేదుగదా? మఱియు [శ్రుతి॥ మృత్యోస్స - మృత్యు - మాప్నోతి॥, — యదాహ్యేవై మృతస్తిన్నదర - మంతరం - కురుతే । అధ - తస్య - భయం-భవతి॥] ఇత్యాది శ్రుతివాక్యరీతిగా అట్టి అఖండ పరిపూర్ణ పరబ్రహ్మము నందు ఎవడు భేదమును భావించుచున్నాడో వాడు మృత్యురూపమగు జనన మరణ దుఃఖ సంసార సాగరంబున మునిగి దుఃఖించుచుండును. ఎన్నటి కిని ముక్తిజెందడునుమా! మరియు [శ్రుతి॥ ఏకవేదహి - భూతాత్మా - భూతేభూతేవ్యవస్థితః । ఏకథా బహుతాచైవ దృశ్యతే జలచంద్రవత్॥] అనేడి శ్రుతివాక్యరీతిగా సర్వభూతములయందు వ్యాపించియుండు పర బ్రహ్మమగు ఆత్మయేకమైనను, ఒక్కచంద్రుడే నీళ్ళకుండలందు ప్రతిఫ లించి అనేక జీవములుగా తోచుచున్నాడునుమా! మరియు గంగానదీ జలమునందు ప్రతిబింబించిన సూర్యునకున్ను చండాలునియింటి నీళ్ళ

కుండలో ప్రతిఫలించిన సూర్యునికిన్ని ఈ రెంటికిన్ని భేదములేనట్లు, నీ యంతఃకరణము నందలి ప్రతిబింబముగు జీవునికిన్ని కొంచెమైనను భేదము లేదు సుమా! ఒకవేళ నీయంతఃకరణము శుద్ధమైనది, నాయంతఃకరణము అశుద్ధమైనదిగాన, నీవు శ్రేష్ఠుడవనియును నేను అధముడననియును తలంచితినేని, జలముయొక్క శుద్ధాశుద్ధములు అందు ప్రతిఫలించిన సూర్యునికి లేనట్లు, అంతఃకరణ ధర్మములగు శుద్ధాశుద్ధములు ఆయంతఃకరణమునందలి ప్రతిబింబములగు నీజీవునికిని నాజీవునికిని లేదు గాన, మరయిద్దఱు జీవులకును భేదములేదు సుమా! మఱియు శుద్ధముగు గోమయమును అశుద్ధముగు మార్జాల మలమును, ఈ రెండును మలము వినా వేరుగానట్లు, శుద్ధాంతఃకరణమున్ను అశుద్ధాంతఃకరణమున్ను ఈ రెండును హేయముగు ఒక్క మాయా కార్యములేగాని, వేరుగాదు సుమా! కాబట్టి మరయిద్దఱి అంతఃకరణములకును భేదములేదు సుమా! మఱియు [శ్రుతి॥ చనఘో - ఘటయోగేన - సురాగంధేన - లిప్యతే । తథాశ్మోచాధి సోగేన - తద్ధర్మైర్నైవ - లిప్యతే] అనెడి శ్రుతివాక్యరీతిగా పన్నరుచోసియుండు వెండిచెంబులోను, కల్లుపోసియుండు మట్టి కుండలోను వ్యాపించియుండు ఆకాశమునకు ఆ రెండు కుండలయొక్క సుగంధ దుర్గంధములు అంటక ఆయాకాశము అసంగముగా నుండు నట్లు నీశరీరముందును నాశరీరముందును వ్యాపించియుండు ఆత్మ— [శ్రుతి॥ ఆకాశవత్సర్వ - గతశ్చ - చిత్త్యః॥] అను శ్రుతిరీతిగా ఆకాశమురీతిగా అసంగుడుగాని, మరమిద్దఱి శరీర సంబంధములగు గుణదోషములు ఆయాత్మకు కొంచెమైనను అంటజాలవు. కాబట్టి మరయిద్దఱి అయొక్క అస్మత్ప్రహరమును కొంచెమైనను భేదములేదు సుమా! మఱియు వెండికుండయు నుట్టికుండయు ఈ రెండున్ను ఒక్క పృథివిభూతిమేగాని వేరుగానట్లు, మరలరుపురి దేహములున్న పంచభూత మయమైనదియు అన్నవికార మైనదియుగాని, వేరుగాదు సుమా! [శ్రుతి॥ జాతం - మృత - మిదం దేహం - మాతాపితృ - మలాత్మకం । సుఖదుః

ఖాల - యామేధ్యం - స్పృష్ట్యా - స్నానం - విధీయతే॥ ధాతుబద్ధం - మహారోగం పాపమందిర - మధ్యవం । వికారాకార- విస్తీర్ణం- స్పృష్ట్యా స్నానం - విధీయతే॥ నవద్యోర - మలస్నానం- సదాకాలే- స్వభావజం । దుర్గంధం - దుర్మలోపేతం - స్పృష్ట్యా - స్నానం - విధీయతే॥] అనడి మైత్రేయోపనిషత్తురీతిగా ఓయి సన్యాసే ! ముంయిద్దటి దేహములున్న జననమరణాది షడ్భావవికారములుగలవి, తల్లిదండ్రులశుక్లశోణితముల నెను మలములవలన గలిగినది, సుఖదుఃఖములకు ఆలయమైనది, అశుద్ధమైనది, — సప్తధాతుమయమైనది, - మహారోగములకు ఉనికిపట్టు గానున్నది, పాపములకు పుట్టిల్లుగా నున్నది, అశాశ్వతమైనది, వికార రూపముగలది, సదా సవరింధ్రములయందును మలము కాలుచుండు స్వభావముగలది, సదా దుర్గంధమైనది, మర్మలముతో గూడియుండు నట్టిది, ఇట్టి దేహమే చండాల స్వరూపమైనది, దీనిని అంటరాదు, అంటినయెడల స్నానము చేయవలయునుగా, మనయిరువురి దేహములున్న చండాలస్వరూపము గుటవలన నీకును నాకును ఎంతమాత్రమున్ను

దములేదు. మఱియు [శ్రుతి॥ నచ్యుతో - నరక్తస్య - నమాంసస్య- నచాస్థిః । నజాతి - రాత్మనో - జాతిర్వ్యవహార - ప్రకల్పితా॥] అనడు నిరాలంబోపనిషత్తురీతి చర్మము రక్తము మాంసము ఎముకలు మొదలగువానికన్న జాతియనుచదిలేదు, పుబ్రహ్మమగు ఆత్మకున్న జాతిలేదు, మఱియు పరబ్రహ్మసతిబింబమగు ఉచుచికిన్న జాతిలేదు, జాతియనునది వ్యవహార కల్పితమేగాని, వాస్తవముగాదు, సుమా ! నన్ను ఓరీ చండాలుడా దూరముగా తొలగిసామ్ము అనియెట్లు చెప్పితివి, అయ్యో! నీవు వేదవేదాంతములు తెలిసిన బ్రహ్మజ్ఞానివిగా నుండియు నీకు ఈభ్రాంతి గలుగవచ్చునా? నివ్వసకు చెడుట్లు అంటచట్లు బ్రహ్మజ్ఞానియగు నీకు ఇట్టి భేదభ్రాంతి గలుగరాదు సుమా ! అనియెట్లు చండాల వేషధారియగు పరమశివుడు అభేదజ్ఞానమార్గము బోధించి అదృశ్యుండాయెను. తదనంతరము శ్రీశంకరాచార్యస్వాములవారు అట్లుచండాలవేషముతో

వచ్చినది భగవంతుడని తెలిసి అతనింగానక దుఃఖించి అయ్యో నేను సన్యాసిని నేను బ్రాహ్మణుడను అనెడి వర్ణాశ్రమాభిమానమున్న భేదజ్ఞానమున్న నాకుగలిగియున్నందు వలనగదా భగవంతుడు ఇట్లు చండాలు వేషముతో వచ్చి నాకుబుద్ధిచెప్పి భేదజ్ఞానమునున్న అభిమానమునున్న తొలగించి పోయెను, అనియిట్లు భగవంతుడుగు పరమ శివుని పలుకె అంగుల స్తోత్రముచేసి అది మొదలు తాను వర్ణాశ్రమాది అభిమానములు లేనివారై (సర్వం - ఖల్విదం - బ్రహ్మ॥) అను శ్రుతికీర్తిగా సర్వమును బ్రహ్మముగా భావించుచు ముముక్షువులకు యోగాది సాధనములు లేకనే వర్ణాశ్రమాది అభిమానములు లేనివారగుచు బ్రహ్మైక్యభావము గలిగి సదా ఆత్మానుసంధా ముచుచేసి ముక్తిపొందుటకుగాను, ఇకమీద చెప్పజూపు అయిదుశ్లోకములచేత తమస్వానుభవమును అందరికిని బయలుపఱచుచున్నారు. ఎట్లుగా.

శ్లో॥ జాగ్రత్స్విప్ను సుషుప్తిషు స్ఫుటతరా యా సంవిమజృంభతే |

యాబ్రహ్మాది పిపీలికాంత రసిషు ప్రోతా జగత్సాక్షిని |

సై వాహం సచవృశ్య వస్త్రీతిదృఢజ్ఞాహి యస్యా స్తిచేత్ |

చండాలోస్తు సతు ద్విజోస్తు గురురీత్యేషా మనీషామమ ||

తా॥ జాగ్రత్స్విప్ను సుషుప్తులందు ఏ జ్ఞానస్వరూపమగు ఆత్మ స్పష్టముగా ప్రకాశించుచున్నదో, పిపీలికాది బ్రహ్మపర్యంశము సకల చరాచర శరీరములందు ఎదవ్యాపించి సర్వజగత్తులకు సాక్షిగానున్నదో, అట్టి జ్ఞానస్వరూపమైన ఆత్మయే నేనుగాని, దేహేంద్రియాది దృశ్యములు నేనుగాన నెవ దృఢజ్ఞానము ఎవనికి గలదో, వాచుమాలవాడైనను లేక బ్రాహ్మణుడైనను అతిడే నాకు సద్గురుడు!

శ్లో॥ బ్రహ్మైవాహం మిదిం జగచ్చ సకల చిన్మాత్ర విస్తారితం |

సర్వం చైత దవిద్యయా త్రిగుణయా సేశమ్మయా కల్పితం |

ఇత్థం యస్య దృఢామతి స్సుఖతరే నిత్యేవరే నిర్మలే |

చండాలోస్తు సతు ద్విజోస్తు గురురీత్యేషా మనీషామమ ||

తా॥ ఎవడైతే నచ్చిదానంద నిత్యనిర్మల పరబ్రహ్మమగు ఆత్మ యే నేనని భావించి, దృశ్యమైన ఈజీవేశ్వరాచి భేదప్రపంచమును మాయాకల్పితమనియు మిథ్యాప్రహపమనియు తలంచు చున్నాడో నాను మాలవాడైనను, బ్రాహ్మణుడైనను అతడే నాకునద్గరుడు.

శ్లో॥ శశ్వన్న శ్వర మేవ విశ్వ మఖిలం నిశ్చిత్త వాచాగురో ।

ర్షిత్యం బ్రహ్మచరంతరం విమృశతా నిర్వాజ శాంతాత్మనా ।

భూతం భావిత దుష్కృతం ప్రదహతా సంవిన్యయే పావకే ।

ప్రార్థితాయ సమర్పితం స్వవపు రిత్యేషా మనీషామమ॥

తా॥ ఈ సకల ప్రపంచము మాటమాటికి అనిత్యమైనదని గురు 'వాక్యముచేత నిశ్చయించుకొని, సదా బ్రహ్మనిచారణ చేయుటచేత శుద్ధశాంత మనస్సుగల బ్రహ్మజ్ఞానియొక్క ఆగామిసంచిత కర్మలు జ్ఞానాగ్నిచే నశించుచు, ప్రార్థితకర్మ సూత్రము బ్రహ్మజ్ఞాని తానుఅనుభవించుటవల్లనే నశించును.

శ్లో॥ యాత్రిక్షుర దేవతాభి రహమిత్యంతి స్ఫుటాగ్రహ్యతే ।

యద్భానా హృదయాక్ష దేహవిషయా భాంతిస్వతోచేతనాః ।

తాంబాసై ర్విహితార్కమండలనిభాంస్సూరింసదాభావయత్ ।

యోగీ నిర్వృతచూషోహి గురురిత్యేషా మనీషామమ॥

తా॥ సకలజంతువుల అంతఃకరణ అధిష్ఠానముగానుండుచు నేను నేను అని తోచుచుండునట్టియు, సకలేంద్రియములను దానిదాని వ్యాపారములు చేయుచునట్టియు జ్ఞానస్వరూపమగుఆత్మను ఎవడు స్వయం ప్రకాశమైన పరంజ్యోతి స్వరూపముగా భావించి తదేక ధ్యానముగా నుండుచు అందువలనగలిగిన బ్రహ్మనందసుఖమును పొందియున్నాడో, అట్టివాడే నాగురువు.

శ్లో॥ యత్సౌఖ్యాంబుధి లేశలేశత ఇమే శత్రాదయో నిర్వృతా ।

యచ్చిత్తే నితరాం ప్రశాంత కలనే లభ్యా మునిర్నిర్వృతః ।

యస్మిన్ నిత్యసుఖాంబుధౌ గళితధీర్ బ్రహ్మైవ సబ్రహ్మచిత్ ।

యఃకశ్చిత్సనురేంద్ర వందితపదో నూనం మనీషామమ॥

తా॥ ఇంద్రాది దేవతలు పరబ్రహ్మముయొక్క సుఖలేశమును పొందుచు తృప్తులగుచున్నారు. అయితే సంకల్పరహితమైన శుద్ధమనస్సునందు బ్రహ్మసుఖమును బొందిన (ముని) అచగా మననశీలుడు అగు జ్ఞాని నిరతిశయ నిర్విషయ నిత్యసుఖ సముద్రమునందు మునిగిన మనస్సుగలవాడై ఇంద్రాది దేవతలచేత నమస్కరింపదగిన సాదములుగల వాడగుచున్నాడు. ఇదే నానిశ్చయమైన అభిప్రాయము.

— ❀ వే దాం త కృ తు లు. ❀ —

పంచరత్నములు.

మధ్యమాపతి రాగం - ఆదితాళం.

౧. జన్మాకర్తము | దొలగుచున్నా | ఈనిర్గుణబోధ | జంఝూట | ములను | దృంచుచున్నా | జన్మరహితమగు | జాడగనుంగొని | చిరమృతజ్ఞప్తిలో | చిత్కలంబితన. జన్మా.
౨. గురుమూల | ధనముగనుమో యన్న | గుర్తించి | మదిలో | గుణరహిత | సిద్ధి | బొందు | మన్న | గురు | డతివేగమే | గొనిబగుముక్తిచే | పరమిదో | స్థిరమని | పట్టి | జూపెను. జన్మా.
౩. తనరేడి | తెల్వి | గనుమో | యన్న | తన్నుంచి | లోనె | దనరుట | ముక్తితెవగు | నన్న | తనలో | తానగు | తత్పద | మానుచు | తన్మయబ్రహ్మము | దాకెను | ఆచ్యలో. జన్మా.
౪. కానానిబయలు | గనుమో | యన్న | కంఠమురూచి | కనుబాటు | నిల్చి | గవవలె | నన్నా | కానరానిదది | కంటికిమింటికి | బూనెనుజ్ఞప్తి | పురికొనుచుండిన. జన్మా.
౫. ప్రాగ్భరమైన | తపమగుచున్నా | ప్రాదుర్భవించి | ప్రతిజ్ఞేయ | మంద | జేయుచున్నా | ప్రాగ్భరితంబుగ | బయలుకు | లోనై | దిగ్భ్రమలెల్లను | దిటపుగమించిన. జన్మా.
౬. చిరజీవ | ముక్తిగనుమో | యన్న | చిచ్ఛక్తివంటి | చిన్మయ | తేజఘంట | మన్న | చిరమతిహంసను | చిత్ప్రకాశమున | నరసింహార్చిత | నయించి | పొందిన. జన్మా.

భేదాగ్ర రాగం - ఆదితాళం.

౧. మాయ | మాయమా | మార్గము | దెలిపెద | నిజ | మార్గము |
దెలిపెద | మాయకు | వెలియై మనుమన్నా. మాయ.
౨. దేహ | మనిత్యము | దేహికి | బంధము | నిజ | దేహికి | బంధము |
సోహంబగుగురి | సాదుమన్నా. మాయ.
౩. భాగ్య | చింతలు | భార్యా | భర్తలు | నిజ | భార్యా | భర్తల |
యోగ్యభ్రమలని | యొడుగన్నా. మాయ.
౪. చూపగు | వెలిలో | చూపును | చెదరక | నిజ | చూపును | చె
దరక | చూచుట | భద్రము | చూడన్నా. మాయ.
౫. నిత్య | నిరామయ | నిర్భయ | లగుమది | నిజ | నిర్భయ | లగు
మది | నిత్యవినోదము | నీవన్న. మాయ.
౬. ఆకార | మనలము | ఉకార | ప్రాణము | నిజ | ఉకార | ప్రాణ
ము | చుకార | మోక్షము | మనుమన్నా. మాయ.
౭. గురిలో | గురిగని | గుణముల | నెంచక | నిజ | గుణముల | నెం
చక | మెడయుట | బ్రహ్మము | మేలన్న. మాయ.
౮. సరసింహార్చిత | నైస్తిక | యోగము | నిజ | నైస్తిక | యో
గము | పరమసువేద్యము | బాగన్నా. మాయ.

పున్నాగవరాళి - రాగం - అటతాళం.

౧. ప్రజ్ఞానము | బ్రహ్మము | ప్రకాశమా | సుజ్ఞానము | బ్రహ్మము |
అజ్ఞానాంధకా | రాంభోది | దాటెను | సౌజ్ఞ దెల్పు | గురుజే |
సంక్షిప్త | బ్రహ్మము. ప్రజ్ఞా.
౨. ఆత్మ | తేజము | బ్రహ్మము | ఆత్మాకాశ | మంటియుండును | బ్ర
హ్మము | ఆత్మ | తన్మయమందు | అనురక్తి | మీర | చిదాత్మై
క్య | మొనరించు | నైవేదిత | బ్రహ్మము. ప్రజ్ఞా.
౩. నిరామయ | బ్రహ్మము | నితాంతమా | నిశ్చేయ | మగుబ్రహ్మము |
నిరావృత | జ్ఞప్తిలో | నితించి | తన్మరచి | నిశ్శబ్దమెయుండు |
నిష్కళ బ్రహ్మము. ప్రజ్ఞా.

౪. సోహంభావ | బ్రహ్మము | శుద్ధాత్మలో | సోమించు | కళబ్రహ్మ
ము | సోహం | సత్యజ్ఞాన | సుషిర | మధ్యమునందు | నూహతత్వ
రమందు | పోహణ | బ్రహ్మము. ప్రజ్ఞా.

౫. సీనామది | బ్రహ్మము | నికాశమా | నిర్వికల్ప | బ్రహ్మము |
సీనాయను | జ్ఞప్తి | నిర్జించిలోమించి | ధ్యాననిర్గుణ | నిధి | ధ్యాన |
చిద్బ్రహ్మము. ప్రజ్ఞా.

౬. నాదాతీత | బ్రహ్మము | నై సర్గిక | నాక పుబ్రహ్మము | నాదాంత
గ్గత | మందు | నరసింహమూర్తిక | నాద్యవిద్యాదిపర | మానం
దబ్రహ్మము. ప్రజ్ఞా.

ఝంఝూటి రాగం - జల్వితాళం.

౧. మానసమున | మాటుమణిగె | మానము నిజమాయరా | పూనిగ
నుట | పూర్ణపదవి | పుసర్బన | వినాశమదియె. మా.

౨. తారకమును | సాంఖ్యమెత్తిగి | దారిగో | నిరుజూడరా | తాత్కొని
మది | తావరమును | దాటగనుట | తత్త్వమదియె. మా.

౩. దేహమునను | దిటప్రగ్గాను దేహించి | గినుమండరా | సోహమచుచు |
సారిగినపుడె | సామ్యసిల్లు | పూర్ణమదియె. మా.

౪. మాయచిగిలి | మాయవదలి | ముననమందె | జూడరా | మాయజగ
ము | మశించిపుడె | మానరాచి | మానమదియె. మా.

౫. సూటిగగురు | సూక్ష్మమెత్తిగి | సుషిరమధ్య | జూడరా | సూటివ
దలి | మాచునెదయు | చూడరాని | వోగ్యమదియె. మా.

౬. వేమకలగ | వేద్యమగుచు | విమనక | నిరుజూడరా | వేడిమిగను |
విబుధులెంచు | విద్రమైచ | విభవ | మదియె. మా.

౭. భావమునను | బాసటగును | పాటవిముగ | జూడరా | భావమను
రు | బట్టబయలు | భవవినాశ | బ్రహ్మమదియె. మా.

౮. నేత్ర్యనిసర | సింహృహృదా | నీనునిశిపు | జూడరా | నేలితమది |
చెలగించె | చిత్ప్రకాశ | లింగమదియె. మానస.

బిలహరిరాగం - అటతాళం.

౧. అంతర్యామిని | గూడర || అంతేవాసి || చింతిలన్నియు | వీడరి |
అంతరాళము | లోనుగా | నాదిదైవము | తానుగా | శంతరీక్ష
ము | నిండివెలయున | నాదిజాతిక | జ్ఞప్తిలో.లి. అంతర్యామి.
౨. నిత్యనిర్గుణ | భావము || అంతేవాసి | నిగమార్థ | పరిపూర్ణము |
నిత్య నిర్మల | భావసమూ | నిన్ను మరచెను | జ్ఞానము | సగ్యవేద |
సమీక్షణంబున | సదయహృదయ | సమాగతుండై . యంతర్యామి.

౩. గురుడే | పరిబ్రహ్మము || అంతేవాసి || గుర్తించి | మదివేడుము |
గురిగఁచుగొను | యుక్తిగో | గుణములపిగి | భక్తిగో | పరిమ
జ్యోతిని || బె గుచుండెడి | ప్రయోగార్థము | సోచిగురిగా. సంక.
వేటుకెజ్జి పికి | మూలము | అంతేవాసి || మఱు పరూయకు | జాలము |
జాగిమితిగెను | శక్తిగో | నేకమమరెడుక్తిగో | నెఱుగుకలను |
తత్పడఁచున | నేకమగు | సశివదము | సంక. అంతర్యామి.

౪. బోధమించెడు | జ్ఞానము || అంతేవాసి | సాధుసజ్జన జేయము | బో
ధనీయుని యుక్తిరా | బొందిలో | సమరక్తిరా | వాదభేదము |
అడచితకొని | వాంఛదీరెను | తత్పరంబున. అంతర్యామి.

౫. పరిసింహ్మర్చితు నెంచర | అంతేవాసి | యుగము | గురిమించ
ర | నారసింహ్మ | మహేశుని | నందివాహన | శంభుని | సర్తనం
బున | నిండిపండుమ | నాతరంబగు | బ్రహ్మమయుడై . అంతర్యా.
శ్లో॥ మంగళం గురుదేవాయ | మహనీయ గుణాత్మనే |

స్వస్థోక శరణ్యాయ | సాధుసాపాయ మంగళమ్ ||

కందార్థము.

మంగళము నిర్వికారికి | మంగళ మహోక్షవిహిత మహితాత్ము
నకు॥ మంగళము సచ్చిదాత్మకు | మంగళం మన వధ్య చిద్భృతి ||
హృది దేవునకు॥ పరాత్పరమా వేదవేద్యునకు॥ అదియంగ్యములేక |
సమరిచిన్నింటచు | నాదాంతరంగుడై | నటనసంపూర్తికి | భేదబుద్ధి విరహి |

తరేచకః | భిన్నపూరక కుంభకాకళ్య | వివాదజాంత ర్లక్ష్మహిమకరసహస్ర
సూర్య సురూపచిద్భి॥ హృదిదేవునకు॥ పరాత్పరమా వేదవేద్యునికు॥

మంగళహారతి - సారాష్ట్రరీరాగం.

౧. పార్వతీరమణునకు | పరదేవ | దేవునకు | పరమచిత్కళరూప | పరి
త్రాణకు | పరగచిదాకాశ | ప్రత్యక్షపదవిలో | ప్రయాతుడై యున్న
యా | పరమేశుకు | జయమంగళం | నిత్యశుభమంగళం | జయా |
జయమంగళం | మనోన్మయమండలం. పార్వతీ.

౨. రవిచంద్రసేతునకు | రజితాద్రివాసునకు | భువనమోహనరుద్ర |
పుంహరునకూ | భవబంధములనెల్ల | భారకుండై దృంచి | భవుక
రక్షక | మోక్ష భవునకిపును | జయమంగళం | నిత్యశుభమంగళం |
జయా | జయమంగళం | మనోన్మయమండలం. పార్వతీ.

౩. హితముగాద్యౌదృశ్య | మతముతాగానట్టి | పతితపాపనరుద్ర పరి
హారుకు | సతతమీపించాండ | సరణిలోబ్రహ్మాండ | వితతికవ్వరిపిల్ల
గు | విషధరునకు | జయమంగళం | నిత్యశుభమంగళం | జయా |
జయమంగళం | మనోన్మయమండలం. పార్వతీ.

౪. అకలంకభావునకు | నాదిపరంజ్యోతికిని | నికరమైవెల్లెను నిర్మలనికు!
ప్రకటితంబై నట్టి | ప్రజ్ఞాన బ్రహ్మకళ | పరబయలుతానగు | పాలా
క్షుకు | జయమంగళం | నిత్యశుభమంగళం | జయా | జయమం
గళం | మనోన్మయమండలం. పార్వతీ.

౫. ఏకాక్షరేశునకు | యెఱుకప్రతాపునకు | నాకాద్యనాదియా | నందీ
శుకు | ఏకమానట్టియా | ఏకాంతమందిరము | బాహ్యాకనియట్టి |
ధవళాంగుకు | జయమంగళం | నిత్యశుభమంగళం | జయా | జయ
మంగళం | మనోన్మయమండలం. పార్వతీ.

౬. మంగళం గురుశిష్య | మార్గబోధార్థునకు | మంగళం సరసిహమ్మ |
మన్మయునకు | మంగళం గిరిపై ని | మహాలింగతేజునకు | మంగళం
పరశివా | మననమునకు | జయమంగళం | నిత్యశుభమంగళం |
జయా | జయమంగళం | మనోన్మయమండలం. పార్వతీ.

గీ॥ వసోధ ముత్యాల వంశ వివర్ధనుండ । రామస్వామి యనందగు రాజ
యోగ । వర్ధనకు కుప్పమాంబకు సుసుతుండ । రమ్యగుణభోగి
నరసింహ రాజయోగి॥

క॥ పరశివధ్యాన బిందున । పరుచడి యోగులను క్షిప్తతిలెలియు॥
శుభరామునిదయచేతును । అయగవిదివిన్ననాయ । గుహసరముల్॥

గద్య॥ ఇతి శ్రీమద్దాశీపుత్ర వంశ యయశానావాచికా కా సుధాకరా
యోగః — శ్రీవిష్ణుగోత్రసంభూత ముత్యాల రామస్వామియోగీపుత్రుం
డును, కుప్పమాంబా గృహ శుక్తి మాక్తిక ప్రాయుండును, శ్రీలక్ష్మీ
స్మృత్యాస్వామి పరివ్రాజక లబ్ధుడును, శ్రీమద్వేదాంతసార సచ్చిదా
నంద సాదబిందు కళాతీత ఆచల పరపూర్ణుడును, నైఋతై వశిఖామణి
పరిగంబరేశ గురు ప్రియశిష్యుండును గు ముత్యాల - నారసింహ
గ్రామీణుడై రచియింపబడిన, వివేక సందర్శిత తాత్పర్యము, జీవేశ్వర
సంయోగ రహస్యము స్వంబును సంపూర్ణము.

౯. శ్రీ రంగ నాథాష్టకము.

శ్లో॥ ఆనందరూపే నిజభాగిరూపే బ్రహ్మస్వరూపే శ్రుతిమూర్ధ్నిరూపే,
శశాంకరూపే రమణీయరూపే శ్రీరంగరూపే రమతాం మనోమే.

తా. అపరిచ్ఛిన్న సుఖస్వరూపుండును, నిజరూపమందే భోగిం
చువాడును, పరబ్రహ్మరూపుడును, ఉపనిషత్ప్రతిపాద్య స్వరూపముగల
వాడును, చంద్రస్వరూపమునలె శాంకుడును, మనోహరమైన రూపము
గలవాడునగు, శ్రీరంగనాథుని స్వరూపమునందెల్లప్పుడు నామాన
సంబు క్రిడిండుగాక.

శ్లో॥ కావేరీతీరే కరుణావిలోకే మందారమూలే ధృతిచారుమాలే,
సత్యం విలోకే శుభరమ్యకీలే శ్రీరంగదేవే రమతాం మనోమే.

తా. కావేరీతీర నివాసుండును, కారుణ్యకటాక్షము గలిగినవా
డును, పరిజాత వృక్షమూలము సంపంక హిమండును, మనోహరముల
గుల హరిములు గలవాడును, సత్య స్వరూపుండును, చాంచల్యము

వివేక సందర్భ రత్నావళి యను,

తేని వాడును, మంగళ కరమైన రమణీయ స్వభావము గలవాఁడగునగు
శ్రీరంగదేవునియం దెల్లప్పుడు నామానసంబు క్రిడించుగాక. . . . .
శ్లో. లక్ష్మీవిలాసే జగతాం నివాసే హృత్పద్మవాసే అర్చనిదనాసే,
త్రైలోక్యవాసే ఖలలోకవాసే శ్రీరంగవాసే రమతాం మనోమే.

తా. లక్ష్మీ విలాసము గలిగినట్టియు, లోకముల కథారట్టి
ట్టియు, యోగిహృత్కమల నివాసుడైనట్టియు, కమలమునకు నివాస
మైనట్టియు, స్వర్గాదిలోకత్రయమున కాధారమయినట్టియు, సర్వలోకా
ధార మయినట్టియు, శ్రీరంగవాసునియందు నామనస్సు క్రిడించుగాక.
శ్లో. బ్రహ్మాదిపంద్యే జగదేకపంద్యే వంద్యముకుందే వదనారవిందే,
వ్యాసాదిపంద్యే సనకాదిపంద్యే శ్రీరంగపంద్యే రమతాం మనోమే.

తా. బ్రహ్మాది దేవతల చేతనుఁ వ్యాసాది మహర్షుల స్తుతి
సనకాది యోగులచేతను, వంద్యుడయినట్టియు, జగద్యంద్యుడయినట్టి
ట్టియు, అరవిందము వంటి ముఖము గల్గినట్టియు రంగ దేవుని యందు
నామనంబు క్రిడించుగాక.

శ్లో. అమోఘముద్రే పరిపూర్ణనిద్రే శ్రీయోగనిద్రేచ సముద్రనిద్రే,
శ్రీరంగనిద్రే జగదేకభద్రే శ్రీరంగనిద్రే రమతాం మనోమే.

తా. అమోఘ యోగనిద్రగలిగినట్టియు పరిపూర్ణనిద్రగలిగి
నట్టియు, యోగనిద్రా సమేతుడయినట్టియు, సముద్ర మధ్యమునందు
నిద్రించి నట్టియు, లక్ష్మీదేవియొక్క యంకమునందు నిద్రించునట్టియు,
శ్రీరంగక్షేత్రమందు నిద్రించు నట్టియు రంగదేవుని యందు నా మనంబు
క్రిడించుగాక. . . . .

శ్లో. పద్మాదిరాజే గరుడాధిరాజే విరించిరాజే సురరాజరాజే,
త్రైలోక్యరాజే ఖలలోకరాజే శ్రీరంగరాజే రమతాం మనోమే.

తా. నవనిధులకు రాజును, గరుడునికి రాజును, బ్రహ్మకు రాజు
ను ఇంద్రునికి రాజును, లోకత్రయమునకు రాజును, నిఖలలోకములకు
రాజునునయిన రంగరాజునందు నామనంబు క్రిడించుగాక.

శ్రీ. నన్న తత్తాయ భుజగేంద్ర శాయినీదాంక శాయీకషలాంగ శాయీ,
చిశాయీ వటప త్రీశాయీ శ్రీరంగ శాయీ రమతాంమనోమే.

గ. శ్రీధుచి త్రమనందు శయనించువాడును, భుజగేంద్ర శా
యినీదా సమేతుఁడును లక్ష్మీదేవియంకమునందు నిద్రిం
చాలసముద్రమందును, వటప త్రీమందును, శ్రీరంగక్షేత్ర
మనించునట్టి వాడును, అగు రంగ దేవునియందు, నామన
క.

ఇందం హిరంగం త్యజతామిహంగం పునర్నచాంగం యది
మేతి, పాణారధాంగం శయనేభుజంగం యానేవిహంగం
రజేనుగాంగమ్.

తా. ఈ శ్రీరంగ క్షేత్రమందు దేహమును వదలినవారికి విదేహ
స్యమే గలుగును, ఒకవేళ దేహము గలిగి నప్పటికిని, చేతియందు
ను, శ్రీధునమందు శేషుఁడు, గమనమందు గరుడుఁడు, పాదమందు
గయగల నారాయణుడే యగుచున్నాడు. అనిఫలశ్రుతి.

ని ర్యాణ మట్క ము.

శ్లో. మనోబుద్ధ్య హంకార చిత్తాదినాహం నచశ్రీశ్రీత్ర జిహ్వ
నచ ఘ్రాణనేత్రే, నచవ్యోమభూమి ర్న తేజోనవాయుః చిదానం
రూప శ్చివోహం శివోహమ్.

తా. మనోబుద్ధ్య హంకార చిత్తములు నేను కాను. అనఁగా,
స్వయము ఆత్మకానేరదని యర్థము. శ్రోత్రము మొద
ములు నేను కాను. పృథివ్యాది పంచ భూతములు
నంద స్వరూపుడైన శివుఁడునేను. శివుఁడునేనుఅని
నష్టట దార్ధ్యముతోఁకని భావము.

హంసహిపంచవాయుర్న హిసప్తధాతుర్న హిపంచకోశాః
చోమస్థసాయూ చిదానందరూపశ్చివోహంశివోహమ్.
దివర్గము, పంచవాయువులు, సప్తధాతువులు, పం
చకోశ పాదసాయూపస్థలనడి కర్మేంద్రియములు, ఈ
నేనుకాను. సచ్చిదానందరూపుడైన శివుఁడునేను.
ననాపం నసౌఖ్యం నదుఃఖం నమంత్రం నతీర్థం

సమేదానముజ్ఞాః, నమో భోజనం నై వకరాభానా విదానద
రూప శ్లోహం శ్లోహమ్.

తా. పుణ్యకలములు, నై వముకనుఖదుఃఖములు,
ములు, వేదయజ్ఞములు, సమేదానములు, కర్మములను
ఫలభాక్త్యర్థము మొదలైనవి నమోహరించుచు విధిధారము
జేసిన శివుడు మాత్రము నేను. శకు నివాస

శ్లో. సమేద్యపరాగో సమేలోభమోహా మదోనై ర్మహా
మాత్సర్యభావాః, సధర్మో సచార్థో సకామో సమోక్ష శ్చిక.
సందహాప శ్చివోహం శివోహమ్.

తా. ప్రత్యగాత్మయగు నాకు రాగద్వేషములులేవు, మ
త్సర్యములులేవు, లోభమోహములులేవు, ధర్మార్థ కామమోక్ష
నాకులేవు, కావున విదానందరూపమైన శివుడేనేను.

శ్లో. సమృత్పర్మ శంకా సమేహతిః
పితానై వ సేనై వ మాతానజర్మ,
నృబంధుర్న మిత్రం గురుర్నై వశిష్యః
విదానందరూప శ్చివోహం శివోహమ్.

తా. నాకు మిత్రములేదు, సందేహములేదు, జాతిభేదంబు
లేదు, నాకు తల్లిదండ్రులులేదు, నాకు జన్మములేదు, బంధుమిత్ర
లేదు, నాకు గురుశిష్యులులేదు, జ్ఞానాచందరూపియైన శివుడేనేను

శ్లో. జహంనిర్వికల్పో నిరాకారికాపీ
విభుత్వాచ్చ సర్వత్ర సర్వేంద్రియాణామ్ ద్రించునట్టియు,
సచాసమృతం నై వముక్తిర్విదోభిః గదు నా మనంబు
విదానందరూప శ్చివోహం శివోహమ్.

తా. నేను నిర్వికల్పుడ సగుటవలనను, నిర్నిరాకే,
నను, లింగరూపియందు మాడగుటకేకముతాం శ్లోహం.
బులు కనబాలవు. వాక్కులు కోనియాడనేరవు. బ్రహ్మ రాజు
గోచరుండయిన వాడను. విదానందరూపుడయి నిఖిలలోకములకు

శ్రీమత్సంకరాచార్య విరచిత శ్రీరంగనాథాక.
నిర్వాణాపట్కములు సమాప్తము

10285

